

JURNALIN KURUCUSU
GAGAUZ YAZICILAR BİRLİİ

GAGAUZ YAZICILAR BİRLİİ

LİTERATURA *****KULTURA *****TARİH

Sayı: 2 / 2021

KOMPAT • 2021

ISSN 2537- 6217

Jurnal tiparlanêr Gagauz Yeri Bakannık Komitetin yardımınnan

Baş redaktor: Konstantin Kurdoglo

Jurnalın kolverimi için cuvapçı: Todur Marinoglu

Redakțiya sovetin azaları: Konstantin Kurdoglo

Todur Marinoglu

Elena Moku

Alöna Ergoglo

Kapak: Yaroslav Oliynik

Kompyuter işi: Andrey Mutkoglo

Kapakta foto: www.gagauzinfo.md

Jurnal çıkêr 6 ayda bir kerä

Jurnal tiparlı Kişinöv şentral tipografiyasında

Tiraj 500 ekz.

Adres: Moldova, Gagauz Yeri, Baurçu küüyü, Kuybışev sokaa, 23

Tel./fax 0(291) 32-357 e-mail: adjis@mail.ru

İÇİNDEKİLÄR

GAGAUZ YAZICILAR BİRLİİN HABERLERİ	4
GAGAUZ YAZICILAR BİRLİİN YAŞAMASINDAN	6
II-nci REGIONAL LİTERATURA YARIŞMASI „LÄÄZIMNİKİYAT – 2019”	7
ÖNSÖZ	7
II-nci REGIONAL LİTERATURA YARIŞMASI	8
„LÄÄZIMNİKİYAT – 2019”	9
„LÄÄZIMNİKİYAT – 2019” LİTERATURA YARIŞMASININ ÇIKIŞLARI	10
GAGAUZ YAZICILARIN KİYATLARI	11
NOMİNANT „LÄÄZIMNİKİYAT - 2019”	11
YILDÖNÜMLERİ - 2021	11
MİHAİL ÇAKİRÄ - 160 yıl (27.04.1861- 8.09.1938 Г.Г.)	11
M.Çakir – gagauzların ilk üredicisi – prosvetiteli hem Apostolu	21
PELAGEYA FİLİOĞLU – 70 YAŞINDA (Moldova)	12
VALERİY KİRİOĞLO – 65 YAŞINDA (Rusya)	21
ALEKSANDRA KRİSTOVA – 60 yaşında (Moldova)	24
GAGAUZ YAZICILARIN YARATMALARI	31
GEORGİY TOPAL (Moldova)	31
GALİNA SİRKELİ – KRİSTİOĞLO (Moldova)	39
KONSTANTİN KURDOĞLO (Moldova)	44
«BÖLÜN MÜŞ DÜŞ»	44
BAŞKA DİLLERDÄN ÇEVİRİLMÄ YARATMALAR	60
TODUR MARİNOĞLU (Moldova)	60
C.A.Латышенко Сказка «О Золотой Овечке и добром пастухе»	60
S. A. Latışenko Masal “Bir Altın koyuncuk hem cömert çoban için”	60
ENİ ADLAR GAGAUZ LİTERATURASINDA	68
LÜDMİLA BAZADCİ (Ukraina)	72
ZİNA KANÇIR (Moldova)	72
TELPİZ HARLAMPIY (Moldova)	77
RESİMCİLİK SAYFASI	80
KONSTANTİN KELEŞ (Moldova) – 12.03.1960 d.y.	80
PREZENTAŢIYA ENİ KİYATLARA	82
ENİ KİYATLAR 2020-nci YILDA	84

GAGAUZ YAZICILAR BİRLİİN HABERLERİ

Bizdä Gagauziyada büyük yortu! Allahın yardımınnan hem gaguz Yazıcı Birlii kurucuların çalışmasınnan artık bizim literatür curnalı çıktı bu dünneyä. Gaguz yazıcıları çok bekledilər bu paalı hem faydalı jurnalı. Artık bir yıla yakın, nicä curnal hazırdı, ama yoktu finans onu tiparlamaa deyni. Çok yalvardık, bekledik devlettän, arkadaşlardan Türkiyadan, sponsorlardan yardım, ama biriciindän cuvap hem yardım verilmedi. Biz – jurnalın redkollegiyası hiç bir sıra da kaybetmedik umudu, her zaman aradık nesoy-nicä tiparlamaa bu proekti. Açı geldi Kasım ayı da biz annadık, ani yok neredän şansora para beklemää, ozaman kendi paramızlan tiparladık ilk jurnalı ana dilindä. Elbetki, läüzim haberlemää, ani devlet Gagauz Yeri, bizim başkan adadı bizä finans yardımı gelän yıla iki jurnal numerinä deyni. İnanêrız hem bekleriz bu yardımı, da çok sevineriz, ani şansora gagauz yazıcılarında da var kendi ana dilindä literatür jurnalı. Adı jurnalın koyulu haliz maasuz **“Gagauz Yazıcılar Birlii”**, neçin deyni burada var kolay kısıdan annadalım nelär olêr gagauz yazıcıların yaşamasında, nesoy problemlärlän karşı gelir. Elbetki, bölä haberlerä er verilecek az, sade bir-kaç sayfa, ama kalan eri onda kaplayacak gagauz yazıcıların eni yaratmaları, istoriyamızın sayfalarından en önemni datalı olayları. Annadalacak şannı hem genç yazıcıların ilerlemeli başarıları için, kultura urunda insannarın çalışmaları hem t. b. Sanêrız, ani bizim jurnalımız olacak pek faydalı hepsinä yaşayannara Gagauziyada, bütün dünnedä gagauzlara, taa da pek üüredicilerä hem üürenicilerä. Bu eni artistik dergisi - ilk jurnal ana dilindä yaradan yazıcıların hem Gagauziyanın istoriyasında. İlin yol jurnalımıza adêrız, anılmış uzun ömür...

Gagauz Yazıcılar Birliin kurucuları hem azaları ilk jurnalın prezentaşiyasında, Komrat, 2020 yıl

Gagauz yazucıları jurnalın prezentaşiyasında, Komrat, 2020 y.

Baaşış okullara

Regional bibliotekaya GYB adından bır sayı jurnal baaşlamasından sora

 <p>Ministerul Educaşiei, Culturii şı Cercetării Camera Naşională a Cărşii din Republica Moldova <small>(bl. Ştefan cel Mare şı Sfânt 180, et 2, MD-2004, Chişinău, Moldova Tel.: 022 000 611 E-Fax: 03055239) URL : www.bookchamber.md E-mail: bookchamber.md@gmail.com ISSN_Moldova@gmail.com</small></p>	
<p>CERTIFICAT de atribuire a codului ISSN Nr. <u>44</u></p>	
<p>Termen de valabilitate: de la <u>26.10.2020</u> până la <u>26.10.2021</u></p>	
<p>Editor <u>Uniunea Scriitorilor Găgăuzi - Gagauz Yaziciların Birlii AO</u></p>	
<p>IDNO <u>1018620001894</u></p>	
<p>Publicaşa <u>Gagauz Yaziciların Birlii</u></p>	
<p>ISSN atribuit <u>2537-6217</u></p>	
<p>E-ISSN atribuit _____</p>	
<p>Barcode</p> <p>9 772537 621003 ></p>	
<p>Digitally signed by Cozonac Renata Date: 2020.10.26 20:53:56 EET Director general Reason: MoldSign Signature Location: Moldova</p>	
<p>Renata COZONAC</p>	

Jurnalın sertifikati

GAGAUZ YAZICILAR BİRLİİN YAŞAMASI

Gagauz Yazıccılar Birlii Kongaz küüyündä

Georgiy Topal – GYB eni azazi, Kongaz 2020 y.

Gagauz peetçisi – Anjela Mutkogl

Gagauz Yazıccılar Birlii Kongaz küüyündä

Gagauz Yazıccılar Birliin azaları
regional bibliotekada

Jurnal «Gagauz Yazıccılar Birlii» verildi her bir okula

II-nci REGIONAL LİTERATURA YARIŞMASI „LÄÄZIMNI KIYAT – 2019”

Paalı dostlar! Gagauz Yazıcılar Birliini kurduktan sora, bizim Nasaat hazırladı da Gagauziyada geçirildi seftä bir önemli Regional literatura yarışması. O geçti bölä ad altında – „Läüzimni kiyat – 2018”. Pek sevineriz, ani 2019 yılda genä geçiräbildik bizim Gagauziyada bu literatura yarışmasını.

Läüzım urgulamaa, ani bu yarışma, nicä dä ilki, hazırlandı, geçirildi Gagauz Yazıcılar Birliin hem dä Gagauz Yeri Kultura hem Turizma Üstün Bakannınnan barabar. Şükür ederiz İrina Vlahı, Gagauziyanın Başkanını, Marina Semönovayı Kultura hem Turizma Üstün Bakannın başını, hepsini, kim çalıştı jüridä hem kalanını kimin yardımınan bu yarışmak gözäl çıktı başa.

Kurallara görä bu literatura yarışmasında vardı 6 nominaşıya. Onnarın arasından biri baalydı gagauz tarihinä, taa biri – maasuz gagauz yazıcılarına, angıları şansora geçindilär, onnarı hatırlamaa hem anmaa deyni.

Gagauziyanın Bakannık Komitetindän oldu finans yardımı, da yarışmanın enseyicilerine deyni verildi ödüllük, toplam olarak, 30 bin ley. Herbir enseyici – nominant kabletti ödül 5 000 ley.

Bu bir büyük faydalı destektir gagauz yazıcılarına deyni hem ona, ani literaturamız yarışmalı taa kaliteli ilerlesin.

Şükür ederiz hepsi yardımcıları hem gagauz yazıcılarını, kim pay aldı bu iki literatura yarışmamızda!

Teklif ederiz yazıcıları ötää dooru da katılsınnar bu Regional yarışmasına, dene-sinnär kuvetlerini, çıkarsınnar meydana kendi başarılarını.

Açıklêêrız, ani neetimizdä var bu yarışmayı her yıl geçirmää. Ama haberlecez jurnalın okuyucularını, ani geçti 2020 yılda yapamadık yarışmayı – o üzerä, ki dünneyä ansızdan geldi eni pandemiya hastalılı. Bu oldu o sebep, angısının beterinä Gagauziyanın Bakannık komiteti vermedi bu uura deyni para, ama ötä dooru umutlanêrız, ani yaşamak iileşecek da genä kurabilecez konkurs-yarışmayı...

Aşada göstüreriz (çıkış) literatura yarışmanın çıkışı „Läüzimni kiyat - 2019”. Elbetki, biz istäardık bu materialları vermää bizim jurnalın ikinci numerindä, ama bulunmadı fnans da o (zerçi) tiparlaamadık jurnalı vakıdında. Onuştan düşündük, ani var kolay hem läüzım tiparlamaa bu eni sayıda jurnalda “Gagauz Yazıcılar Birlii” da (ko) okuyucular görsünnär, tanısınnar kim aldı pay da oldu nominant literatura yarışmasında. Akına, bu literatura yarışması seftä bizim Gagauziyada geçiriler, o bir paalı hem önemli iş – eni bir sayfagagauz literatura istoriyamızda...

Aşaada birkaç sayfada vereriz bitkinci konkursun başarılarını.

2-nci REGIONAL LİTERATURA YARIŞMASI „LÄÄZIMNI KIYAT – 2019”

PROTOKOL № 1.

Gagauziyada regional literatura yarışın “Läüzımnı kiyat - 2019” şairlerin hem düzyazıcıların (proza formasında) arasında çıkışları.

03.12.2019 y.

Toplantıya katıldı Gagauz Yazıcılar Birliin başı: Kurdoglo K.İ. hem juri azaları:

1. Semönova Mariya – juri kurumun başı.
2. Konstantinova İrina – Gagauziyanın Bilgi aaraştırma merkezin müdürü.
3. Baurçulu Lidiya – Komrat Devlet universitetin üüredicisi.
4. Mavrodi Mariya – Gagauziyanın Bilim aaraştırma merkezin işçisi
5. Pometko Anna – sekretar juri

Günün konusu.

1. Gagauziyada regional literatura yarışmanın ‘Läüzımnı kiyat’ şairlerin hem düzyazıcıların (proza formasında) arasında çıkışları.

İlk söz tuttu: Gagauz Yazıcılar Birliin başı: Kurdoglo K.İ.

Regional literatura yarışının kurucuları: Gagauz Yazıcılar Birlii, Gagauziya Bakannık komiteti, Gagauziya Kultura Bakannın başı.

Çeçti yarışmak hederlezayın birindän dekabri ayın birinädän 2019 y. iki nominaşiyasında: poeziya hem proza.

Söz tuttu – Komrat Devlet univesitetin üüredicisi L. Baurçulu.

Yarışa alındı kiyatlar, angıları tiparlandılar yaradıcılarlan bütün yayınmasında. Yaratma kiyatların artistik nominaşiyaları te bu:

Poeziya yarışmasının nominaşiyasında «En läüzımnı kiyat» uşaklara deyni şiirlär yolladılar:

1. Valentina Bujilova kiyat «Soluyan sözlär».
2. Todur Marinoglu, – kiyat «Seni severim, tarafım».

Proza yarışmasının nominaşiyasında «En läüzımnı kiyat» uşaklara deyni annatma kiyatlarını yolladılar:

1. Stepan Bulgar. Kiyat «Uşaklara gagauz masalları»

Poeziya yarışmasının nominaşiyasında «En läüzımnı kiyat» büyüklerä deyni yolladılar:

1. Vasi Filioglu. Kiyat «Porezen, cümbüş, şaka hem nelärsä taa».

Proza yarışmasının nominaşiyasında «En läüzımnı kiyat» büyüklerä deyni yolladılar:

1. Anku Boeva. Kiyat «Güllerin solması»

1. Pelageya Filioglu. Kiyat «Sesli ecel ötmesi»

Dokumental, publişistik hem aclinagetirmeklär yarışmasının nominaşiyasında ‘En läüzımnı kiyat’ büyüklerä deyni yolladılar:

1. Konstantin Kurdoglo. Книга на русском языке «Гагаузы на Святом Афонe»

2. Födör Kılçık kiyat «Kazayak Ay Georgiklisesi 1812-2018»

3. Viktor Kopuşçu. Kiyat “Çakirlär I: Ay-Boba Mihail Çakir”.

Hatırlamak için ‘Gagauz literaturasında büyük faydalı başarılar için nominaşiyası

Gagauziyada regional literatura yarışmanın ‘Lääzımnı kiyat 2019’ KOMİSİYA KARARI:

1. Poeziya nominaşyasında ‘En lääzımnı kiyat’uşaklara:
Valentina Bujilova, kiyat «Soluyan sözlär».
Todur Marinoglu, kiyat«Seni severim, tarafım».
2. Proza nominaşyasında «En lääzımnı kiyat» uşaklara deyni:
Stepan Bulgar, kiyat «Uşaklara gagauz masalları»
3. Poeziya nominaşyasında «En lääzımnı kiyat» büyüklerä deyni:
Vasi Filioglu «Porezen, cümbüş, şaka hem nelärsä taa».
4. Proza nominaşyasında «En lääzımnı kiyat» büyüklerä deyni:
Anku Boeva kiyat «Güllerim solması»
5. Dokumental, publiştik hem aklinagetirmeklär nominaşyasında «En lääzımnı kiyat» büyüklerä deyni:
Konstantin Kurdoglo kiyat «Гагаузы на Святом Афоне»
6. Hatırlamak için Gagauz literaturasında büyük faydalı başarılar için’ nominaşyası:
Vasilisa Tukan kiyat «Şiirlär».

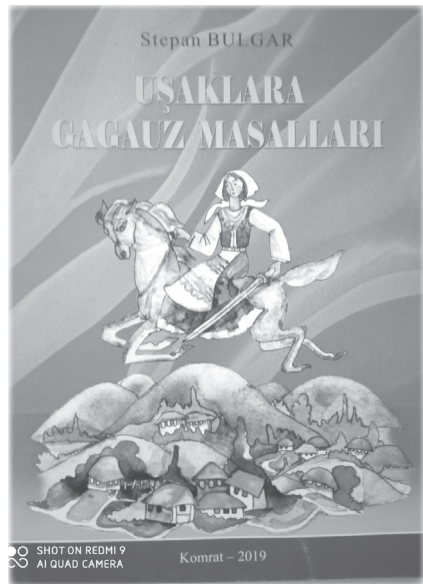
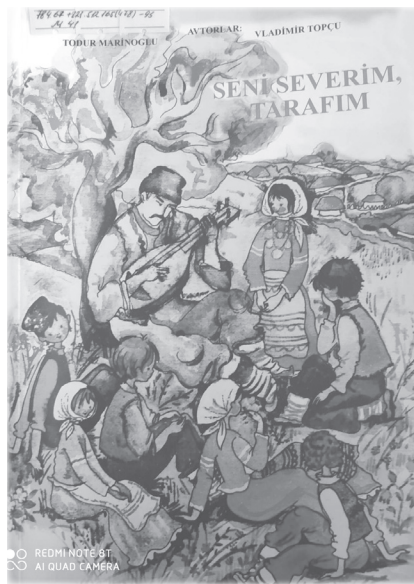
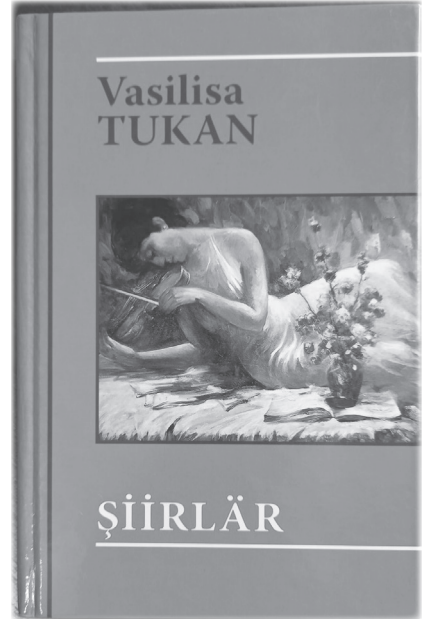
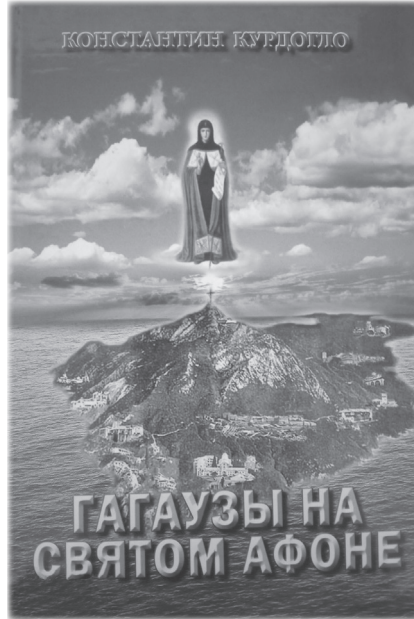
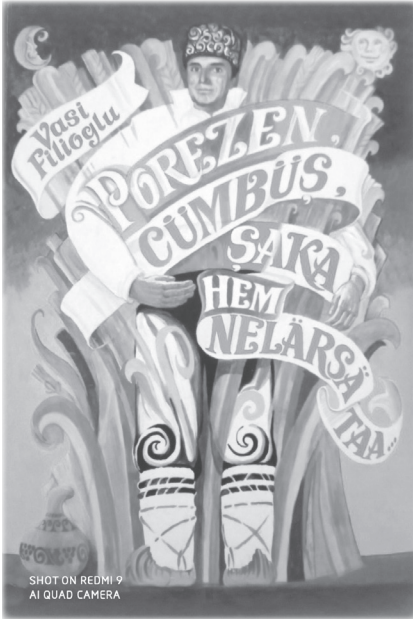
*Marina Semönova, jüri kurumun başi,
İrina Konstantinova*

Jüri işleer

GAGAUZ YAZICILARIN KİYATLARI -
YARIŞMANIN «LÄÄZIMNI KİYAT -2019» NOMİNTLARI

*Gagauz Yazıcılar Birlii sevgiylän kutlêr hepsini, kim aldı ilk erleri
„Läüzimni kiyat – 2019” konkursunda.*

ŞANNI HEM TALANTLI GAGAUZ YAZICILARIN ANMASI

MİHAİL ÇAKİRÄ - 160 yıl
(27.04.1861- 8.09.1938 Г.Г.)

M.Çakir – gagauzların ilk üredecisi–prosvetiteli hem Apostolu

Mihail Mihayloviç Çakir duudu Besarabiya guberniyasında, Çadır kasabasında 1861-inci yılda, çiçek ayın 27-dä. Popaz Ay-Boba Mihail, moldovan hem gagauz prosvetiteli geçindi 1938-inci yılda ceviz ayın 8-dä. Onun mezarı bulunêr Kişinöv kasabasında meydan mezarlığında.

O braktı derin, geniş bir iz bizim kulturamızda hem istoriyamızda. Mihail Çakir ilk gagauzların arasında, kim tiparladı çok paalı kıyatlar gagauz hem moldovan dillerindä.

Bitirdiynän öğrenmeyi Kişinöv kasabasında ruh seminariyasında, başladı burada çalışmaa üredecisi ruh şkolasında çocuklara deyni. Üç yıldan sora oldu Kişinöv uezdin şkola Ministerliin Nasaatının azası.

1907-nci yılda o ayırlêr deputat Rusiyanın 2-inci Devlet Dumasına. 1901-nci yılda aldı kendi parasınnan bir parça toprak da bu erdä düzdü monumentli bir şkola yapısı uşaklara deyni. M. Çakir tiparlêr bölä kıyatları nicä: “Буковина”, “Краткая молдавская грамматика”, “Самоучитель по русскому языку”. “Помощник молдаванину, начинающему изучать русский язык”, angısı 14 yılın süresindä üç sıra tiparlanêr.

M. Çakir 1907-nci, gagauz dilinä çevirip, çıkarêr tipardan «Vethiy Zaveti», «Evangeliye Matfeydän» hem »Bogoslujebnoe Evangeliyeyi».

1934—1938-inci yıllarında çıktı M.Çakirin kıyatları: “История бессарабских гагаузов”, “Свадебные обряды гагаузов “ hem dâ «Gagauz-ça-romınca sözlük».

Çok paalı Ay-Boba M. Çakirä büyük zaametleri için gagauzlar Cadır kasabasında koydular bir anmak taşı. 2011-inci yıldan beeri onun adını başladı taşımaa Komrat kasabasında üredecisi koleci.

2013-üncü yılda В.Корuşçu tipardan çıkardı kıyadını M. Çakir için, angısının adı «Протоиерей М. Чакир слежение Богу и ближним», neredä derindän açıklêr Çakirin tamazlığını–soyusunu, hayırlı yaşamasını. Büün anarkan Ay-Boba Mihail Çakiri, biz taa bir sıra çok saa ol deeriz Ona hem şükür ederiz Allaya, ani bölä bir patriot ool baaşladı gagauz halkına.

YILDÖNÜMLERİ – 2021

**Kutlêêriz anılmış gagauz yazıcılarını duuma günnerinnän,
angıları 2021-nci yılda tamannadı, tamannayêcek kendi yıldönümlerini.**

PELAGEYA FİLİOGLU – 70 YAŞINDA

Bizim anılmış gagauz yazıcı, peetçi Pelageya Mihaylovna Filioglu 2021-nci yılda tamannêêr 70 yaşını. Gagauz Yazıcılar Birlii bütün ürektän kutlêêr kolegayı yıldönümlän! Adêêriz ona bulunsun saalıkta yaşasın taa çok yıl hoş hem kısmetli, yazsın, çıkarsın tipardan eni, meraklı kıyatlar, angıları sevindirecek okuyucuları. Şükür Allaha, ani Gagauziyada var bölä bir talanlı hem şannı yazıcı, angısı tiparladı diil bir kıyat hem şiirr, hem proza formasında O akına şansora braktı belli derin izlär bizim gagauz literatüra ilerlemesinin istoriyasında.

P. Filioglu duudu Beşalma küüyündä, Komrat dolayında bir kalaba uşaklı ayledä. Çalıştı çok yıllar üüredici kendi küüyündä. Gagauz literatürasında o kapladı bir önemli er, yayladı birkaç kıyat. Onda büüncü gündä var hazır tipardan çıkarmaa bir sıra meraklı türlü tematikada eni yaratmalar. Onarın birini, buyurunuz, okuyunuz jurnalın aşaadaki sayfalarında.

Bezbelli, ölä ecel.

Koçi Radiylän Mitra yaşardılar fukaaraca bir küçük küllän örtülü toprak kuhne-ciktä. Onuştan, açan bastı kırk altıncı yıl, eni kuvetlär onu da ayırdılar kendilerinä yardımcı, başka girgin fukaaraların arasından – strebitel, angıları gezärdilär insanda evdän – evä dä alardılar bitki imelikçeezlerini. Zerä onnar kendileri üşenärdilär işlemää da mukayet insannarı, çalışkannarı çok görärdilär. İnsanın varsa bir ineklän bir beygiri, angılarının ter su içindä götürärdilär çorbacılını, boyar onnara deyardilär. Bu izmeti Radi yapardı büük havezlän, insanı zeelemää ona verärdi büük kuraj. Karıyı da hep ezärdi uşakları yok deyni.

Aaçlıktan sora, Mitrada bulundu bir evlat, ama çok yaşamadı - geçindi. Bir yılından bulundu taa bir evlatçık, ama ikincisi dä, bezbelli lobut beterinä, ölü duumuştı... Mitra, bir münüzsüz insan, düünärdi bir kuş gibi kahırdan hem kuvetsizliktän. Radi da hep onu kabaatlı bulardı, içkili geldiynän, bulardı bir sebep maana bulmaa deyni da silkärdi zavalıyı nicä hasırı. İki – üç aydan sora Mitra duyduvan, ani genä aarlı var, dönüşer adamın dolayında, herbir istediini yapêr, bolay üfkelendirmesin onu da el ona kaldırmasın. Makar bu uşacınnan dolu kucaklan evä gelsin. Allahın yardımınnan

üçüncüsü dünneyä gelmişti saaselem. Sevinärdilär, Radi dä sansı başladıydı kaldırmaa o dürük kaşlarını, yaklaşmaa erkek evladına.

Taa beş yılın içindä bulundu taa iki çocukları. Karı uşacıklarının dolayanında havezli dönüşärdi nicä kloçka piliçlerin, bolay çıplak gezmesinnär, tok olsunar. Kocası pek evä yaklaşmazdı, gelärdi geç, çok kerä içkili. İşidilärdi, ani dul karılara gidärmış... Evä sä geldiyän, eski tabeetlerindän atılmazdı, dayma bulardı nedän tutunmaa da lo-butlamaa kabaatsız karıyı, uşaklar önünä çıkarsa arka çıkmaa anasına, düşärdi onnara da. Ama nicä dä olsa, yıllar geçer, uşaklar da hızlı büüdülär, büügü, Marku tamannadı 18 yaşını. Bobası göz koymuştu bir esapçının kızına evermää çocuunu da hep metedärdi onu:" Stefana ev içindä bir kız, gidecän iç güveeliinä, şindi pek kolay diil ev yapmaa. İnsannarın sa evi kaavi, örtülü kırmızı keremetlän, var damnarı, hayvannarın sayvannarı... Sadä ol adam, gözä gir dä yaşa nicä beylän bacanak!" Marku seslärdi bobasını, kaç kerä kılınardı sölesin, ani beener bir başka kızçaazı, ama anası annayıp, bakardı ölä yalvarmalı bakışlan, ani çocuk susardı.

Bir kerä dayanamadı genä bu nasaatlara da enikunu kestirdi bobasının düş gütmelerini.

– Boba, o kız, ani sän metedersin, bän gelin alamayacam.

– Nesoy alamayacan? – atladı bobası – bän konêrım, ani Stefana sana gelecek.

– Bän isteerim sölemää, ani beenerim bir başka kızı... .

– Sän beenersin başka kızı mı? Sän bir sümüklü, karşı koyacan bobana mı? - Bobası işittiynän bu karşı duran, ona yaramayan haberi, heptän kızdı da kestirdi - başka insan bu kapu önünä basmayacak, seslämärsän, git gelininnän nereyi istärsän!

Yaklaştu çocaa da istedi kaldırmaa elini, ama Marku sinip, çıkıverdi dışarı. O annadı, ani sevgisinnän bilä olmaa bobası kolvermeycek da alıp kırdırmadan Baburçu yolunu, yollandı yavklusuna annatmaa garipliini.

Annaşılmış sıklı işittiynän, Zani tez çıkıverdi aul boyuna:

– Zani, ne yapalım, kendi bobam kısmetimizin önünä çıkêr! – garip söledi Marku da annattı bobasının laflarını.

Zani annadıynan ne oldu, sadä yaşın – yaşın aalardı, düşünüp, ani bekim bitki kerä görer yavklusunu, içi- içinä sımazdı. Çocuun ürää kopardı görmää bu resimi dä uslandırıp yavklusunu, annattı düşünmeklerini. Söledi, ani Ukrainada Berezino küüyündä yaşêr dädusunnan babusu. Şindi gidecek onnara da soracak, herlim onnarı kabul edärselär, olur çekinsinnär orada yaşamaa, sadä ikisi bilä olsunar. Şindi geldi sormaa sadä Zaninin kayıllını. Zani sevgilisinnän kayıldı gitmää istär dünneyin bitkis-inä, sadä ayırmasınnar onnarı, onuştan kayıllı sallardı kafasını. Marku gitti Ukrainaya, Zani girdiyän içeri, annattı anasına ne olduunu. Karı sordu kızına:

– Kimnerdän o çocuk, ani okadar ürek koparêrsın onun için?

– O Beşalmalı ma, male, sölesäm dä bilmeycän! – atladı cuvabınnan Zani.

– Sän onun için düşünmä, benim köklerimiz neredän çekiler? – hep Beşalmadan.

– Koç Radilerin büyük çocu, – umursuz söledi Zani.

– Aman, mari uşam, tuttu başını insan, o tamızlık hayırsız hem anılmış hartaklı.

Seni orada tel üstündä gezdireceklär, gık ta demeycän! Düşün, kızçaazım, düşün, taa diilkän geç, atıl o çocuktan yalvarêrım. Ana – boba da iisözlämedään, bilmäm kısmetli yaşayasınız, – ilerletti anası sözünü, bolay kızı döndürsün deyni.

– Marku yavaş, o olur bobasına benzämesin! – gücendi Zani.

– KIZIM, KIZIM, alma aacından uzaa düşmüzmiş, bilmäm bu umudun üzä çıksın!?

– Taa sora, gündä üç kerä düüleyim, ama sevgimnen olayım!- kestirdi kız anasının nasaatını.

– Da, boban saa olaydı, o seni kolvermeyecedi orayı, istär kor üstünä oturaanı koyasın, ama bän yalnız sana meram annadamayacam... İsteerim sadä biläsin, olmalı eceldän kaçmazsın hem nicä deerlär: ”Yazılan – bozulmazmış!” Bezbelli bu tamızlık-tan bizim damar lääzım çeksın, bu olmalı benim günahım da! Da karı annattı kızına o çoktan geçmiş işleri, ani istemüzdi hiç akılına da getirmää.

Markunun var bir Miti çuçusu, gençliindä pek kaçardı ardıma, ama dädunnar hiç yaklaştırmazdılar, zerä tamızlık anılmıştı diil pek ii taraftan. Miti sä hep üünürmiş, ani beni ona vermezlärselär – kavrayaceymış, ama hep okadar onun olaceymışım! Öleliklän bir avşam yolêêr onnar dünürleri, ki çevirsinnär anayı – bobayı. Annadıynan neçin geldi bu musaafirlär, benim yıkramcı bobam hiç teklif etmeer onnarı içeri dä. Kapu önündä birkaç söz gelişi laf lafettiynän, dünürlär başlêêrlar diremää kendini:

– Nesi var bizim güveeyin, ani nazlanêrsınız? Gözäl, kıvrak boylu – onun ardına çok kızların ensesi buruk kalêr...

– Pek islää ozaman, gidin orayı, neredä sizi bekleerlär, – cevap eder bobam.

– Siz kimä korudêrsınız kızınızı, Manollara mı? Pek umut gütmeyin, onnarın delikannisında sizin kız gibi kaçı benni var...

– Siz geldiniz beni evimdä gülmää mi? – üfkeli sorêr boba.

– Ne koydurêrsınız okadar pek kendinizi, sansı kızınız “prinçesa”,bräh tä nazlandıınız!

– Sän, pezevenk, geldin dä beni kapu önündä kepaaza mı edecän? Sizin tamızlaa diil kız, ama köpek tä olmaz vermää! – üfkeli söledi bobam.

– Dikleş-dikleş, kız hep okadar bizim olacek! – söledi dünürçülerin biri dä urup tokatçıı, çıktılar sokaa.

Bundan sora, beni bobam brakmazdı tokattan çıkmaa hiç bireri. Sadä açan oldu düün kapu bir komuşuda, ozaman bän dä karıştım gençlerin arasına. Komuşu gelin alırdı aşırından, Kongazdan.

Gelinin ardına geldiynän yakın senseleleri hem dostları, arada vardı bir genç çocuk, ani bendän gözünü almazdı. Yolladı aracıyı da teklif etti beni bir köşeyä tanışalım. Orada biz tanıştık, benim dä o biraz geldi hesabıma. Taa bir kerä geldiynän komuşulara buluştuk da o söledi, ani isteer almaa beni gelin. Bän dä, bıkip bu kapalı korkulu yaşamaya, çok yalvartmadım kendimi dä kam yımışaklık gösterdim.

Ozamannar evlär küçüktü, iki başlan: birindä, suuk içerdä, durardı tutmalık rubalar, çiizlär; öbüründä yaşardı bütün aylä birerdä. Annaşılmış avşamda, bän lääzımdı çikarayım rubalarımı içerdän mamular görmedään. Onuştan, taa gündüzdän, uurladıynan, açan hepsi dışardaydı, topladım rubalarımı. Boşçaladım onnarı da sakladım hayatta bacalın ardına, canım sıkı düülärdi, ama kimseynä sır bildirmüzdim. Annaşılmış vakıt yaklaştıynan, giindim islää rubalarımı, üstünä dä geçirdim bir hergünkü fistanımı da beklärdim “kuku sesini”. Hepsi girdilär içeri, bän ne sä bulardım kendimä izmet hayatta: ba bulaşıkları yıkamaa, ba ayak kaplarını paklamaa...

İçerdä artık olduydu sus, olmalı yorgun işlerdän sora, uyukladılar, açan bän işittim

annaşılmış sesi. Hiç çok-çok oyalanmadaan, sıyırdım üstünkü fistanımı da alıp boşçayı koltuuma, çıktım sokaa. Simon gelmişti üç çift beygirlän koşulu bir eşil boyalı cınnar taligaylan. Taliganın koşunda ondan kaarä oturardılar batüsunnan bulüsü. Oturttular beni bulusunun yanına da kamçiledilär beygirleri. Ansızdan bir beygir büük sestä kişnedi, bizim dä kapu birdän açıldı! Boba annadıynan ne oldu, kosêr taligayı da batüylan ikisi takışêrlar ardımıza. Gerää gibi koollêêrlar geridän bizim taligayı, ama etişämeerlär, sonda da kaybederlär heptän bizi göz önündän.

Tä bölä oldu benim evlenmäm. Bobam ölä dä prost etmäm dedi taa taftalar başına urunca, zerä onu saymamışım boba erinä, sorulmadık kaçmışım. Bu beterä bana ne çiiiz verdilär, ne dä düün yaptılar. Pazarlarda da nicä başka gençlär, yannaşıp eşinnen, ana – boba konaana gidämedim. Bobannan, şükür Allaha, uyduk ta yasadık pek islää, ama yazık, ömürü pek kısaymış. Kırkı tamannar- tamannamaz, geçindi. Kaldım dul edi tayna biri-biri ardına yavruylan. Çoyu sora isteditilär, ama bän sizi kıyamadım el elinä katmaa. Bezbelli varkan kafada çekmää, ecel çeker dä kurtulamêêrsın ondan.

– Sän bizä bunnarı yok annattın, neçin? – yutkunarak sordu Zani.

– Onuştan, ani sanardım, ki benim bu acılarım bitişti, istemäzdim sizä dä bölä ecel! Şindi sä sän benim yaralarımı debreştirdin. Düşün, kızçaazım, yanılma!

Kız sarmaştı anasına da yaşlar gözlerindä yalvardı: “Mamucuum, bän pek beenerin Markuyu, onsuz görmeirim yaşamamı, yalvarêrım kıyma beni! Yardım et olalım bilä, sendän yakın da bendä yok kimsey, kimä dayanayım?!”

Marku geldiynän, söledi, ani däduylan babusu kayılmışlar gençlär yaşasın onnar da da açık üreklän beklärmişlär onnarı gelsinnär. Zaninin anası, silip gözlerini, iisözledi gençleri da verip birkaç gümüş ellerinä, geçirdi onnarı uzak yola...

Berezinoda gençleri kabuletilär islää, yalpak. İki gündän sora Marku girişti işlemää traktorda, Zaniyä dä bu günnerdä lääzımdı bulsunnar iş aşçılık zanaatında. Bu üreenä aar çökän zihirlerdän, ani dolduydu cannarı bobasının laflarından, kam başladılar biraraz ilinnenmää.

Bu vakıtlarda sa, evdekilär gördüynän, ani Marku yok, evä gelmeer, kaldırêrlar ayaa primarı bütün dä senseleyi, aaramaa kayıp oolunu. Zavalı anası nelär sade çekmedi bu günnerdä, nelär düşünmedi? Todur uçusu, açık bir üürenik adam, annadıynan ne olduunu, gider Baburçuya da soruştura-soruştura bulêr Zanilerin evini. Kızın anası birdän – birä istämeer açıklamaa, neredä gençlär yuvalandı, zerä olur bozsunnar onnarın kısmetini. Ama uçusu bir hesaplı adam, yavaş – yavaş çevirdi karıyı da o sökülüp, söledi neredä bulunêr gençlär. Evä döndüynän, Todur uslandırdı hepsini da söledi, ani gençlerdä hepsi islää, ama şindi uzakta bulunêrlar. Mitra derin içini çekti, sildi gözlerini fitasının ucunnan da stavrozunu yapıp, şükür etti Allaha, ki uşaa saa bu dünnedä. Bobası sa Markunun gıcırdattı dişlerini, ama belliydi, ani sevindi, ki en prost düşünmeklär çıkmadı aslıya...

Radi biriki gün gezindi sölenerek, Stefanayı gördükçä, hep ezärdi karıyı, ani hepsi bu işlär karının başı altındanmış. Sora işidildi, ani Marku alatlamış evlenmää, zerä kızın aarlı varmış. Sayıklayıp, Radi topladı senseleyi da herkezinä sordu, acaba prost etsin mi oolunu bu arsızlık için, kabul etsin mi onnarı konaana? Hepsi kayıllık cevabı verdilär. Ozaman o danıştı kayınçusuna: “Todur, sän islää kiyat bilersin, bilersin adresi dä, yaz onnara bir mektup da sölä gelsinnär evä.” Todur ölä dä yaptı, ama yazdı gel-

sinnär ilktän onnara, zerä eniştesinin lafını pek inanmazdı. Kabul ettiynän mektubu, gençlär biraz düşündülär, ama duuma eri çekärdi dä ertesi günü çıktılar yola. Däduylan babu kaldılar biraz gücenik, ama bir taraftan razıydılar, ani güvää almış hesabını da toplêêr uşaklarını evä.

Etiştıynän karşıya, gençlär biraz oyalandılar, olsun makar alaca karannık, zerä utanardılar insan arasına çıkmaa. Karannık çöktüynän, kenarca geldilär uçusuna. Bulüsü koyunca sofrayı, çuçusu biraz kaybeldi, gitti haberlemää kakusunnan eniştesini. Tez döndü dä bilä oturdular sofraya. Laf – laftan uçusu açıkladı, ani Markunun anasinnan bobası geleceklär teklifetmää onnarı evä. Vakıt geçärdi, ama Radilerin ruhaniisi dä yoktu. Saabyıka yattırdı uşakları, sora genä biraz lafettilär, taman istärdi döšemää gençlerä dä, açan başladı köpek salmaa. Todur çıktı dışarı da girdilär içeri Mitralarlan bilä, Radi almıştı büyük kakusunnan eniştesini dä. Girip içeri, öptürttülär gençlerä ellerini dä giriştilär nasaat etmää. Mitra sadä kıırdı ellerini dä uzun - uzun bakardı gelinä. Gecä yarısı geçtiydi, hepsicici artık esnärdi, ama Radiylän kakusunun nasaatlı sözleri bitmäzdi. Açan oldu şindän sora saat dört, taa ozaman Radi izin verdi karısına, alıp gençleri, gitsinnär evä. Evdä Mitra döşetti uşaklara büyük başta da çıkarıkan içerdän, enikunu sordu gelininä: “Kaç aylıksın?” O bişey annamadı da bakardı kuşkulu bakışlan kariya. Sofi suvazladı kızın elini dä çıkıverdi içerdän.

Ertesi günü, aldamaçlardan sora, Radi söledi, ani gençlär läözım kazansın kendilerinä bir evlik para, onuştan evdä durmaa yok, sabaa işä. Markunun işi vardı, Zaniyi dä işä girmää gittiynän, koydular uşak başçasına aşçıyka. Birbuçuk ayakadar geçtiynän, Zani getirdi bir ayın kabletti parasını da sofrada uzattı kaynatasına. Saydıynan parayı, o dakıldı gelinä: “Bukadar paraylan siz on yılda da kazanmayacenız bir evlik kendinizä, sabaa gidersin mamunnan bilä tütünä, neredä para çıkêr! Bu vakıt taman Markuyu da aldıydılar askerlää da gelin kaldıydı fit arkasız, onuştan ölä dä yaptı, nicä kaynatası sımarladı. İlk vakıtlar gitti kaynanasinnan barabar tütünä, sora yaptılar kolhozda bir kırlıga brigadası, nereyi topladılar gençleri, orayı düştü Zani dä. İşlärdilär gecedän – geceyädän, ama yılın sonunda islää para kabul edärdilär. Çok sıra geç geldiynän maalä içindän insannarlan holtuit etmektän, Zani bulardı dışar kapusunu kilitli. Kaynatası baarardı, ani o iştän gelmäzmiş, ama hayırsızlıktan. Boşuna komuşuykaları geçirärdilär onu kapuyadan da alardılar arkaya, o hep okadar kapuyu açmaa istemäzdi. Mitra kocasının gözünü uurlayıp, yalvarardı pençeredän: “Dur birazçık, kızçaazım, o şindicik uyuyacak da bän açacam sana kapuyu.” Zani beklärdi... Komuşuykaları sölärdi bildirsin onu küü predsdatelinä. O dayanardı.

Kimär kerä razgelärdi kaynatasını muştuklarkan karısını, o zavalı sa hep kapanık daartılı gezärdi, bolay görünmesin çürüklerini. Bir kerä sä razgelmişti karının kafasını duvara urdurarkan da dayanamadaan tutunmuş elindän dä baarmış:

– Tätü va, ya brak mamuyu, ne sän isteersin ondan? İştä bütün bütün gün boşça taşıdı, evä dä geldiynän genä durmak yok! Nedän azetmeersün?

– Kaç önümdän! Bän dä diildim horuda, kalpazan yortusunu bakmadım!

– Sän uydurma bekçinin işini hem kırcının, siz orada bütün gün kuytuda dinnenersiniz, kııda sa läözım normanı tamannayasın!

– Sän, bir sümüklü! Kaldı beni üüredäsin yaşamaa mı? Kaç önümdän, zerä şindi sana da düşecek!

– Bana mı, sadä dii, açan kapattırmaycam seni! – kendi dä annamadı nicä deyiverdi Zani.

– Bunu yaparsın, bir ii iş yapmaycan, ama bunu var nicä sendän beklemää!

– Taa bir kerä el kaldırarsan mamuya, çaaracam milişiyi!

Brakıp karyı, taa biraz mırıldanêr, ama Zani birtaan çürük karıda görmeer. Çok geçmeer, geler kocası askerliktän da taa o yazın meciylän kaldırêrlar gençlerä bir ev. Bastırêrlar tavannarı, düz samannı suvêêrlar, ama mayızlı çamurlan etiştirämeerlär suvamaa bütünnä evi. Tamannêêrlar bir içerciklän hayatçını, yakışsın bu güzün çıkmää içindä yaşamaa deyni. Mitra sarım – sarım olardı gelinciinä da deyärdi: “Aman mari uşaa, sän bana diilsin gelin, ama kızımsın! Sän bana bir dayaktın, ne yapacam acaba bän sensiz?” Zani uslandırardı karyı, ani dayma dolaşaceklar onu. Çıktıynan evlerinä, gençlär kısmetli yaşardılar, geçtiydi artık bunca yıl, ama Zaninin aarlı ölä dä üzä çıkmazdı. Allaa onnara evlat baaşlamazdı.

Çok gezdilär zavalılar doktorlarda, kalmadı bir uucu – okuyucu babu, ama fayda bulamadılar. Kahırlanardılar, çok uzun kış gecelerindä şindän sora düş güdärdilär almaa bir uşacık aaretlik. Çıkarttıynan neredän lääzım hepsi kiyatları ne lääzımdı onnara, bir tanışar doktor sesetti, ani var bolnişada bir saa uygun uşacık, angısından atılmış anası. Markuylan Zani kanatlı gittilär görmää uşacı, orada söledilär kayıllını da ertesi günü, üç günnük erkek uşacı, getirdilär evä. Onnar gibi yoktu, kısmet taşardı gözlerindän. Adını uşaan koydular nunasının adına – Vani. Kumatreyi yaptılar büük, bir ikiüz kişinin üstünä vardı. Sanardılar, bütün küü seviner onnarlan barabar.

Uşak büüdü saa, bolnişalara düşmedi. Bobası savaşardı taa sert sıraya koymaa, ama anası hiç toz kondurmardı ooluna, yapardı herbir istediini. Şkolada üürenmää pek havezi yoktu, ama elindän gelärdi çok işlär. Yardım edärdi anasınan bobasına, taa tapılmayınca bir zulümca dostunun ardına. O da, alle, başladı sıraya koymaa çocu, ki olmasın okadar moloşak, seslämesin herbir adımında mamularını. Bir kerä Vani geldi evä çok küsülü, anası kuşku bakarak sordu:

– Ne ölä küsülüysün, oolum, kim seni ölä gücendirdi?

– Kimsey! – oldu cuvap.

– Nesoy kimsey, oolcaazım, açan bän görerim, ani diilsin ii halda,- ilerledi anası.

– Neçin dä yamılsan önümdä, oolcaazım! Sansın bän bilmeerim, ani diilim sizin!

Karı birdän – birä henk-benk oldu, da bulamadı ne cuvap versin, ama sora geldi kendinä dä annattı nicä olduunu. Oolu kuşku sesledi dä sordu:

– Neçin siz kendiniz bana sölämediniz bu işi da bän işittim başkasından e?

– Onuştan, ani korkardık brakacan bizi da gidecän aaramaa ananı deyni.

– Şindi korkmêêrsın mı?

– Pek korkêrim çocucaam, zerä bän duymadım, ani seni duudurmadım, bir parça ettän üç günnücektän benim kucaamda büüdün, bolnişalara düşmüş tä diilsin...

– Korkma, mamu, bän sizi bobaylan brakmayacam. Nicä deerlär:” Ana diil kim duudurêr, ama kim ayaa kaldırêr.” O anam, ani duudurdu, isteyäydi beni bilmää, bolnişada brakmayaceydi,- içini çekip, söledi çocuk.

Bundan, sora bir parça vakıt buluşmadı eski dostunnan, evdä sä pek gözäl anaşardılar. Anasının sansı bir bayır indiidi sırtından, avşamnarda seviniptä sölärdi ko-

casına. Bölä, ama çok sürtmedi, zerä dostlar genä bulundu. Başlêrlar ana – bobayı dayma okula çaarmaa: çocuk ba uroklarına hazır olmazmış, ba ne sä zarar yapmışlr, ba kızları gücendirmiş... Bobası artık utanardı gitmä okula, gidärdi anası, o da aykır-ladıynan okulun eşini, titirekli olardı. Evdä dä pek seslemäk yoktu, sorulmadık alardı maşınayı da yarım gecä gezärdi Allaa bilsin nerelerdä! Takazalar pek yardım etmäzdi, açan sa bir kerä milişiyä kapadılar, bobası çok kaçtı kurtarmaa onu beladan.

Ondan sora genä başladı toplanmaa evä. Okulu başardıynan, aldılar askerä. Saas-elem evä geldiynän, Vani gitti üürenmää soför. Orada buluşmuş üreenä görä bir in-sancıklan da bir nedän sora, getirer onu eva gelin. Ana – boba kısmet saçêr, onnara da geldi sıra kaynana-kaynata olmaa. Onnarın da kapu önündä ballamak olacek! Düünü yaptılar büyük, gözäl. Tuttular en ii çalgıcıları. Sofralar taşardı imeklerden, şenniktän küü ötärdi. Düündän sora çekertilär yaşamaa barabar. Kısmetli yaşadılar bir yıl kadar, Allaa verdi onnara bir küçük evlatçık. Zani kaç – kaçınardı yardım etmää unukacını büütmää, ama gelin pek kaçırmazdı uşaa onun elinä, üüretmesinmiş kucakçı deyni. Aşırılı gelin Pazar için gidärdi anasına da üç günädän evä gelmäzdi. Vani gelärdi işä, üülen ekmeeni iyärdi evdä, avşam için gidärdi eşinnän uşaanın yanına. Ondan sora başladı küşüşmeklär dä gelin söledi, ani gideceklär yaşamaa mamusunda. Nekadar yal-vardılar, aaladılar Zaniylän Marku, gelini çevirämedilär. Dedi – demedi Vaniiyi dooru terbiyetmemişlär, olur karışmasınar onun uşaana. Vani dä belliki oldu karısında näni da gitti yaşamaa iç güveeliinä kaynana – kaynata konaana.

Vani gidärdi başka devletlerä kazanmaa, Zanilär üç ayadan görmäzdiilər un-ukasının üzünü. Gelin onnarın kapusunu açmış diildi. Vani geldiynän evä, arada – sıra-da dolaşardı ana-boba konaanı, anası aalardı uşak için. Çocuk sölärdi, ani istämeer bozsun yaşamasını da siirektä alardı uşaa da yanına. Bitki vakıtlar sa başladı Vani dä gelmemää...

BÜÜLÜ KASABA

Aydın Gagauziya,
Güneşsin, Komrat!
Komur at kär ecelä
Verer çok imdat!

Ayoz İvan kanatlı
Seni koruyêr,
İzin Allahtan atlı,
Çabuk getirer...

Senin büülü meydanın
Kabletmeer duşman,
Örnää verip, Galaşan
Seçer kahraman.

Altın elli oğlannar
Saçêr düzgünnük ,
Bülbül sesli dä kızlar
Bilmäz yorgunnuk.

Mermer taşından insan
Dedi: "Verilmäm!
Kaavi olsun ko inan,
Olmaz şu aman!"

Güneş döker semtini
Sana her sabaa,
Sever kardaşlar seni,
Büülü kasaba!

GÖZÄL KISMET

Toplêêr tä gün eteklerini, Bitki bakış mutlu atêr
 Siner yamacın ardına Karımcalık bu dünneyä,
 Da kırmızı benekleri Sansın bakışlan o adêêr
 Katêr bozlar arasına. Gözäl kismet eni günä.

SÄN BEKLÄMÄ

Sän beklämä beni Sevda ayoz bizdä
 Aydınını gecelär, Yufkaca pek çıktı,
 Gelecek gün eni – Sevdalı da gözdän
 Daalacak bulutlar. Duyguyu o kaptı!

Sän aarama beni,
 Büülü guguş uçtu,
 Unudarım seni –
 Başka yol o açtı...

SUSKUN GÜLERÄK

Bulut kıvırcık, Ayın buynuzu
 Gökün koyusu. Dürter onnarı,
 Dizi üüsektä – Biri aradan
 Koyun sürüsü. Çüüyer yukarı!

Aya sarılêr,
 Mutlu severäk.
 Buynuz kucaklêêr,
 Suskun güleräk...

BAKÊRİM PENÇERDÄN

Çatıdan kolverilmiş Yutkunêr sınık toprak,
 Bakırdan döker yaamur! Gökleri ateş yarêr!
 Başçada türlü emiş Yıkanêr eşil yaprak,
 Seviner, ani çamur. Ateştän kam sakınêr...

Bän bakêrim pençerdän, Gürlemäk arta kalêr,
 Dolu yaşlan gözlerim. Uslanêr yorgun hava.
 Kahırım diil yaamurdan, Güneştä kuşak arêr,
 O seni, pek özledim! Açıp yol, sana, sevä!

NE BİZÄ YILLAR ?

Güneş suvazlêêr topraa, Uzun kop etmiş yıllar
Eni aktarêr yapraa. Koolêêr şu canavarlar?
Duuma yaklaşêr hep gün Bakêr kim o aynadan,
Sansın öbürüydü dün... Gözlär çıkêr inandan!

Kömür saçlı zülüflär Gözlär bakarsa şivik –
Biyaz sepelenmiş kaar, Uygun çalışar imik,
Soluk beniz yanaklar, Güüdä istärsä oyun,
Emiş nerdä dudaklar? Bilmäz örüyüş doyum!

Ozman yıllar yamama,
Hiç tutmayın tamama.
Yaşayın gülärkenä,
Ömür hem sevärkenä!

YILDÖNÜMLERİ – 2021

**VALERİY KİRİOGLO – 65 YAŞINDA!
(Rusiya)**

Valeriy Georgieviç Kirioğlo duudu 1956-ncı yılda küçük ayın 29-da Ukraina devletindä Ma-keevka kasabasında Doneşk dolayında. O bitirdi literatura institutu, kabletti jurnalist zanatçılınu (İlk bilim uurunu). Çok yıl yaşadı Gagauziyada, neredä tiparladı kendi şiir toplumunu. Talantlı gagauz jurnalisti, literatoru 2010-ncu yılda aldı 2-nci eri Evropada jurnalist yarışmasında. Ama şansora çoktan gagauz şiircisi, yazıcısı, dramaturgu, jurnalisti Valeriy Kirioğlo yaşêêr Rusiyada, neredä o tiparladı eni kiyatlarını. Lääzım açıklamaa, ani o her türlü literatura janralarında

yaradıcı, yazêr annatma, şiir, poêma – hem küüçüklerä, hem büyüklerä deyni. Taa çok o yazêr rus dilindä. Onun uşak şiir toplumu "Бумербоп" çevirildi gagauz dilinä da tiparlandı bir başka adta - «Renkli zaman». Kutlêêriz bu talantlı peetçiyi hem prozacıyı duuma Gününän!

Valeriy Kirioğlo kolverdi 12 şiir kiyadı hem tiparladı başka avtorlarlan barabar diil bir yaratma toplumu.

O İnternaşional yazıcılar Birliin azası. Aldı pay, nominant oldu çok türlü dolay, regional, respublika literatura yarışmaklarında. Bүүnkü gündä o «Радуга Коряжмы» literatura klubun öndercisi.

2015-inci yılda kabletti OON ÜNESKO-dan Adam Mişkeviça adına medaliyi.

2018-inci yılda kabletti «За вклад развитие русской литературы» Antuan de Sent Ekzüperi adına medalisini

2019 yılda kabletti «220-йil A.S. Puşkina» medaliyi

СЛАВЬСЯ ГАГАУЗИЯ!

Пусть в мирное небо, как птица всё выше,
Взметнётся родной Гагаузии флаг:
Он соткан из воли, труда и в нём дышит
Свобода, как ветер в Буджакских степях!

Свободнее стал ты, Народ Гагаузский!
Оденься во славу, как утро в зарю!
Живёшь ты здесь верой, трудом и искусством,
Веди к процветанью Отчизну свою.

Да будет священна земля наших предков,
Нашедших когда-то свободу на ней.
Пусть будет семья и надёжной, и крепкой,
Поможем ей стать мы добрей и сильней!

Пусть нивы зерном наливным колосятся,
Сквозь трудности флаг свой Народ пронесёт!
Родимых глаза пусть от счастья искрятся
И Край Гагаузский, как сад расцветёт!

ŞANLI OL GAGAUZIYA!

Paalı Gagauziyam, kuş gibi bayraan,
Üsek göklere ko girgin kalkınsın,
Ruhtan dokulu o şanlı çalışmaklan
Kolay soluyêr pak Bucaan lüzgârı!

Oldu taa serbest Gagauz Halkımız da,
O, dan gibi şen, uyanêr sabahta!
Yaşêr O inannan, gözâl zanaatınnan,
Kâamil işleri – metinnik Vatana!

Ko dâduların ayoşlu topracı da
Olsun bizlere zenginnik mirası!
Olsun taa kaavi, hayırlıklan kaplı da,
Ruhtan taa çetin Gagauz Aylesi!

Kırlar doluşsun hep altın bereketlân!
Ko bayraanı Halk aarlıktan geçirsın!
İnsan gözleri şılasın salt kısmetlân!
Dönsün başçaya Gagauz Köşesi!
Çevirdi Gagauz dilinâ Görgi Topal

Valeriy Kirioglo – Şiirleri rus dilinde yazan avtor. Pietçi, jurnalist, gagauz yazıcıların birliin azası. Tıpardan çıktı beş şiir kiyadı.

Olga Ungurănu
Şiirlere resimleri çizän avtor. Hazırladı kendi resim sergilerini Gagauziyada hem aşırıda. Resimci, Gagauziyanın resim galereyasının öndercisi.

Ivanna Köksal - Rus dilincän gagauzçaya şiirleri çevirän avtor. Filolog, TV spiker -prodüse! 2008-2012yy. Gagauziyanın Halk Topluşun Deputatı.

Şiir

MATEMATİKA

Bobası İlüşaya deer.-“Tut,
Te, oolum, iki armut,
Üürenersin sän saymaa,
Bir armut ver kardaşına,
Onun da gelsin payına,
Kaç armut kaldı sana ?”

Cuvaplêêr İlüşa bobaya:

–“ Kalacek iki bendä”.
–“Nasil kalacek iki,
Kardaşına verärsän birini?”
“Yok, bobam, kendim iyecäm,
Kardaşıma bän vermeyecäm”.

8

DAA ORKESTRASI

İlkyaz yaprakları parkta fişirdêêr
Daayın orkestrasi konçert verer
Gerçek yıldızlardan seslär geler
O bülbüllän pupuk bilä ötüşer.

Var katılannarın arasında
Cıvırlığa solosunnan çırtmada.
Genç kemençecilerin programında -
Çekirgä kır muzikasınnan orada.

Şaşılacak incä sestä, daullarda,
Aaçkakandan yok taa ii burada.
Yapraklar fişirdämêêr parkta boşuna,
Açan daa orkestrasi musaafirdä.

Eni yılda kirpi deer çamcaaza:
“İnelerini bana baaşla.
Beni hepsicii sevsin,
Alma sırtıma ko saplasın.

Uşaklar sevensinnär,
Yortuyu benimnän yapsınnar,
Ver, çamcaaz, iinelerni
Tilki iyämesin beni”.

Cuvap eder çam kirpiyâ:
“Te ne bän deyecäm sana:
Bırda iş diil iinelerdä -
Yok iilik kirpi sendä”.

YILDÖNÜMLERİ – 2021

ALEKSANDRA KRİSTOVA– 60 yaşında

Bizim bir pek talantlı yazıcımız, angısının şiirleri çok faydalı, meraklı hem canını bu yıl tamannêr 60 yaşını. Gagauz Yazıcılar Birlii bütün ürektän kutlêr Kristov Aleksandrayı (İularji) duuma gününnän. Adêrız ona uzun ömür, kısmet, saalık hem eni üüsek uurlar yaratma yolunda. A. Kristov duudu 1961-inci yılda Avdarma küüyündä çiçek ayın 17-dä. Yaşêr Kongazçık küüyündä, neredä işleer üüredici okulda.

1982-nci yılda başardı Kişinöv Devlet Pedagogika insitutunu İon Krängenın adına. Yazêr ana dilindä hem rus dilindä. Tıparlanmaa başladı 2014-ncü yılda. A. Kristov şiir hem annatma

yazêr, folklor yaratmalarını toplêr.

2017-nci hem 2020-inci yıllarda oldu halklararası S. Puşkin adına konkursların laureatı. Şiir yarışmalarında alêr üüsek erleri.

2019-uncu yılda gagauz üüredicilerin arasında pay aldı yarışmakta «Учитель года Гагаузуу», angısında taradı ilk eri «Лучший учитель гагаузского языка - 2019» nominaşiyasında.

2019-uncu yılda oldu Gagauz Yazıcılar Birliin azası.

2021-inci yılda hazırladı tipardan çıkarmaa eni bir kıyat.

Akardı derecik

Küüdä derecik akêr
Yolu dolaşık hem buruk.
Gündüz suyu bulanêr,
Gecä dä olêr duruk.

Ayazkan sular donêrlar,
Akêrlar buzun altında.
Kaazlar üstünä konêrlar,
Gezerlär derä boyunda.

İlkyaz geldiynän, damnêrlar,
Yalpak güneştän saçaklar.
Ama derä bollanamêr,
Onu tıkadı gübürlär.

Kuşlar onda yıkanêrlar,
İçärlär suyu hayvannar.
Derä boyunda büüyelär
Çayır otları hem fidan.

Gündä buzlar yalabêrlar,
Sansın kayış gümüşän.
Onda uşaklar kayêrlar,
Cınnêr derecik gülüşän.

Sıra yanında dizilerlär
Temiz hem düzgün yapılar.
Derecihtë yıvınêrlar
Gübürdän büyük tepelär.

Büülü kristal havası

Kışın yarısında sıktı ayaz,
Eri örttü yalabıklı çarşaf biyaz.
Dolayları pekçä o dondurdu,
Evlär nicä gümüş saray oldu.

Biyaz kavaa da buzlan donattı,
Örtülerä şişä kalpak attı.
Dallar kavaklarda oldu kristal,
Herbir dalcaaz öter, nicä kaval.
Lüzgär yavaş o dalları cingırdadêr,
Sansın incä seslärlän bülbüllär çalêr.
Temiz hem yaldızlı kışın bu sayfası,
Masal gibi öter büülü o havası.

Ateş gibi gündä kavak yanêr,
Herbir dalcaaz yalap-yalap eder.
Tantelilärlän örüldü dallar,
Kıvrak boylu kavak, sansın bir kral!

Sadecä kış baaşlêêr bölä masal,
Cömert saçêr gümüş hem dä kristal.
Büülü türküyän kış havaları
Göktän atêr altın yıldızları.

Boş evlär

Eskiboşevlär, nicäüüsüz,
Küsülü durêrlar sokakta.
Yaz geçer, gelir yaamurlu güz,
Kimsey peydalanmêêr tokatta.

Evleri sarmış pıtıraklar,
Silkiner taşlar sundurmada.
Çürüyer gittikçä kapular,
Kırlamış kuşlar da yuvadan.

Hepsi evlerdä bir zamanda,
Şen ötärdi ses hem dä gülüş.
Uşaklar oynardı harmanda,
Yaşamak tatlıydı, nicä düş.

Daalıştı büüdüynän uşaklar,
Geçindi anaylan-bobalar.
Boş evi yıkêrlar yaamurlar,
Karardı eski o duvarlar.

Soludu o düz pervazları,
Patladı sinişka kireçlär.
Silkindi evin tavannarı
Hem doldu gübürlän içerlär.

Geçin içindän bu evlerin,
Onnarın sıcaa taa duyulêr,
Sansın geçinmiş saabilerin
Ruhları evdä taa bulunêr.

Sobada durêr eski küllär,
Köşedä süpürgä dayalı.
Yanında bakırlan kömürlär,
Erlerdä dä pala korafılı.

Yalnızça durêr tafta sofra,
Kimsey onda yazmêêr pazlama.
Ayleyi toplamêêr barabar,
Üstündä dä tütmeer kıvrıma.

Burada yaşardı kişilär,
Ses gelärdi herbir odadan.
Duvarda kaldı salt patretlär,
Sararmış onnar da vakittan.

Bir tunuk ikona köşedä
Panaiyanın üzünnän kahırlı.
Dokuma kilim dä duvarda
Payacan ipliinnän sarılı.

Pençerlerin tunuk gözleri
Koparêrlar pek canımızı.
Unutmaa pek zor bu evleri,
Neredä braktık anamızı.

Vatanımı severim

İlkyaz havası gelärkän, Kırlara kaçêrim.	Yukardan güneş şılarkan, Sıcaanı alêrim.
Taazä lüzgercää, esärkän, Üzümü açêrim.	Cıvırlıga şen çalarkan, Göklerä bakêrim.
Kır çiçekleri açarkan, Kär semelenerim.	Dolaylar da eşerärkän, Pek çok sevinerim.
Serin pak suyu aararkan, Çöşmeyä inerim.	Tarafıma, gezinärkän, Bän seläm vererim.
Tepedän uzaa bakarkan, Dannarı görerim.	Gök kuşaa eri sararkan, Ardına gezerim.
Ana topramaa basarkan, Kısmetli olêrim.	Herbir zamanda yaşarkan – Vatanı severim!

Eni yıl kutlaması

Eni yıl kutluca olsun
Sizä, paalı dostlar!
Sevgiylän üüreniz dolsun,
Dolu olsun sofrası.
Aslı çıksın istemeklär,
Enilensin cannar.
Ensämesin denemeklär,
Açık dursun dannar!
Yollarınız açık olsun,
Sizä – başarılar.
Yolda da aydınnık sarsın,
Nicä biyaz kaarlar.

Kolada yıldızı

Büülü gecä, açan duudu uşak, Geldi erä bir ayozlu mesiya. Ana elinnän sarıldı kundak, Uşak ta uslandı ana sesinnän.	Büük ahırda uyuyardı kaseetsız, Uykusunu Mariya koruyardı. Göktä peydalandı şafklı yıldız, Çobannara yolu aydınnadardı. Bir suuk laamda duudu kurtarıcı, Boba oolu, kurtarıcı mesiya. Onu, kim çekecek çirkin acı, Türküylän uyudardı Panaiya.
Döşek ona oldu kaba saman, O yısındı sıcak öküz soluunnan. Laamda suuktan tutmuştu kırç tavan – Üşümedi o genç ana oolunnan.	

Yamuk güz

Sarardı yapraklar, sarardı. O renkli resimi yazıldı,
Yol yaza hem sıcaa kapandı. Sansın büük bir usta kazandı.
Kısalêr aydinnık gün-gündän, Güz giidi rubayı tutmalık,
Ama hep bayılêrım güzdän. Giyimdä boyalar karışık.

Sıcaanı hiç istämeer vermää, Güz çiçään kokusu boşandı,
Savaşêr güneşli yamulmaa. Başçalar hem daalar uslandı.
Taa açêr kokulu gülleri, Silkiner yapraktan fidannar,
Hem dä raat hem yalpak günneri. Dumannı çin-sabaalen dannar.

Baalarlar hem kırlar karardı.
Göklerdä bitki turna baardı.
Güz gelir, çiskinni hem tunuk,
Büünkü gün güneşli hem duruk.

HEDERLEZ KURBANI

Gagauz küülerinä gelir Hederlez – en büük hem saygılı ilkyaz yortusu. Bu yortuya görä gagauzlar koydular ayın da adını – «Hederlez ayı». Hederlez yortusu razgeler altısına, Ay Görgi gününä. Ay Görgi sayılêr hayvan koruyucusu. Bu yortuya başka türlü deerlär Hayvannarın Paskellesi. Çiftçilik, hayvancılık, yaşamak girer yaz zamanına. Nesoy olacek bu zaman? Verecek mi yıl gözäl bereket, yaayacak mı faydalı yaamurlar, zeedelenecek mi hayvannar, kuşlar? Olacek mı insanın saalı? Bunun için Allaha läözüm dua etmää, ama ilkin läözüm vermää kurbanı. Kurbanın pek derin kökleri. O köklär çekilerlär o vakıtlardan, açan insan çeketti erdä yaşamaa da duydu kendi yufkalını üüsek gök kuvetleri önündä.

İhtär gagauz karıların arasında yaşêêr bir kısa inan, ani kalmış taa dädulardan. İlkin, binnärcä yıl geeri, kurban verärmişlär ilk uşaanı ayledä. Bir adamın yokmuş uşaa, da o yalvarmış Allaha versin ona bir ool: «Makarki iki-üç yaşınadan sevineyim ona, Allahım, sora getirecäm onu sana kurban». Allaa baaşlêêr ona bir ool. Çocuk üç yaşında olduyunan, adam istemiş onu kurban gibi kesmää, ama ayozlar göktän durgutmuşlar onu da demişlär: «Dökmä kabaatsız uşaan kanını. Ya bak, te o yakın çalılıkta kaçınêr bir kara koççaaz, kes onu, da o sayılacak kurban». Adam ölä dä yapmış. Derisini islää paklamış, kıymış da yapmış ondan koliva, ani hepsi datsın. Bundan ötää insan başlamış erkek hayvannarı kurban getirmää.

Nesoy hayvanı ayırmışlar kurbana evelki gagauzlar? Nışannarmışlar en gözäl hem besli tosunu, koçu, erkek kuzuyu. Büünkü gündä getirerlär kuşların aralından da erkekleri: horozları, kurkannarı, raçoyları. Kurban ya kesiler, ya da baaşlanêr diri. Ama adetçä kurban getiriler gevşenän ev hayvannarından, mutlak erkek.

Kaç kurban hayvanı kesilecek, sayıklêêrlar insana görä. Kurbannık hayvannarı nışannêêrlar vakıtlar, ayırêrlar en besli hayvanı da bakêrlar o zabunnamasın, yaralanma-

sın, hastalanmasın. Kurban kesiler bir fidanın altında sabaalen erken, taa gün çıkmadıynan. Kesmää kurbanı tutunêr en becerikli adamnar. Karılar da bu vakıt hazırlêêrlar booday ya bulgur: saurêrlar, ayıtlêrlar, yıkêêrlar. İlkin kurbannık kuzunun buynuzuna yapıştırêrlar bir mum, tutuşturêrlar onu, mumun yanına şiritlän baalêêrlar klisedä ayozlanmış bir parça ekmek hem tuz. Adetçä ilkin tütüderlär hayvanı, okuyêrlar duaları, sora, dönüp gün duusuna dooru, deerlär: «Hadi Allaa kabletsin!». Bir dä damna kan diil lâzım düşsün o erä, neredä gezer insan, o beterä kurbanın kanını, toplayıp bir kaba, dökerlär bir kuyuya da gömerlär.

Evelki vakıtlarda o kannan tokatlarda, kapularda hem uşakların annılarında, yanaklarında, çenelerindä resimnärmişlär stavroz. Sayılardı, ani kurban kanı koruyêr insanı hem hayvanı hastalıklardan.

Uzak vakıtlarda hayvanı bütün atardılar fırına, sora kafasını başladılar ayırmaa da ayırı kaynatmaa. Hayvanın içi bütün gider bulgura. Barsakları hem babuyu da islää yıkêêrlar. Çevirmää barsakları deyni, kullannêêrlar eşil daldan yonulmuş sopacık. Barsakları örerlär nicä pelii, baalêêrlar uçlarını da köpürderlär kaynak suda. Sora örülmüş barsakları taa kolay ufak-ufak kıymaa.

Kurbanı mutlak lâzım pişirmää fırında, angısını yakmaa deyni hep ayırılêr pak, gübürsüz yakacak. Kurbanı pişirerlär maasuz demir sinilerdä. Erleştirdiynän onnarın içinä yaanıları hem bulguru, üstünä koyêrlar kepek hamurundan kapak. Sinilerin dä dış yannarını suvêêrlar samansız sarı topraklan, ani kararmasınnar pek. Fırının aazını da hep suvêêrlar topraklan, ani taa islää pişsin kurban. Ataceykan fırına kurbanı, karılar yapêrlar stavrozlarını. Çıkardıynan kurbanı fırından – tütüderlär günnüklän. Sayılêr, ani kurbanın tütüdülmüş kokusu çıkêr çak göklerä.

Bütün küü toplanêr klisenin auluna, neredä kurulêr kurban sofrası. Popaz ilkin iisözleer imeeyi, sora mutlak hepsi alêr kolivadan. Yapêrlar stavrozlarını, şükür ederlär Allaha. Kurban iniler bir gündä. İdiktän sora hepsi kemikleri toplêêrlar da gömerlär – olmaz köpeklerä sıbıtmaa.

Kurban sofrasından kaarä, küüdä çekeder büük yortu şennikleri. Kaavi delikannılar güreşerlär, atlılar yarışêrlar. Genç kızlar, tutunup kol-kola, küüyün kenarında oynêêrlar «rop-rop». Körpä uşaklara deyni fidannara asêrlar sallangaç. Avşam üstü hepsi gençlär, giyip tutmalık rubalarını, toplanêrlar küü horusuna. Şen cingirdêêr Hederlez yortusu...

Tüter sofrada Hederlez kurbanı. O diil sıradan imäk. Kurban – ii bir haber Allaha, ani insan onu unutmêêr, şükür eder herbir iş için, koryuêr hristiannıı. Kurban – o bir baalantı evelki vakıtlarlan.

Buyurun Hederlez kurbanına. Bereketli olsun! Haydi Allaa kabletsin!

ДИПЛОМ

І СТЕПЕНИ

НАГРАЖДАЕТСЯ

*Юмаржи Александра Арнасывья
(гимназия с. Кокмазгич)*

ПОБЕДИТЕЛЬ КОНКУРСА

*«Учитель года
АТО Гагаузия — 2019»*

в номинации «Учитель Родного языка»

Начальник Главного управления
образования Гагаузии

Софья ТОРЛАК

Gagauz yazıcıları regional bibliotekada

GAGAUZ YAZICILARIN YARATMALARI

GEORGIY TOPAL

Georgiy Daniloviç Topal duudu 1980-inci yılda Hederlez ayın 6-da Gagauziyanın Valkaneş kasabasında. 1995-inci yılda bitirdi Valkaneş muzika şolasını. İki yıldan sora başardı üürenmeyi Komrat Pedagogika kolledcindä. Birkaç yıl bulundu kazançta Türkiyada. 2002-nci yılda bu günädän çiftçilii kullanêr. Evli, büüder kızını Mariyayı. Peet yazêr delikanılıktan gagauz hem rus dillerindä. Georgiy Topal barabar dostunnan İvan Milevlan 2016-ncı yılda tiparladılar ilk ruh şiir toplumunu» Gökün Şavkı». İkinci ruh şiir toplumunu peetçilär tiparladılar 2021-nci yılda «Canın havezi» adında. Lääzım sölemää, ani gagauz ruh tematikasında peetlär – bir eni sayfa gagauz literaturasında.

2015-nci yılda - Georgiy yazdı şansora anılmış türküyü «Valkaneşim benim»,

2016-ıncı yılda - onun şiirlerine göre A. Levçenko çaldı türküyü «Cenklär bizä gelmeyiniz», angısınan Moskva yarışmasında aldı 3-ncü eri.

Hep bu yılda – oldu Naşional literatüra premiyasının nominantı «Наследие» hem kabletti literatüra konkursunda diplomu «Поэм 2016 года»

2017-nci yılda yazdı Valkaneş kasabasının Gimnini.

2020-nci yılda oldu Gagauz Yazıcı Birliin azası.

Georgiy Topal pek talanlı bir peetçi, tiparlêêr kendi şiirlerini diil salt toplumnarda, ama saytlarda da Internettä. Onun birboyu peetleri oldu anılmış türkü. Büüncü gündä G. Topal hazırlêr bir eni şiir toplumunu, angısına 25 yılda yazılan yaratmaları gireceklär.

Koruyalım Gagauzluu!

Çatlêêr başım, kalbim yanêr,
Şu duygular pek karışık.
Zor vakıtlar, raatlım daalêr,
Canım buna diil sınaşık.
Angı yolu seçip, tutmaa?
Aklım dooru cuvap aarêêr...
Tarařıma fayda olmaa,
Ürääm Halkım için sızlêêr...
Ana Topraam tez boşanêr,
Gençlär kaçêrlar Bucaktan...
İi yaşamak insan aarêêr,
Ayırılêr Vatanından...
Bu duruma karşı çıkmaa,
Nelär lääzım biz yapalım?
Ana Dilimizi saymaa -
Halkımızı koruyalım!

Gagauzluk biter bizdä,
Yazık... para beterinä.
Varlık büüyer devletlerdä,
Diil Gagauz Erimizdä...
Sorêrım: „Zor mu evindä“?
Cuvap ederlär: „Yokmuş iş“...
Ama toprak zengin evdä,
Ona sevgiylän sän yapış!
Dua et Yaradıcına,
Ondan istä akıl-fikir.
Hem şükür de büün saalına!
Gagauzluu sän kökleştir!
Dostum, göster kaaviliini,
Dedelerdän sän al örnek!
Zenginneştir Devletini,
Allaa verer sana kuvet!

Yaşasın Gagauziya! Живи Гагаузия!

Sevinersin, gimn çalêrsın büün Halkım! Веселишься, гимн поёшь свой, мой Народ!
İrmi beş yılda kaavi ayaa kalktın! Четверть века Тебе крепость придаёт!
Dalgalandırêr insan şen bayraanı - Развевается красиво гордый флаг –
Gagauziyâ kutlêr bayramını! Гагаузия живёт! И это факт!
Zorluklar hem kavgalar geerdä kaldı, Отпечатаны в истории Страны.
Tarihtä eni Devlet peydalandı! Гагаузы нынче празднуют, поют -
Silkiner, öter, oynêr büün dolaylar – Обрели мы Автономию свою!
Avtonomiya kurdu Gagauzlar!
Allaha çok şükür deer büün Halkımız - И Господь нас сохранил, мир подарил!
Kazandık kimniimizi girgin, kansız! И Народом нас признал уже весь мир!
Büük umutlan ileri gideriz biz - Мы с надеждой ныне все идём вперед!
İnanêrız – var gözâl geleceemiz! Ведь вперед идти мечта нас всех зовёт!

23.12.2019

Rus dilinâ çevirdi 24.12.2019
kendisi avtor

PAALI HALKIMA

Yavaş – yavaş gider kervan Altay sırtlarını brakıp,
Oguzların ayleleri. Ana – boba erlerini,
Geler onnar pek uzaktan, Gök Tanrıdan izin alıp,
Aykırılıp dereleri... Yolu tuter Halk ileri.
Uzun hem zor bu yolculuk, Başka halklar kayıp gitti,
Karşı çıkêrlar duşmannar... Zaman örttü izlerini...
Yakêr güneş, biter soluk, Ama girgin Halkım benim
Ama durgunmêrlar onnar... Kurdu kaavi Devletini!
Geerdä kaldı büük zorluklar, Gagauzlar diri, yaşêr !
Bucak bizä Vatan oldu! Gözâl Ana Dili öter!
Zengin bereketli kırlar Dini, adetini tutêr
Ekin, meyva, üzüm dolu! Hem şükür Allaha söleer!

KIRK ALTI – AAÇLIK YILI

...Bucakta zor vakıtlar, Belalar bizä geldi:
 Büük kahır çeker halklar... Kuraktan ekin yandı,
 ...Kaybeler gagauzlar – Sofrada ekmek bitti,
 Açlıktan sızlêêr cannar... Kuvetsiz insan kaldı...

...Çok zorluk çektin, halkım, İnsanı ölüm sardı
 KIRK ALTI – kara yılın. O kıtlık zamannarda.
 İştitiynän, aaladım, Bu sayfa açıklandı,
 Ürektän parçalandım. Yazıldı büük taşlarda.

O titsi, aar günneri Yalvarêrım, Allahım,
 Unudamayêcez artık. Dönmesin bizä bela.
 Açlıkta ölenneri Lafında büüsün halkım
 Cannarımıza yazdık. Da razgelmesin aaçlaa!..

Afet, mamu, bizi...

Anacım – pek paalı er cana hem da ayozlu laf,
 İlk bizim lafımız küçüktän bu gözäl toprakta.
 Kalbinä en yakın dünneedä hem şafklı o taraf,
 Nerdä mamun yaşêêr, o evdä hem gercik sokakta...
 Aklımdan hiç çıkmaz, anacım, o yalpak ellerin,
 Fırından sıcacık ekmeçiklän kokêrlar onnar.
 O hoşlu bakışın hem biraz küsülü gözlerin,
 Sevgili gülüşün, sevinmäklän dolu o günnär...

Aradan vakıtlar, kuş - gibi kalkınıp, uçtular.
 Uşaklar büüdülär, evlenip, gittilär evindän.
 Pek siirek dolaşêrız seni – hep kolvermeer işlär...
 Kabaatlıyız biz pek, anacım, büün senin önündä...
 Afet, mamu, bizi, yalvarêrız bütün ürektän,
 Duada Allahtan çok isteeriz sana saalıcak.
 Sän pak ayoz bizä, ölümsüz bir baaşış Göklerdän!
 Az kaldı dayanmaa – Büük Sevgiylän evin dolacak!

Gagauziyanın ilk Prezidentinä!
Adanêr Stepan Mihayloviç Topala,
Gagauz Respublikasının prezidentinä .

En zor hem aar vakıtlarda, Devletimiz için cannar,
Açan Sovet Birlii daalardı, Kalplär ateş gibi yanardı,
Allaa baaşlêêr Halkımıza Kurban kayıldı olsunnar...
Ölä adam, ki hiç korkmazdı! Birlik ruhu Halkım duyardı...

Kahramannar arasında Gagauzluu O çok sevdi!
Stepan Topal o an da vardı. Halkımızın O bobasıydı!
O seçili duumasından, Vatanına emin verdi,
Prezidentlää hazırlanardı... Dilimizä çok sevdalıydı...

Unudulmaz bir – Patriot! Stepan Mihayloviç Topal -
Aklımızda O bütün dä, şükür! En ilk, aarif kullanıcıydı!
Bucaamızı severdi çok! Dua edärdi Allaha:
Bu toprakta O gömülüdür... Saalık Halka versin, sabur da!

Dolaşmasın uz yolların - Gagauziyanın ilk Prezidentinä!
Halkım, läözüm birlik tutasın!.. En zor hem aar vakıtlarda,
Yanêr Halka aydın lafin! Açan Sovet Birlii daalardı,
Sonsuz canımızda kalasın... Allaa baaşlêêr Halkımıza

Ölä adam, ki hiç korkmazdı! Birlik ruhu Halkım duyardı...
Devletimiz için cannar, Kahramannar arasında
Kalplär ateş gibi yanardı, Stepan Topal o an da vardı.
Kurban kayıldı olsunnar... O seçili duumasından,

Prezidentlää hazırlanardı... Dilimizä çok sevdalıydı...
Gagauzluu O çok sevdi! Unudulmaz bir – Patriot!
Halkımızın O bobasıydı! Aklımızda O bütün dä, şükür!
Vatanına emin verdi, Bucaamızı severdi çok!

Bu toprakta O gömülüdür... Saalık Halka versin, sabır da!
Stepan Mihayloviç Topal - Dolaşmasın uz yolların -
En ilk, aarif kullanıcıydı! Halkım, läözüm birlik tutasın!..
Dua edärdi Allaha: Yanêr Halka aydın lafin!
Sonsuz canımızda kalasın...

İnsana lääzım Allaa,

Ani o kaavi dursun, Acıyan canını olmaa, Hem kalbi sevgi dolsun. İnsana lääzım Allaa,	Ani bol, cömert olsun, Ürektän iilik yapmaa, Diveçlää o kauşsun. İnsana lääzım Allaa,
Kurtulmaa günaalardan, Hayırsızlıktan kaçmaa, Akına olmaa insan. İnsana lääzım Allaa,	Göklerä yolu bulsun, İnanda temel kurmaa, Ani kışmetli olsun!

Güz zebellii... Изобилие Осени.

Çivirdi gagauz dilindän G.Topal

Uçtu yaz uzaa lüzgerli havalarlan , Geldi güz bizä çok renkli bir fistannan. Birdän donattı dolayı altınnarlan, Urdu kapuna, işittin mi kulaannan?	Повеяло холодом, лето умчалось, Зелёное буйство сменяется золотом. Красавица-осень в дома постучалась В прекрасном, цветастом наряде богатом.
Gördün mü kraalı aaçları almalarlan? Güneş şen oynêêr donucak yapraklarlan. Güz gelmedi boş! Çok türlü baaşışlarlan, Çaarêr sofraya, konuklêêr meyvalarlan!	Блестят, улыбаясь, сквозь иней деревья, Листочки озябшие солнцем ласкают. Природа нам дарит свои угощенья, На празднике жатвы всех видеть желает.
Zengin bereket Allaha doorudardır!.. Öterlär, göklär bol ak turna sesinnän! Erin cömertlii metinnäa söz açardır: Metin ol, Saabi, pek gercik işlerinnän!	Плодов урожай взор к Творцу направляет, Слышны в небесах журавлиные крики. Творенья земные Христа прославляют, Как дивны дела Твои, Боже Великий!

Yaşasın Gagauziyâ! Живи Гагаузия!

Sevinersin, gimn çalêrsın büün Halkım! İrmi beş yılda kaavi ayaa kalktın! Dalgalandırêr insan şen bayraanı - Gagauziyâ kutlêêr bayramını! Zorluklar hem kavgalar geerdä kaldı, Tarihtä eni Devlet peydalandı! Silkiner, öter, oynêêr büün dolaylar – Avtonomiyâ kurdu Gagauzlar! Allaha çok şükür deer büün Halkımız - Kazandık kimniimizi girgin, kansız! Büük umutlan ileri gideriz biz - İnanêrız – var gözâl geleceemiz!	Веселишься, гимн поёшь свой, мой Народ! Четверть века Тебе крепость придаёт! Развевается красиво гордый флаг – Гагаузия живёт! И это факт! Позади уже все беды, дни борьбы - Отпечатаны в истории Страны. Гагаузы нынче празднуют, поют - Обрели мы Автономию свою! Сам Господь нас сохранил, мир подарил! И Народом нас признал уже весь мир! Мы с надеждой ныне все идём вперёд! Ведь вперёд идти мечта нас всех зовёт!
---	--

Georgiy Topal
23.12.2019

Çevirdi rus dilinä 24.12.2019
Kendisi avtor

Sevgili kasabam Valkaneş

Evelki vakitten sän duudun Bucakta,
Korundun duşmandan çimenni sırtlarda.

Erleştin, yapındın, çok işler bitirdin,
Pek paalı topraana sevindin, işledin.

Sän gördün rusların-türklerin cengini,
Kavgada kan dökmää durguttun kendini.

Kasaba başında büyük kolon konuldu,
Dolayda anılmış bir nişan o oldu.

Usluluk, kardaşlık hem raatlık getirdin,
Musaafir kablettin, sevgini gösterdin.

Öt yeşil kırında sürülär geziner,
Aaçların altında çobannar dinnener.

Olların - pelivan, pek kıvrak hem girgin,
Kızların gül gibi, yalpaklınnan zengin.

Valkaneş en gözäl kasaba Bucakta!
Ko olsun kucakta, sevgili Allahta!

Любимый город Вулканешты

Ты родился давно на Буджакской земле,
В безопасности жить на высоком холме.

И построил дома, мастерством удивил,
Чтоб поднять целину пот народ свой пролил.

Ты свидетелем был той жестокой войны,
Отголоски её до сих пор нам слышны.

На колонне в лучах драгоценный всем крест,
В честь событий тех лет засиял с этих мест.

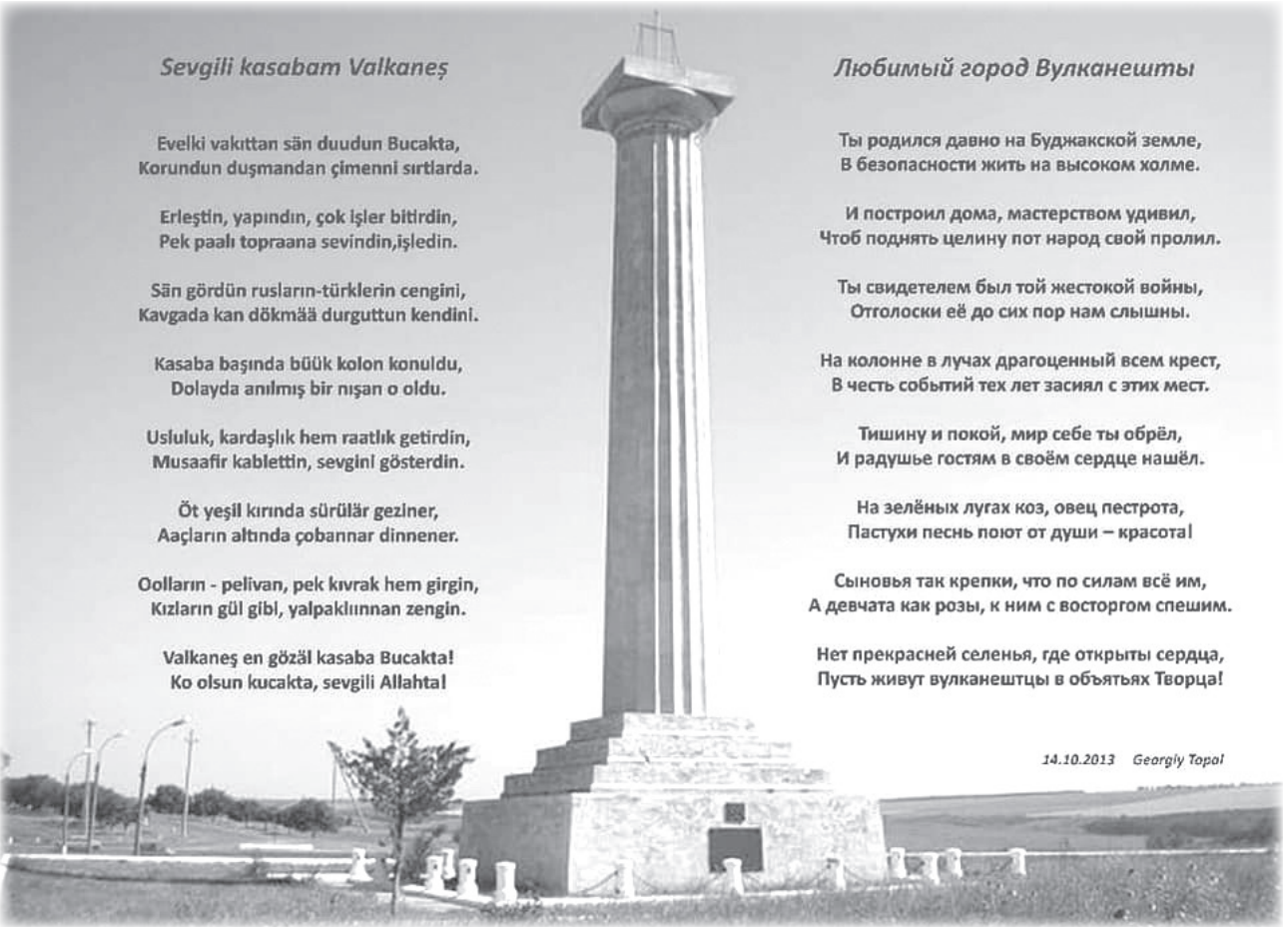
Тишину и покой, мир себе ты обрёл,
И радушьё гостям в своём сердце нашёл.

На зелёных лугах коз, овец пестрота,
Пастухи песнь поют от души – красота!

Сыновья так крепки, что по силам всё им,
А девчата как розы, к ним с восторгом спешим.

Нет прекрасней селенья, где открыты сердца,
Пусть живут вулканешты в объятьях Творца!

14.10.2013 Georgiy Topal

Valkaneş – Ana Erim.

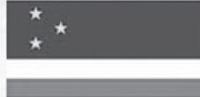
Bu Dünnäada pek çok erde gezdim,
Ama senden paalı bulamadım.
Senden, cana yakın, bir er hiç yok!
Seni seviyim, Valkaneşim en çok!

Sende benim ana – baba evim,
Sana diveç baalı canım benim.
Bütün üreklen ben seni seviyim,
Sen, Valkaneş, benim Ana Erim!

Bu kasaba Gökten bize baaşış,
O Bucakta sedef – gibi kalmış.
Tatlı üzüm baalarlan sarılı –
Senden yok, Valkaneş, bana paalı!

Yaşamaya düz yol bize açtın,
Canımızda derin bir iz braktın.
Bir stlb taştan durıy girişinde,
O anılmış başka devletlerde.

Koru, Allaam, güzel Valkaneşi!
Olsun o kismetli em güneşli!
Birlik sevsin onun insanları!
Raat yaşasın, mutlu uşakları!

Вулканешты – Родина моя.

Я много мест в сём мире обошёл,
Нигде тебя дорожке не нашёл.
Роднее города на свете нет –
Люблю я Вулканешты больше всех!

Ведь здесь стоит родительский мой дом
И так знакомо сердцу всё кругом.
Мой город, всей душой люблю тебя!
Ты, Вулканешты – Родина моя!

Нам город сей – подарок от Небес,
Буджакская жемчужина – чудес!
Повсюду виноградники, сады,
Дорожке мне всего на свете – Ты!

Нам в этой жизни путь прямой открыл,
И в душах наших след навек сокрыл.
Колонна здесь с крестом века стоит
И память о победе той хранит.

Храни, Господь, Ты город наш родной,
Пусть будет вечно солнечный, живой.
Чтоб счастлив был всегда его народ,
Росли, чтоб дети мирно, без забот!

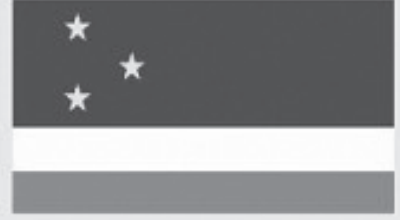

Georgiy Topal

Gagauziyam benim.

Ana Erim – Paalı Bucak,
Duudum bän burada.
Anam aldı beni kucak,
Çaldı türkü bana.

Küçüklüümdän Ana Dilim
Girdi taa canıma.
Onda yazmaa bän ürendim
Hem peet beendim kurmaa.

Halkım benim – Gagauzlar,
Girgin hem çalışkan.
Yaşêêrlar her gün barabar
Allahlan eveldän.

Aramızda var adamnar
Aarif hem anılmış.
Resimcilär hem ustalar,
Bilgiç hem ürenmiş.

Gerciklener büün Vatanım,
Şen Gagauz Eri!
Umutlanêr hep Tarafım,
Bakêr salt ileri.

Ko yaşasın mutlu halkım!
Kaavileşsin Dilim!
Bizä yardım, Allahım,
Birlik hep sevelim.

Da olalım sıkı baalı
Küçük bu Devlettä.
Ol, Gagauziyam, şafklı
Örnek bu Dünneedä!

23. 12. 2014 Georgiy Topal

Gagauz yazıcılar İ.Miley, G.Topal hem ilk Prezident Gagauz Respublikasında S.Topal

GAGAUZ YAZICILARIN YARATMALARI

GALINA SİRKEİ – KRİSTİOGLO

Duudu 1959-ncu yılda, canavar ayın 21-ndä Başküüyündä.

1965 – 1969-uncu üürenmäk yıllarını Başküüyün ikinci şkolasında başardı.

1976-ncı yılda Komrattaki 5-inci şkolasında 10 klas bitirdi.

1981-inci yılda Tiraspooldaki pedagogika institutunu başardı dä kabletti zanaat rus dili hem literatura predmetlerindä pedagog.

Büünkü gündä Komrat kasabasında Ay Boba Mihail Çakirin adına kolecindä üüredici çalışêr.

2018-nci yılda oldu Gagauz Yazıcılar Birlii cümnenin kurucuların birisi. G. Sirkeli şansora

var 20 yıl, nicä çeketti yazmaa şiir hem proza formasında yaratmalarını. Kendibasına tiparladı 3 kiyat. Dördüncü kiyadını, ortak olup A. Marinovlan, bir kab altında çıkardılar kendi ayırı annatma hem şiir toplumlarını.

Gagauz okuyucusu tanıştı onun bölä meraklı şiir hem annatma toplumlarınan, nicä «Lüzgerli havada sazların türküsü», Kişinöv, Pontas, 2014; «Ecelin sınırları», Kişinöv, 2016; poema «O, afgan askeri!» Kişinöv, Pontas, 2017;

şiir hem aannatma toplumu «Can ötmesi», Kişinöv, Pontas, 2018.

G. Şirkelinin şiirleri hem annatmaları tiparlandı dergilerdä: «Ayna», «Saba yıldızı», «Gagauz dili hem literaturası» hem gazetada «Ana sözü».

2020-nci yılda kendi kuvedinnän açtı Kirsovo (Başküüyü) küüyündä «Ana boba evi» muzeyini.

O, AFGAN ASKERİ!

Poema

Afgan cengindä Gagauziyadan
Mihail Tanasogluyu hem hepsi
kurban olan askerleri anmak için.
(poemadan seçilmiş birkaç payı)

PROLOG

Kaldı dünnedä girgin adı,
Şen gülüşü, şen türküsü,
Sevda duygusu vatanına,
O dedenin çetin kökündän...

Ne oldu, o oldu.
Ne läüzım cenk için laf açmaa?
Artık o geçti. Gün başka..
Hem asir dä başka.
Ama genä urêr canıma
O garip bakışınnan ana.

Yaş gözünü siler dostlar.
Baş iiltti afgan askeri,
Canında acı, canında sancı...
O, afgan askeri!
Cengin kurbanı!
Angı taşlarda kaldı adın?

Bucaan güneşli tarafında
Bir acı haber etişti kaç küüyä?
Bir bet kahır kaç can yaktı?
Gerçek sevdayı mezar kaptı.
Başküüyün girgin oolu,
Aylenin güneşi, umudu.

Kıvrak boylu, şen üzlü,
Muzikayı sevän, sportçu.
Şakayı annar, esaplı sözü,
Yaşamayı sevän, sevän küüyünü.
Uçakçı, uçakçı istedi olmaa,
Bir asker gibi vatani korumaa.

Afganistan, Afganistan...
Sän askerinin acısı, kahır...
Unutulmaz... silinmâz girginnii.
Nedän yaktın kaç can,
Bir güç brakıp o günnerdän?
O vakıdı anêr insan,

Uyuyêrsın diveç yabancı toprakta,
Salt yaban çiçeklär mezar başında.
Sän emin ettin vatanına,
Çetin durdun verili lafında.
Bilärdin – bu korumak dünneyi,
Gelän evladın ecelleri.

Mihail Tanasoglu – bir kahraman,
Vatanını koruyan pelivan.
Aylenin en küçük akıllı kardaşı,
Dostlarına en paalı bir kişi.

Dünneyä braktı güllü duyguyu,
Ki sevän kişi olsun mutlu.
Lüläka - sevgili çiçää,
Kokusunu çekti canına.
Neyä sevindi, neyi çok sevdi,
İnsannara şüpesiz braktı.

Kaldı dünnedä girgin adı,
Şen gülüşü, şen türküsü,
Sevda duygusu vatanına,
O dedenin çetin kökündän...

(Bu sade bır bölümü poêmanın. Kim isteer bitkiyadan okumaa poemayı,
«O, afgan askeri» varincä bulmaa kiyadı bibliotekalarda.)

O GİRGİNNİİ VAKIT SİLMÄZ

Geçti büük cenk. Zor unutmaa, Bu gün, açan dolay açêr,
İstoriyamızdan silmää. Yaş gözünü insan siler.
O vakıdı insan anêr, Kaç yıl geçti...Unutulmaz.
Salüt zalpı gökü çizer. O girginnii vakıt silmäz.

Yok hakımız unudalım. Bu bir kısmet dedelerdän,
Büük borcumuz koruyalım. Kim kan döktü, kurban oldu.
O usluluu, o gelecää, Vatanını-duuma topaa
Ne var aydın herbir gündä. O kurtardı duşmannardan.

Ömür çiçää senmäz deyni, Kaldı adlar anmak tašta...
Diil bir ecel yanıp, sündü, Kaldı sancı düülän kalptä,
Adım-adım, kıpım-kıpım, Kimä düştü kısmet dönmää,
Düşüp, kalkıp, soldat kaldı. Küldän eni ecel kurmaa.

Bu gün, açan dolay açêr, Sesleer büüyü, sesleer küçüü,
Yaş gözünü insan siler. Bakışları kahır dolu.
Sözlär yaşlı. Yaşlar gibi, Fasıllı duygu canı kaplêr,
Damna-damna ekleer sancı. Sıkı düşünmeyä koyêr.

Nedän cenk kızışêr, nedän?
Nedän ölüm eker, nedän?
Nedän bölä genç olannar
Cenk vakıdı can verdilär?...
Ki yaşayasın sän hem bän,
Uslulukta büüsün uşaan.

YILLARI KUKUMÄUKA SAYÊR

Yılları kukumäuka sayêr. Gün adımnêêr salt ileri,
Nasıl sayêr, ölä yıl uçêr... Durmadan saat sayêr vakıdı.
Bir kıpımda yaşamamız - Ne oldu, o geçti, geeri dönmöz,
Dolaşık hem düzgün yollarımız. Büünkü günü o dııştırmöz.

Çok sıra denedim bir-bişey dııştırmää, Arkaya göz atıp, yılları hep saydım,
En acı kıpımı şüpesüz silmää, Nelär yaşadım - kantara sık koydum.
Çok sıra istedim göklerden uçmaa, Yok kolaylık enidän yaşamaa,
Yukardan siiredip, dünneyi sevmää. Pak lâazım herkerä insan kalmaa.

ANA-BOBA EVİ

(«Ana-boba evi» - muzeyin gimnası)

Ana evi, Boba evi
Güder mutlu düşlerini.
Boba evi – duuma evim,
Ayozlu, şafklı erim.

Bu köşecik ölä bir er,
Dayma nereyä çeker
O küçüklün günnerinä
Aklım uçêr oerlerä
Salt burada insan mutlu,
Açık sözlär, gerçek duygu.
Çöşmä suyu serin, tatlı,
Fırın imekleri datlı.

Boba evi – kısmet şafklı,
Yaşamanın bir feneri,
Köklerini çetin tutêr,
Darsık cana umut ekleer.

FASIL DUYGU

Nekadar fasıl duygu Üreemdä yaşêêr uygun! O – saygı evellerä, O paasız işlerinä.	O – kulturenin varlıı, Halkının büyük ustalıı. Temeli - adetlerdä, Aylenin kuralında.
İnsanın çalışkannıı, Kırnaklıı, ruh zenginii Meraklı el işindä, Evlerin donaklıında.	Aylenin başı - boba, Ev düzardı adetä... Mecidän meciyä... İş geçardı sıraya.
Karı işi - izmet etmää Uşaana, kocasına... İmää yapmaa, uşak bakmaa, Evini da donatmaa.	El işi – büyük becermäk Hep dikatlı läözüm olmak Dokumakta, örümektä, Kilimnerin kırmasında.

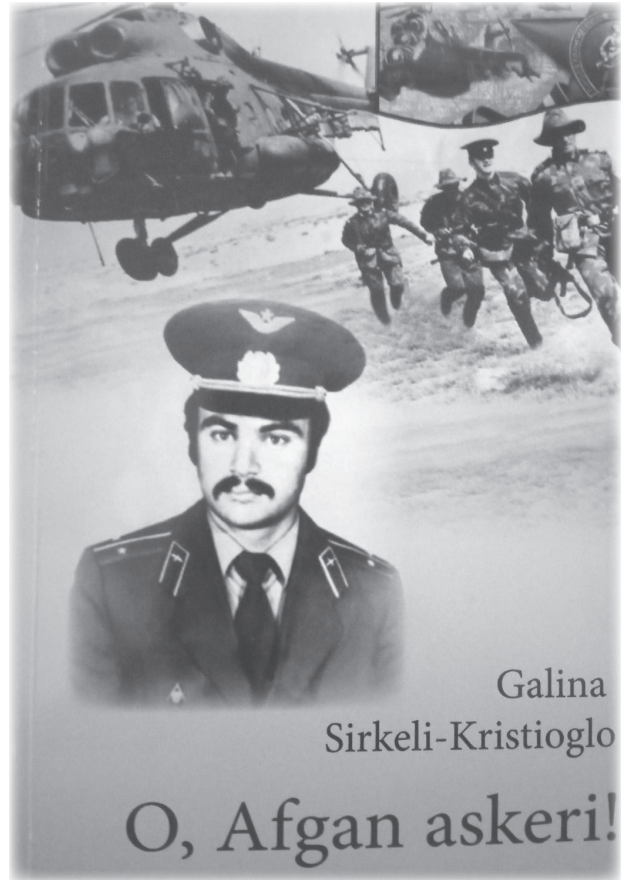
Herbir evdä bütün aylä
Becerer kilim kırmaa.
Sevinerlär uşaklar:
Kilimdä açtı güllär.

Galina Sirkeli-Kristioglo

ECELİN SINIRLARI

Galina Sirkeli
Aleksandra Marinova

Köklenmiş Duygular

Galina
Sirkeli-Kristioglo

O, Afgan askeri!

GAGAUZ YAZICILAR YARATMALARI

KOÇTANTİN KURDOĞLO
(Baurçu)

Evropa hem Aziya Yazıcı Birlii iki yılda bir sıra yapêr Mahmud Ali Kaşgarlı adına devlet arası konkursunu, en ii proza formasında yaratmaya herbir türk devletindä. Bölä bir literatūra yarışmasında, angısı geçti 2014-üncü yılda yazıcı K. Kurdoglo Gagauziyada üçüncü eri aldı annatmasınna «Bölünmüş Düş»

BÖLÜNMÜŞ DÜŞ

Bucak tarafında, nicä söleerlär yaşlı insannar, iki-üç yılda bir kerä olarmış kurak hem kıtlık. Burada, Bucakta, yazın her zaman kayeddinnän sıcak, üülen tarafından üfleer haşlak lüzgerlär, angıları yakêr kırları. Elbetki, ölä sıcaktan zavalı kara toprak parça-parça patlêr, da peydalanêr büyük hem derin çatlaklar, nereyi taman kolun sıyêr.

Bölä sıcaktı 1949-uncu yılda da, ama vakıdında yaamış büyük yaamurlar, da çiftçilerin umudu kesilmärdi, ani onnar kabledeceklär zengin bereket. Nemni, kara toprakları işlärmiş çalışkan gagauzlar. O vakıt Baurçuda insannar toplardılar bereketleri kendi harmannarına.

Ama taa 1948-inci yılda başladıydı kurulmaa kolhozlar, insannar aylelerinnän girärdilär eni çalışma sistemasına. Burada birliktä işlärtilär toprakları, kabledärdilär birtürlü kazanç paylarını, kolhoz liderleri ödek olarak taa sık imeelik verärdilär.

Arnaut aylesi kolhozdan ileri varlıkıydı, ama kazandılar onnar o varlını kendi terinnän, çalışmalarınnan. Varlık sayıldardı – bir parça toprak, auldakı kuş-hayvan, angıları zor etişärdi ayleyi doyurmaa deyni. Ama paalı, gözäl rubalar, başka işlär hem para için, laf ta yoktu. 1944-üncü yılda Sovet Birlii Komünist partiyası Moldaviyada kurdu sovet kuvedini. Daattılar çiftçilerin özel işlerini, ilkin istediklerine görä insannar kolhoza girmää başladı, sora onnarı zorlatmaa çekettilär. Kolhoza girärkän, herkez kendi payını (hayvan, taliga, puluk h. b.) brakardı orada. Ama kim istämärdi girmää kolhoza, onnarlan ayırı işlärtilär. O vakıtlarda topraanı ayırı işleyän aylä çok yoktu, çünkü taa çoyu kolhozdaydı. Onnar da annardılar, ani şansora artık geldi vakıt hepsinä olmaa kolhozda, ama taa biraz düşünärdilär: ne o kolhoz? Acaba ne o verecek çiftçilerä? Kim o komünistlär? Ne isteerlär küülü insandan? Ama bu soruşlara ozaman kimsey verämeyeceydi cuvap... İnsannar sınaştıydılar bütün yaşamasını kendibaşına işlemää

tarlalarını da olmaa halizinä çorbacı. Ozaman çiftçi bilärdilər, anı kendileri hepsini cuvaplayaceklar, da nicä çalışaceklar, ölä dä kazanaceklar. Taa bir iş onnar kayedinän ii bilärdilər – ani bütün bereketi kendileri bitkidä paylaşıraceklar – sataceklar mı osa brakaceklar toomnuk mu. Onuştan ayırı işçilər biraz korkardılar bu eni sıstemadan, neredä diildi belli, ne olacek bitkidä. Elbetki, çorbacıların fikirinä sıymardı, nesoy var nicä barabar işlemää, açan biri taa haylazdı öbür kişi taa şeremetti, kimisi taa çok istär-di, başkası hiç bişey istemäzdi, ama kolhozun öndercileri, bittiynän iş, hepsinä işçilerä birtürlü payedeceklär bereketi.

Şansora Arnaut aylesi dä neetlenärdi girmää kolhoza, çünkü annardı, ani başka türlü yakışmêêr, zerä bu eni devlet brakmayacek onnarı ayırı topraa işlesinnär. Sade istärdilər bu yıl da bereketini toplamaa da sora tarlayı vermää kolhoza. Ama yaşamakta oldu başka türlü...

Ulâşanın anası, babusu hem dädusu, başka senseleleri yazın işlärdilär tarlada, onu da brakardılar evdä, buyurup yapsın kuvedinä görä ev işlerini. Arnaut Elena Födoro-vna hem İlya Georgieviçin üç uşaklarından sade bir Ulyana kurtuldu 1946-1947 yıllarda açlıktan. Kakusu Matrona öldü beş yaşında, kızkardeşı da öldü taa bir yaşını tamannamadaan. Açan Ulâşa aklısına getirer açlıkta kaybelän kızkardeşlarını, onun üreendä sızlêêr bir büyük yara. O yıllarda pek fikaara yaşardılar ozaman onnar, ama hep ölä yaşardılar baurçuluların taa çoyu. Okadar yokluktu, ani kızkardeşını yoktu neylän gömmää. Ozaman anası aldı bobasının eski gölmeeni da ondan dikti kızkardeşına bir ölümük fistancı... Onun gözleri önündä düveç kaldı o betvalı hem çirkin zaman. Kışın pek suuktu, her gün sokakta geçärdı kızak dolu ölürlän. Kızaa çekärdilər iki çift beygir, ya da öküzlär. Ama ona kayet titsi gelärdı, açan pençerä aşırı o bakardı sokaa, da görärdı, nicä ölürlär kızakta yayılı, onnarın kolları sarkık, karıların kolverik hem da-anık saçları sürünärdilər kaar üstündä. Ölülerin kimisini dikiinä koymuştular – bezbelli, kızak taa çok alsın deyni. Mamusu brakmardı Ulyana siiretsin bölä çirkin işleri, zerä korkardı bozulmasın uşacın psikası hem fikircii.

Elbetki, bu tragediya ozaman kaybetti küüdä binnän can. Besarabianın topraana geldiği büyük bela. Uşak hesabınan Ulyana yoktu nasıl bilsin, neçin oldu açlık, hem kim kabaatlıydı, acaba sade kuraklık mı kıydı insanı... O yoktu nasıl bilsin, ani gagauzların taa çoyunu vardı nicä kurtarmaa, eer devlet izmetçileri, komunistlär, dooru götürsäydilər ekonomika politikasını, aniki korumaa kendi halkını...

Arnautlar, geçirip zor açlık yıllarını, ilkäzın 1949-da ekärdilər kendi tarlasında boday, papşoy h. b. Onnar umutlanardılar zengin bereketa, çünkü ozaman yaamur da Allaa verdiydi, nicä derlar baurçular iki ellinnän. Sade çiftçilər bilärdilər nezaman ek-mää, kazmaa hem taa ne düşer yapmaa toprakta, almaa büyük bereket deyni. İyülün çeketmesindä erken sabaalen, alıp bişey imeelik, gittilər hepsi kıra kazmaa papşoyları. O günü sade Ulâşayı braadılar evdä...

Onbir yaşında Ulâşa pek beenärdi sıcak yaz günnerindä yalnayak kaçınmaa sokakta, harmanda. Uzun güneşli günnerdä o sevärdi oynamaa kumalarinnän türlü-türlü oyun. O pek sevinärdi, açan mamusu alardı onu da kıra. Ona verärdilər toplamaa siireltmektän sora kalan kesik papşoycukları, angıları faydalı olurdılar kuzulara eki tavşamnara, kuşlara. Avşamnen dädu Örgi koyardı taliganın dibinä o papşoyları, sora da hepsi erleşärdı uzun koşa, da öküzlär yavaş-avaş çekärdilər taligayı evä. Ulâşa ürektän

sevinirdi, açan o gezärdi papşoyluk içindä. Eşil koçannar gerää gibi balaban olmuştu- lar, kimisi bümüştü onun boyunca hem taa yukarı. O şaşardı da doyamardı siiretmää, nicä papşoy tarlası soluyêr, dalgalanêr. Yavaş lüzgär ötää-beeri eser, da hepsi papşoy- lar çekederlär enikunu sallanmaa, nicä su üstündä bir kayık. Uzaktan görüner sansı bir bük deniz, angısı inikuaynu aayder dalgı denizin kenarına, okadarki eşilli o deniz. Papşoy tarlası durêr, nicä bir gözäl resim...

Ölä tarla Baurçuda vardı çok, ama Ulâşaların tarlası taa gözäldi başkalarından. Açan o girärdi balaban papşoyluk içinä da bakırdı onnara, elbetki, gözleri önündä peydalanardı pek gercik resim, angısı var nicä olsun sade düz toprakta – kelemeliktä. Koyu-eşil papşoy yaprakları yalabıyardı güneştä hem şıırdardılar. O şıırtı işidilirdi, yaklastıynan tarlaya. Papşoylar artık yapardılar gerää gibi gölgä. O gölgä läözımdı taa çok kendisinä papşoylara, çünkü köklerinde yaşlık taa çok vakıt durgunardı, da papşoycuklar, elbetki, taa ii öryärdilär. Ama gölgä läözımdı çiftçilerä dä, neçinki vardı nicä, yorulduynan, biraz yan gelmää papşoyların altında, imää bir parça ekmek, içmää bir filcan şarapçık, sora, dinnendiynän, kuvetlenmää da genä kazmaa tarlayı.

Bu yıl Ulâşanın ayalesi dä sevinärdi, ani Allahın yardımınan hem kendi çalışma- sınınan onnarın var umutları sezonun bitkisindä almaa zengin bereket. Ama küüdä in- sannar taa bir iş bilärdilär: açan bereket, toplanıp, koyulêr ambara, ozaman o halizinä sayılêr senin, kırdä bereket taa diil çorbacının, çünkü kimsey billmeer, ne olacek ileri dooru.

Bu gün dä Arnaut aylesi çalışardı kendi tarlasında, geldi ydi vakıt ikinci kazmayı kazmaa. Gagauzlarda bu kultura paalı bir imeelik, neçinki onu harcêrlar her uura. Moldovada taa evelki zamandan beeri papşoy kullanıldardı diil sade hayvannarı hem kuşları beslemäk için, ama sayıldardı milli imeelik tä – ondan yapıldardı mamaliga. Ma- maliga inilärdi her bir ayledä, o tatlı hem piinirlän, yuurtlan, kaymaklan, hem dä fa- suläylän, turşuyulan da genä islää. Onuştan mamaliga her zaman bulunardı Ulâşaların sofrasında, o da onu benärdi imää

Ama neredän bileceydi ozaman dädu Görgi hem senseleleri, ani bu zengin bereke- ti onnar toplayamayacaklar. Elbetki, Ulâşa da yoktu nasıl bilsin, ani tezdä onun ayalesi ansızdan düşecek pek uzak erlerä – taa Sibirä, da onun kısmetli küçüklüü kopacak, nicä bir incä iplik... Ama şindi o her gün, bitirdiynän küçücük işçeezlerini, kaçarak çıkardı cokaa, neredä onu şansora beklärdilar onun akrannarı. Hepsi onnar beenärdilär bü- tün gün oynamaa türlü-türlü sokak oyunu. Ozaman gagauzların aylelerindä vıpdı çok uşak, kimsindä ondan zeedäydi, da sokaklar doluydu uşak. Onnarın küçüklüü geçärdi taa çok sokakta ya da deredä, çok kerä küü kenarına da çıkardılar, elbetki, orda açık, meydan gibi, er, da var nerdä oynamaa. Ama hepsi sınaşıktı toplanmaa Ulâşanın evi yanına, çünkü o ev durardı büyük sokaan hem bir ara sokaan köşesindä, da vardı nerdä uşaklar kaçınınnar. Şindi dä, bu yaz günü, orayı çok uşak toplanmıştı, birazı artık oyunu savaşırdılar çekettirmää, bir bölüü otururdu sundurmada. Onnarın arasında belli edärdi kendisini bir käämil, karagöz, orta boylu çocuk, fit kısa kırkınımış kara saçlarlan. O kaavi bir evlattı, güreşmektä hepsini çocukları yıkardı, hem pek çemrekti, kacmak- ta yarışarkan o hepsini kafadarlarını geçärdi. Onun kavasında sade önündä görünärdi bir küçücük freza, ozaman hepsi kırkınardı ölä, ya da pleşkat, fit çıplak kavaları ka- lardı. Bu pek yakışardı çocuklara, neçin deyni onnar her zaman bulunardılar oyunda,

kaçardılar toz içində, kuzuları otladardılar. Bölä frezaylan taa kolaydı hem raattı. Bu girgin hem görünnü çocuun adıydı Vanika, ölä ona sokakça deyärdilär. O herzaman savaşırdı yardım etməä Ulkaya, nicä danışıldılar kızlar Uläşaya. Belliydi, ani bu çocuk bu kızlan dostlaşmışlar. Ölä dä vardı, zerä çok kerä Vanika yardım edärdi Ulkaya su getirmää çöşmedän, angısını yapmış Vanikanın anılmış Panti dädusu. Dädusunnan çocuk pek hodullannardı. O tatlı sulu çösmä bulunardı diil pek uzakta. Sade läüzımdı inmää aradan aşaa kulaa, çukura yakın, orda, küüyün kenarında, bir trubadan akardı sucaaz – pak, nicä yaşlar gözlerdän. O alardı Ulkanın elindän küçük kazancı da taşıyardı taa evä kadar. Ulkanın bölä yardım, elbetki, kaldırdı kefçeezini, onun ürää sevinärdi. Başka kızlar kimär kerä çok görärdilär, da kimisi onnarı utandırıldılar da, güleräk barardılar:

“Vanika-Ulka! Gelinnän-güvä... Vanika-Ulka! Gelinnän-güvä...”

Onnar ilkin biraz küsärdilär, ama sora sınaştılar da utanmardılar kimseydän. Sade Ulka, açan oyun oynardılar, azetmärdi, ani Vanika hep savaşırdı yardım etməä ona, neçin deyni o ölä bir girgin kızdı, pek beenärdi serbest olmaa. Onun dumaasından belliydi, ani becerer öncülük etməä, bu iş vardı onun kanında. Ulka ölä bir kızdı, angısı korkmardı almaa üstünä götürmää oynunarı sokakta, çok kerä alardı arkaya oyuncuları, kimi taa kaavi çocuklar kimär kerä aldadardılar ya da kabaatsız kabaatlardılar. O gösterärdi, ani onda var kaavi karakter. Diildi balaban, incä boyluydu, ama onu hepsi uşaklar sayardılar. Onnar herzaman intereslän oynardılar halk oynunarını. Pek sevärdilär gagauz oynunarını: yarışmak, çelik, koolaşmak, yumuncak h. b. Vanika pek beenärdi oyunu “Aula uran – kıra”, ama Ulka taa çok teklif edärdi oynamaa eni oyunu – “Saklı topçaaz”. Oyun bittiyän, hepsi maaledän uşaklar herkerä oturadılar bir uzun sundurmaya, angasını evin yanında hazırlamıştı Uläşanın tätüsü. O yapılydı bir büyük kuru hem kalın salkımdan, angısını İlya Georgieviç, paklayıp kabını, kıvrak erleştermişti aulun yanında. Şindi dä bu gün, iyülün çeketmesinda, genä oynamaktan sora, sıracıklan oturup salkıma, onnar dinnenärdilär, hem dä annadardılar türlü olmuş-olmuş istoriyalar. Gülp-gülp annadarkan, herbiri savaşırdı dostlarından üstün olmaa, nicä uşak hesabı gibi o vakıt elindä tutardılar bir parça taazä ekmek ekelenmiş dübektä düülmüş tatlı kırmızı ufak biber, kimisi iyärdi domuzun yaayınnan yalanmış somunun kabını. Elbetki, dalayıp o ekmää, onnar paylaşdırlar, ama heptä annatmalarını durgutmardılar, beklärdilär bobaları, mamuları hem başkasını tarladan gelsinnär evä. Hakına, da ta çoyu işçilerin artık geldiydilär, neçinki avşam yaklaşırdı. Ama solumaa zordu, neçin zerä sıcak güneş bütün gün okadar yakardı topra, ani uşaklar yalnayak basamardılar kızgın, tozlu erä. Hepsi doz-dolay bölä kayedinnän sıcakta sansın ölärdi, durgunardılar, sade pek yukarda bulutlara yakın görünärdi bir kelemä kartalı, angısı yayık kanatlarlan sansın durardı erindä. Ama o ölä aarıştırdı kendisinä imeelik erdä, çünkü onun keskin gözleri pek görerlär yukardan. Hepsi hayvannar hem kuşlar, fidannar da erdä, zavalılar, güçenik durardılar, onnarda aarardılar gölgä, elbetki savaşırdılar kolay geçirmää bu haşlak vakıdı, ama sade saçak kuşları baarışırdılar, tozadardılar, düüşeräk bük tepelyarda dolu tozlarlan. Hepsi beklärdilär avşamı, açan serinneyecek biraz, fidannarda hem otlarda dayanardılar sıcaa, seslenärdilär, sansın başını iilitmişlär, durardılar hiç üfkelenmärdilär birisinä, dayanmalı beklärdilär Allahtan bir yaamurcuk. Bölä olardı herzaman Bucakta, elbetki, yazın ortası şansora urdurdu, taman booday

olêr, nicä çiftçilär deyardilär: “Sıcak läüzüm, zerä tarlada ekmek pişer”. Ulka oturukana gölgedä eski salkım altında, bakardı yukarı, da görärdü, ani bulutlar kaynaşardı, kaplardılar gökü. Bu vakıda görä, Arnaut aylesi artık evdäydi. Büük, kara, aar bulutlar hızlıca kapardılar güneşi, artık sade bir kenarcı taa kolverärdi kızgın erä incecik ok hem süngü gibi şafk, angıları her tarafa daalardılar Bucak meralarına. Pek hızlı birdän diişildi hava. Uläşa işitti, ani salkım yaprakları çektilär şıpırdamaa, sora başladılar sallanmaaa artık dallar hem bütün aaçlar, çünkü üülen tarafından esärdi büük lüzgär, angısı getirdi taazä soluk. Bir dä o hesapaldı, ani kırlangaçlar artık başlêêrlar uçmaa er üzünä yakın. İnsan biler, ani bu bir haber: yaamur gelir! Hakına, tä gaargalar da durguttular baarışmaşını, yaamurlu bulutlar salverildilär küü üstüne hem kırlara. Artık suylan dolu bulutlar taşardılar, hiç tutamardılar kendilerini da indilär aşaa. Artık güneş tä saklandı bulutların ardına, ama şansora geldiği vakıt gün kauşsun. Onuştan çöktü karannık. Ansızdan çimçirik çaktı, çirkin gök gürlledi, sansı çatladı, uşaklar birdän pek korktular da, elbetki, hepsi hızlı yaptılar stavrozunu, nicä mamuları üüretilär onnarı.

Hep bu vakıt, kazmaktan geldiynän, yorgun Arnautlar, yıkanıp, oturdular veranda-da sundarmada, bakardılar gökä, umutlan beklärdilär yaamuru. Uläşa taa sokakta evin yanında otururdu. Avşamnardı. Lüzgär kaçarak kolardı aşaaan koca kara bulutları, vardı umut, ani büük yaz yaamuru doyuracak suylan bu zavalı kurumuş topraa da kapayacak bu geniş hem derin çatlakları. Ama bakarkan bulutlara, dädu Örgi korkardı, ani var nicä yaasın tolu da, çünkü kimi bulutların kenarları biyäza bakardı. O dedi Lena gelininä: “Acaba Allaa versä pak yaamurcuk, bari düşmesin tolu, zerä çok zarar yapacak. Haydi dua edelim”. Da hepsi hızlıca yaptılar stavrozını, yalvarıp Allaha, yollasın pak yaamur. Uläşanın mamusu çaardı onu evä:

– Kızım, çabuk giräsin aula. Görmeersin mi, ani şansora yaamur geldi.

Uläşa tokattan baarırdı:

– Mamu, ma, te şindi giderim. – Ama o taa istärdi birazıcık durmaa sokakta, çünkü orda taa vardı bir-iki kuma, hem taman Vanika çıktıydı kuzulara karşı, angıları yaklaştardı evä – Petri batüsü güdürdi onnarı kenardan otlamaktan.

Taman o moment genä çimçirik çaktı ölä keskin, ani Uläşanın gözleri kapandı, sansın gök çatladı, işidildi büük gürllemäk, da çeketti bir büük yaz yaamuru. Uläşa kaçarak girdi verandaya, näända hepsi otururdılar, da sevimni siiredirdilär, nicä iiri yaamur yaayêr. O da hepsinnän bilä siiredirdi, nicä büük hem suuk damnarar sık-sık düşärdilär erä da yapardılar akar su yolcaazı. Attıynan gözünü yukarı, eviın örtüsündä görünärdi, ani kurnalar taşardı, okadar büük yaamur yaayardı. Arnautların evi durardı küüyün kenarında yamaçta, nerdän pek islää görünärdi bütün küü. Şindi görünärdi, ani küüyün içi kaplı yaamurlan, angısı gözlerin önündä kolverikti nicä bir duvar. Kara Bucak topraa, angısı pek özlemiş hem bıkmış beklemää yaşlı, şansora sevinirdi hem doyamardı içmää yaamurun suyunu. Ama sokakta Uläşa hesapaldı, nicä kazan dolu-su yaamur hızlı yapardı tozdan çamur. Sellär sokaklardan kayardılar aşaa, taşıyardılar herbir bokluu hem götürärdilär ileri herbir işi, ne vardı yollarda. Dizä kadar sel yavruşka gibi süpürärdi topraa ta tez aktararak ne bulunardı sokaklarda itirärdi hepsini alçak erä, derin çukurlara, dereyä.

Baurçu küüyü bulunardı iki yamaç arasında, da onun içindän geçärdi iki adsıs küçücük, ama derin derecik, angıları küüyün merkezindä toplanardılar bireri da ötää doru

akırdılar birleşik. Şimdi də onnar doluydular suylan, taşarak akardılar üülen tarafına, bük kolhoz prudunun tarafına, sora taa ötä... Yaamur tuttu gerää gibi, hererdä su durardı, hava olduydu taazä. Şansora belliydi, ani yaamurun keskinnii, koyusu geçti, sade taa sat-pat yaayardı ufacık yaamurcuk, karannık çöktü, ikidä-birdä insanın aullarında işidilärdi ineklerin hem koyunnarın sesleri, angıları şimdi henez evä etişmiştilär, bez-belli, yaamura düştülär, elbetki, hayvannarın sırtları yaştı...

Şansora hepsi toplandıydı evlerä. Uläşanın mamusu verandada koydu sofrayı, hepsi, stavrozını yapıp, oturdılar ekmek imää, ozaman gagauzlarda avşamnardılar geç. Sofrada durardı taazä patlacan, kaurulmuş biber hem piliç mancası, gagauzların adetlernä görä bulunardı orda mamalığa da. Uläşa pek beenärdi banmaa kaşaya taazä ekmek, ama tatlı iyärdi kesip incä ipliklän mamalığayı da, banıp kaşaya bıkaları. O bukaralr pek kolaydı çinemää hem yutmaa. Dädu iyeceykän ekmek içti bir filcan şarap, babuylan da mamusu buyurdular birär küçük filcancık, kızına da dattırdılar nicä bir komka hesabı. Şarapsız gagauzlar ekmek imää oturmardılar, o bir adetti, nicä də payetmää lokmaları: çorbacıyka tauun bir budunu verärdi çorbacıya, taa küçük lokmaları daadardı öbürlerinä. Uläşaya düşürdi kanat, ama ona da o sevinärdi. Doyunduynan, sofrayı kaldırdıynan, yıkadıynan ayaklarını, hepsi yattılar uyumaa.

Ulyana gündüz kaçınmaktan yorulmuştu, o kapalı gözlärlän aklısına getirädi, nicä bu gün geçti, uyuklayarak, o işidärdi uzaklardan gelän gök gürlemesini, basık gürlütü seslerini. Çimçirik çakmasından onun pamuk gibi uşak üzü aydınannardı – yaamur yakındaydı. Tez uyuklayıp, o işitmedi, nicä yaamur geçä genä ikincilää hızlandı. Geçä yaamuru pek şıralı suladı çoktan susamış topraa, belliydi, ani toprakta o yara gibi çatlaklar fit şansora kapanacaklar. Yaamura sevindi hepsi küüdä yaşannar, o verdi nişan hem umut, ani bereket gözäl olacek, hepsi inanardılar, ani Sveti İliyada olacek kolayları datmaa eni yılın pişmiş sütlü papşoyunu. Elbetki, yaamur faydalıydı herbir işä – kırlara da, hayvannara da, kuşlara da, fidannara da. Yaamur getirdi raatlık, havayı diiştirdi...

O vakıt Uläşa yaşardı mamusunnan hem ikinci boydan kızkardaşınnan Lenaylan bir evdä. Bobasını ozaman tutukladıydı öndercilär, rumun askerindä askerlik etmiş deyni, da yollandırdı Estoniya Respublikasında bir lagerä. Onnarın ürekleri pek kahrılıydı, zerä tätüsü cenktän gelmişti 1945-inci yılda, ama küü aktivistleri milişiyaylan barabar aldılar onu da attılar 10 yıla kapana. Dädu, babu hem Lazar çuçusu yaşardı yannaşık evdä. Yakışıklı erleştiynän mamusunnan patta, angısı bulunardı ekmek sobasının yanında, Ulyana görärdi bir gözäl düş, neredä o kızlarla oynêr top. Eni oyunun adıydı –“A tanı, kimdä top”. O sevinärdi, ani koydu kuvedi bu meraklı oyunu hazırlamaa. Onun kurallarını läözımdı düşümnää, sora da annatmaa hepsinä oyunculara. Läözımdı ayırmaa, kim götürücek bu oyunu, sora götürücülär sıravardır diişilirdilär. Topu läözımdı salmaa da kezlemää ortada bir kişiyä, o da vardı nicä tutsun topu ya da salsın onu geeri. Ama läözımdı keezlemää, ozaman oyuncu bal kabledirdi. Kimdä toplanardı taa çok bal, o da tarardı. Onuyştan o pek gogorlanardı, ani onu seçtilär ortaya, onun dolayanında hepsi dönärdi, o da savaşardı annamaa, tanımaa, kimdä acaba bulunêr o küçük topçaaz. Ama hepsi pek inannı gösterärdi, ani sade onda saklı top, da bir aazda baarırdılar:

– Hadi, Ulka! Ha tanı, kimdä top? – hepsi kendisinä gösterärdi.

– Te, ba Ulä, o bendä, diil onda, bendä! – savaşırdılar barabar baarıpta geçmää biri-birini.

– Ulka! Ya bak taa islää, taa keskin, top var nicä olsun herbirindä! – hepsindän pek baarıp, savaşırdı yardım olmaa komuşuykasına hem beendii kızcaaza Vanika.

– Bän bilerim, ani ölä, şindi tanıyacam, – cevapladı Ulka. – A, Vanika, bekim dä, topçaaz sendä?

– O bendä, mari, Ulä, – söledi Paşi, Ulyanın yakın kuması.

İçindän gelän ses yardım etti ona tanımaa, ani top bulunardı haliz Vanikada, çünkü, baktıynan onun gözlerinä, Ulka duydu, ani onda, taa sora da bu gözäl çocuk şindi taman nışan gibi kıptı ona gözünü. Ama taman Uläşa hazırlandı sölemää, kimdä top, açan onun düşünü böldü köpek salması hem tokatlara çizmä urması, taa sora başladılar kapuyu düümää. İşidilärdi yabancı insannarın hem askerlerin sesleri... Uşak uykusu bölündü erken saat dörttâ. Beklänmedik musaafirlär girdilär içeri, neredä hepsi yatardı.

Kızcaaz uyandı, hızlı kalktı aya, uykulu gözlärlän hem semeli kafaylan yaklaşıp sarıldı mamusuna, o nedänsä üüsek seslän aalardı. Uläşa da başladı aalamaa, annayamayarak, ne olêr, necin onnarın evindä bu saatta askerlär bulunêr. Anası tutuşturdu gaz lampasını, da göründü çaarılmadık musaafirlerin üzleri. Yabancı askerlerin içindä vardı bir başka rubaylan hem pagonnarlan, bezbollahi, ofiţer naçalnikti, bir dä selsovettä işleyän küülü adam. Bu vakit, döşeklerdän çıktı gibi, kaçarak, geldi onnara dâdu Yorgi. Bu momenti Uläşa pek islää tuttu aklısında, çünkü askerlerdän biri nedänsä patlattı tüfää. Arnaut aylesi pek korktu. Dâduysunu getirdilär içeri da başladılar nesä okumaa kiyattan rus dilindä. Ama hiç birisi yabancı dili bilmärdi, da onnara ofiţerin sölediklerini çevirdilär. Çıkardı ölä, ani onnari kaldırêrlar evindän da götüreceklär başka erä yaşamaa. Uläşa bilmärdi o eri – Sibiri. Ozaman onnara verdilär biraz vakit toplanmaa deyni, dedilär yanına alsınnar sade kalın ruba, imeelik hem bişey taa, aarlık olsun 1500 kilaya kadar. Sade mamusun fikirinä sıyazdı, nesoy var nicä bıkadar kila taşımaa, nere-reyi onu erlerştirmää. Uläşa gücenärdi, annamardı, neçin onnari kaldırêrlar, zerä onnar diildi zengin insan. Çok vakıttan sora onarın kulaana işittirdilär, ani onnari kiminsä erinä yazmışlar kaldırılannarın yapraana. O tutardı aklısında, ani bir asker dedi: “Çorbacılar, sız alın taa çok kış rubası, çünkü nereyiä sizi haydêrlar, orada pek suuk olêr”. Sora, açan onnar Sibirdä bulunarkan annadıydılar, neyâ gelärdi o laflar, şüker edärdilär o askerä. Ama bu moment Uläşaylan mamusu hem öbürlär – kimsey yoktu nasıl bilsinnär, ani böläydi komunislerin yannış, kendi halkına bela getirän politikası. Ozaman 100-län bin kişi kaldırdılar bütün Besarabiyadan, Ukraynadan, Belorusiyadan hem Pribalitikadan da yolladılar Sibirä çok il zeet çekmää. Ta ileri dä bu proţeslär olmuşlar Rusiyada da, Kazahstanda da...

Açan şansora hepsı hazırlanırdılar, Ulyäşa hızlı giyinip, çıktı dışarı. O bilmärdi, ne olêr küüdä, ama her taraftan işidilidi aalamak sesi. Dışarda aydınnanardı, sade gün duusu tarafında görünärdi iki şafk edän ıldız. O hesapaldı ani tokatların hem kapunun yanında durardı askerlär tüfeklärän. Hepsini onnarın senselelerini kaldırdılar. Ama o moment Ulyana pek istärdi, gitmedään, büük başçadakı aacın zerdelilendän datmaa. Ona birisi bişey demedi, da o, yaş toprak üstünä basarak, yaklaştı aaca, angısının dalları gücülä durardılar kırılmadık, okadar üklüydü onnar zerdeliylän, kimisinä dâdusu

koymıştı dayak. Yapraklar hem otlar taa kurumamıştılar gecä yaamurundan sora da yalıbyadılar gümüşlü boya gibi. Büük sarı-kırmızı meyvalar yalabyardı ufak damnacıklarlan, nicä bir dizi boncuk kızın ensesinde. Uläşa bir parça vakıt sevgili siiretti bu gözellii, sora yavaşıcık kopardı birkaç zerdeli, daladı birisini. Biraz taa eşilliydilär ama o beendi onnarın dadını da, doyunca iyip, topladı yola da zerdeli. Sora da alma aacından topladı fitasına olmuş petrov alması. Şaştıydı, ani askerlär prost bişey yapmadılar hem demedilär dä. Yardım ettilär yolmaa yola deyni tauk ta, erleşirmää torbaları taligaya. Hepsi, dua edip, korkuylan, güçlän hem utanmaklan pindilär öküzlärlän koşulu taligaya. Onnara pek aar gelärdi, cannarı kopardı, ani buncak yıl yaşadılar bu evdä, kazandılar bir averiya, da şindi onarı zorlan koolêrlar burdan. Yaşlar sel gibi akardılar hepsinin suratlarından. Stavrozunu dayma yaparak, Uläşanın mamusu tutardı ikonayı elindä, da deyärdi: “Aman allahçım neçin bölä bizim kısmetimiz? Naşı hem kimä yaptık biz prost? Duşmannara dua etmeyecam bu belayı... Allahım, prostet hepsini, bizä ver kuvet dayanmaa”. Uläşa etiştirdi görmää, ani çoyu komuşular çıkmıştılar sokaa da yaşlarlan verirdilär imäk tarafı yola deyni. Ordaydı Vanikanın da anası hem bobası, ama onun kafadarı, bezbollahi, taa uyuyardı. Öküzlär yaamurdan sora zorlan çekärdilär koşu, angısı fit doluydu, kimi erdä batardı taa tekerleklerin yarısına kadar. Yavaş-yavaş çıktılar mezarlıın kenarına, Kongaz tarafına. Uläşa hesapaldı, ani sora burayı getirdilär taa başka ayleleri dä, hepsi yakın 30 ayläydi. Ozaman orda kopuştuysdu titsi baariş, insannar seslän aalardılar, askerlär koolardılar senseleleri, kim geçirärdi uzak yakınnarını yola, kalktıydı büük şamata, çıvgın uşak sesi h. b. Elbetki, o kaldırılmış çorbacılara diildi kolay ansızdan brakmaa bütün averiyayı da näänasa gitmää... Onnari oturtular kamionnara, košta vardı tüfekli asker. Sora sıraylan maşınalar yollandılar Kongaza dooru. Uläşa yoktı nasıl bilsın, ani bu ansızın bela ayıracak onu kumalarından hem evindän dokuz yıla. Hem onun zodiacı olacek zor, Vanikaylan o buluşacek, açan ölecek sovet halkının anılmış öndercisi, angısının adıydı Stalin. Onun zakonuna görä, 1949-uncu yılda kuvetlär başladı insannarı kaldırmaa evlerindän, küülerindän, alarak ellerindän bütün kazanılmış yada zeetlän toplanılmış varlıklarını. Götürärdilär insannarı uzak Sibir topraklarına.

Her taraftan işidilärdi büük aalamaklar, baarmaklar, insan panikadaydı, taa annamardı, ne olër. Kongaza etişip, oyalanmadaan, ilerledilär. Uläşa otururdu maşınada suratınnan güneşä karşı, angısı şansora çıktıydı. Uläşa taa pek annamardı, ani o ayırılär kendi küüyündän çok vakıda, ama o pişmandı, ani bu eni gün oynamayacak sokakta kafadarlarınnan. Da onu güç birdän kapladı, ama yol onu şansora hep götürärdi uzaa kendi evindän... Bir dä kimsä sordu:

– Nereyi biz gideriz?

Bir asker dedi:

– Bolgrada.

Üülenä dooru etiştilär Bolgradın demir yoluna. Maşınalar durdular büük vagonnarın yanında, onnarın vardı küçücük pençereleri. Uläşa seftä gördüydü demir yolunu, tren vagonnarını da uşakçasına içinnän sevindiydi. Ükleri hızlı erleşirdiynän vagona, öndercilär dedilär, erleşsin çabuk insan da. Vagon pek eskiydi, kirliydi, tavanı delikti, bezbollahi, taa ileri onda taşımışlar hayvan. Bu vagona, nerdä bulunardı Arnaut aylesi, vardı taa bir baurçuluyka – Varvara Yalancı, hem taa kongazlılar, hem insannar bulgar

küülerindän. Açan hepsi vagonnar doldu ihtär hem genç insannarlan karışık, – tren yollandı. Hepsi korkulu aalardı. Sade Uläşanın Örgi dädüsü savaşırdı insannarı uslandırmaa, panika yapmasınnar. Uşaklara biraz meraklı gelärdi yolculuk, ama büüklär hepsi pek kahırlıydılar. Yolculuk pek uzundu, çok gün hem gecä hep gidärdilär. Yoktu hiç bir dä kolaylık ne yıkanmaa, ne dışarı gitmää, ne dä doyunca imää. Vagonnarda kapu yanında her zaman duradı askerlär, sansın vardı nicä kaçmaa. Onnar geçä kitlärdilär kapuyu, hepsi gücenärdi, ani onnarı götürürdilar sansın kapancıları. Gündä bir kerä verärdilär sulu çorba gibi imää, kalan vakıt iyärdilar kim ne evdän aldıysa. Kendileri yapardılar papşoy unundan imekleri. Ekmek hiç etmärdi. Yolda, duraklarda, alardılar yanına su. Uzun yolculukta gecä Uläşa hep görärdi o bölünmüş düşünüyü, neredä eni oyunu oynardı da ölä dä bitkiyä kadar oynayamadı. O görärdi kafadarların suratlarını hem Vanikanın gülümsemesini da birdän onu çekärdi atlamaa bu pis vagonndan da kaçmaa evä kendi sokaana. Ama açtıynan gözlerini, o annardı, ani yok nasıl bunu yapmaa...

İrmi gündä geçtilär Ukraynayı hem may bütün Rusiyayı, etiştilər Aleysk stanşiyasına, oradan onnarı geçirdilär kamionnarın koşlarına da genä haydadılar ileri dooru. 70 kilometradan sora etiştilər bir erä. Burası bir kolhozdu. İnsan az vardı hem çoyu onnarın Sovet Birlii devletlerindän gelmäydi.

Maşınalar durdular bir tafta evin yanında, orada küüyün klubuydu. Hererdä vardı askerlär, su almaa da gitmää brakmardılar. Uzun yolculuktan sora onnara – kirli, kiiläylän dolu, yorgun hem dinik insannara – verdilər izin yıkanmaa banedä. Uläşa sevinärdi, ani verdilər pak ruba, saçlarına dust sepeleyip, sardılar başlarını, da o şansora raatlandı. Bu proşedurlardan sora başladılar daatmaa insannarı kolhozlara hem sovhozlara.

Arnaut aylesi beş kişiydi. Sora Yalancı Varvaranın aylesi hem iki kongazlı aylä düştülär bir sovhoza Altay tarafında. Yakında akardı bir derä, onun adıydı Çarış, o ilerdä eklenärdi Sibirin büük Obi deresinä, angısı onnardan 60-70 kilometra uzakta kalardı. Bölä büük derä Uläşa hiç görmediydi, onuştan o çok şaşardı bu gözelliklerä, angılarını açtı kendinä. Ona pek meraklı gelärdi görmää hepsini enilikleri. Uşak meraklılunnan o üürenärdi Sibirin taygasını, dereleri, insannarı. Sora onnarı erleştirdilär şkolada, orada yaşadılar üürenmäk zamanı başlayınca, sentäbriyädän. Kimilerinä deyni bulardılar kvartira, da bir içerdä yaşardılar 16 kişiyädän, pek kalabalıktı, raat etmää er yoktu. Uläşanın mamusu geldi sıra da ,kıvranık kolaç gibi, yattı kendi gellinnik sandında, da sabaalen kaçardı işä.

Kış için Arnaut aylesinä verdilər iki içerli bir ev, incä bölmä duvar aşırı da yaşardı bir bulgar aylesi, onnar pek ii insannardı. O ayledän bir cana yakın, yalpak, ihtär daducuk öldüydü, onu orada gömdülär.

Dädu Örgi bilärdi biraz rusça, çünkü rus şarlında askerlik etmişti. Oradaki insannar ilkin onardan korkardılar, sanardılar, ani onnar kapandan kaçma ya da insan iyär, ama zaman geçtikçä üürendilär, ani onnar islää, tanıdılar da başladık dostlaşmaa. Mamusunu Uläşanın koydular işä toka, o biraz rusça üürendiydi, yapardı orada türlü işleri, onu ruskalar kablettiydilär da onunnan lafa durardılar, bilä işlärdilär.

Uläşa çekettiydi sınaşmaa Sibirin yasamasına dä kimär kerä gidärdi mamusunnan toka, mayıl olardı büük ekin tepelerinä, bereket çok vardı. İş zordu, mamusuna ar gelärdi ükletmää ekin, ama orada taa çok ödärdilär, o zavalı karı baktı beş kişilik

aylesini, taa çorbacı Arnaut İlya kapandan dönüncä. Sora onnar taa çok er diıştirdilär. Birkeren teklif ettilär yapmaa ev. Ama nicä önderci sovhozda annadardı orda ev yapêrlar gagauz aylesi Arnaut kayıl gelmedilär, çünkü onnar istedilär nicä Besarabiyada geçärdi, çamurdan hem kerpiçtän. Onnara verdilär beygir hem ne läözüm, da bütün aylä şeremet çalıştı çamur samannan karmaa, da krrpiç kesmä. Ulyana da yardım etti kesmä kerpiç. Açan onnar kurduydılar dädu Ergi hem Cora çuçusu başladıydılar eni evi kaldırmaa. 1950 yılın kışığı için vardı artık duvarlar hem örtü. Evin saadi vardı iki küçük pençeresi hem bir giriş kapusu, ama o kış orada onnara yaşamadılar, suuk hem büyük kaar urdu, örtü akmaa başladıydı. Ulyasa ilkin ikinci boydan kızıkardeşinnan, Lenaylan, şkolaya gidämärdilär, neçin deyni yoktu ne giisinnär. Baurçudan o Altaya geldi yalnayak, sora anası dikti plat parçalarından terlicäk. Taa sora aldılar kışık ruba da kışa dooru başladıydılar gitmä şkolaya. Şkola beş kilometra uzaktaydı. Ulyasayı aldılar 2-nci klasa, dokuz yaşında da Lenayı birinci klasa. Ozaman o Moldaviyada 4 klas bitirdiydi, ama prost bilärdi programayı, rusça yazmaa hem okumaa hiç tä bilmärdi. Şkolada üürenärdi islää, dostlaştıydı başka uşaklarlan, angılarinnan oynardı. Ulyasa pek şükür edärdi dädu Yorgiya hem da babu Çankaya ani her avsam üüredärdilär klisä molitvalara. O hızlı çalımnı aldıydı, da tezdä bilärdi “Отче наш” hem “Символ веры”. Onda vardı allahtan talant islää ürenmeyä, onu metedärdilär üredicilyar. Uläşanın esabına gelmärdi açan onu kablettiydilär pioner da seçtiydilär starosta klasta, neçin zere onu sayırdılar halk duşmanının kızı. Ama elbetki, orda taa çoyu uşaklar ölädi, da buna pek bakmardılar. Güzün 1951-dä Uläşanın aylesindä büyük sevinmelik vardı. Kapandan sora (doorusu, politika sürgünnüündän) geldi bobası Arnaut İlya Georgieviç. Bobası onun İkinci Dünnä cengindä pay almıştı. 1946-dan beeri onu başka görmediydilär. Uläşa bobasinnan pek kabarırdı, ani o cenktän geçtiydi da saa kaldıydı, ama gücenikti, ani diildi dooru Rusiyanın devleti, boşuna sade zeet çekti tätüsü stalinskiy lagerdä. Evdekilär dä çok zeetlendilär çorbacısız. Onuştan o şindi kaavı sevgiylän bulunurdu, neçin zerä Allaa gösterdi, ani bobasında yoktu kabaat, da onu kolverdilär serbestlä. Kısa kurstan sora o başladı kullanmaa traktor, oldu taa bir kazanan insan Arnaut aylesindä. Yaşamak Arnautlarda diışildi, Uläşanın bobası hem Lazar çuçusu başardılar düzmä evi, edendilär inek, domuz, koyun, tauk. Suuk zamannarda o cannarı da alardılar saçak altına hem kär içeri dä, neredä kendileri uyuyardılar. Lazar çuçusu da işlärdi traktorda bobasinnan bilä. Yaz geceleri, evä gelmeyip, sürärdilär tarlaları. Uläşa sevindirädi aylesini islää notalarlan, tätüsü da sevindirärdi onnarı gramotalarlan, diplomnarlan hem para premiylarinnan. Ama Uläşa taa çok beenärdi elindä tutmaa bir medali, angısının adıydı “Telina topraklarını kaldırmak için”. O şaşardı devletä, ani onnar verdilär bu baaşşları kendi halk duşmanına, nicä komunistlär sayardılar bobasını. Onun bobası ölä islää işlärdi, ani ona vardı büyük hatır, İlya Georgieviçi okadar insan sayardı, ani o sokaan, nerdä yaşardılar, koyduydılar adını Arnautskaya. Kimär kerä Uläsa siiredirdi uzun hem geniş kırları, angıların ucu-kenarı sansın yoktu, da aklısına getirärdi Bucaa. O açan aklısına getirärdi ana tarafını, annardı, ani burda hava başka, elbetki Altayda taa suuktu, kaar yaayardı evlerin boyuncak, toprak ta dinnenik üzlärlän yıl, ama meralar her tarafa yayılêrlar uzaklara – nekadar gözlerin görer... Sade uzakta, açık havada birazıcık görünärdi Altay tepeleri hem yamaçları. Uläşanın fikiri düşünärdi, ani biralada hiç yok insan, ama var kayedinnän çök hiç işlenmedik toprak, hem her zaman var

yaşlık, büyük derelär akêr. Ama insan azdı, onuştan tarlalar işlenmârdi, bakınca bizim taraflara, nerdä herbir parçacık toprak işlenârdi, toloka da azdı, hayvana otlamaa az er kalardı. Da tä devlet izmetçileri çok düşünmemişlär, elbetki, kolay çalışkan halkları kaldirmaa kendi topraandan da getürmää bölä meydan erlerä, çünkü Rusiyada bol-bol var bölä toprak... Ama cannarı acımardı mı sanki zorlan koolamaa insannarı kendi topraklarından, acaba hiç mi devledin öndercileri cansız, bölä zulumnuk yapmaa. Elbetki, o annamardı, ani ozaman bölä politikaydı, ama o düşünârdi, ani gelecek vakıt, da kabaatlılar bunnar için tutaceklar cuvap ...

Açan o 14 yaşındaydı, mamusu iştän sora gidârdi buralı insannara yardım etmää, çünkü etişmârdi harçlık paraları. Bir aynenin evindä, duvarları suvamıştı samanni, sora da taftaylan düzeltmişti, onnar pek beenmiştilär, oralarda çamur hem suvama işlerini hiç bilmârdilär. Bu iş için mamusuna vermiştilär bir bızaacık. Uläşa da onunnan oynardı, doyurardı, sulardı, paklardı erini, hayvancık ta pek hızlı büüyârdi. O büüydü da olduydu bir besli inek, angısı başladı vermää süt. Pek şükürlüydilär o insannara.

Yaşamak ilerlârdi, hepsi savaştardı yapmaa kendinä ev, suvamaa duvarları, sora onnarı kireçlemää. Uşaklar dostlaşardı oralı gençlârlän, ama çok kerä, aklılarına gel-diynän brakılmış evlär, topraklar, küülär, – hepsi kahırlı içini çekârdilar.

1955-ci yılda Uläşa artık büyük kızdı, başardıydı 7 klas, tamannadıydı 17 yaşını. Akran kızlarla gidârdi toka, yapardı türlü işleri, taa çok papşoy paklardı. Ama çok kerä o da gücenik durardı, canı onun zeetlenârdi bu yabancı erdä, canı sıkılıydı, kimär kerä ölä baarardı, ani onu pek çekârdi evä. Ozaman Uläşa aklısına getirârdi küçük vatanını, onun canı okadar özlediydı ana topraanı, ani o hazırды orayı yalnayak kaçarak gitmää, uçmaa nicä bir kuşcaaz, ama sade olmaa evdä da görmää hepsini kızları hem çocukları. Elbetki o genä istârdi onnarla oynamaa beendii oyunlarını, sokakta kaçınmaa, çöşmedän su içmää, doyamayarak siiretmää Bucaan gözellikliini. Çünkü kendi vatanından taa gözäl yok bütün dünnedä. O genä istârdi doyunca imäa petrov alması, çatal erik, zerdeli, ayva, armut, karpuz hem kaun. Sevgili imäa gagauzların baayından üzüm, datmaa manca, turşu, tutmaa elindä sıcak ekmää, onun kokusu sade ne var, unutmadıydı o taa kaurmanın hem kıvrırmanın dadını. Pek canı çekârdi imäa taazä koyun piirinnän olmuş patlacan, beenârdi o kuzu borcu da, angısını mamusu dayma yapardı. Gözlerin önündä sofrada durardı çanaklar dolu sarmaylan, dolma biberlän, mamalıgayı da şansora özlediydı. Orda Bucakta hava da taa taazäydı. Bölä düşünârdi dayma Uläşa, da onun gözlerindän yaş çıkardı, ona soluk etişmârdi, da o çok vakıt durardı küsülü, canına er bulamardı. Belliki, zordu dayanmaa, açan uzaktaysın vatandan, hepsi darsıyêr, buuşêr eni yaşamaklan, ama Uläşaya aar hem güçlü gelârdi, ani devlet böldü da halizinä çaldı onun küçüklüünü, sansın üreenä bıçak battırdılar, ayırıp onu vatandan, yaptılar nicä bir üsüz uşak. Bu düşünmeklär onu buuardılar, brakmardılar raada, da ona soluk etişmârdi...

Tä şansora 8 yıl onnar zeetlenirdilär bu Sibirdä. Yıllar geçtikçä Uläşa diişildiydı. O oldu bir büyük, kara gözlü, gözäl kız, boyu oldu kıvrak. Fikiri dä başka, düşünmekleri ta akıllı, şansora duyguluydu hem doru derindän düşünârdi yaşamak için. Uläşa çok kerä düşünârdi ani sansın bırda Altayda hepsi islää: o ürener şkolada, orda var eni kafadarları, sansın sevindirer Sibirin gözäl erleri, burada büüyêrlär balaban sulu otlar hem gercik çiçeklär, büyük derelär, meydan bitkisiz meralar. Ama onun ürää hem canı

istemärdilär kabletmää bu gözelli, çünkü ana topraa hem kendi vatanı boz kırlı Bucak braktılar onun içindä derin bir iz. O pek sevinärd, açan kabledärdi küüdän kiyat, angıları kayedinnän siirek gelärdilär, neçin zerä pek uzaktı yol. Bir aydan zeedä çıkarıldı nicä Uläşa kabledärdi kiyat kendi kafadarlarından. Onnarı okuyarkana o üürenirdi hepşini haberleri küüdän, ozaman o taa pek istärdi evä, gezmää sevdalı sokaklarda, doyamamaa lafetmää ana dilindä, angısını o pek sevärdi, ama o annardı, ani ta yok nası bunarı yapmaa. Ama o kiyatlar sıcaklardılar hem cevgilärdilär onun canını, da ona birazıcık kolay gelärdi, yısınardı ürää, çünkü vardı bir ana baalantısı, onu pek çekärdi ana yuvasına...

O pek gücenärdi, ani bu eni devlet ondan hepsini yaşamanın sevinmeklerini aldı da kooladı kendi küüyündän Sibirä, nerdä o şansora çok yıllar zeet çeker. Siirektä olurdu ölä, açan Uläşa çıkardı yalnız Çarış derenin boyuna da, oturup balaban otların içinä, bakardı akar suya da aklısına getirärdi evi. Genä okuyardı Vanikanın kiyatlarını, angılanı o her zaman Ulkaya yollardı. Ozaman da hızlı onun önündä peydalanırdı kafadarın suratı. Da onu pek çekärdi onunnan buluşmaa, o özlediydi Vanikayı, o şansora oldu büyük kız, da onun içindä başladıydı uyanmaa sevda duyguları. O annardı, ani Vanikayı o beenärdi, bu çocuk ta herbir kiyatta duyduurdu, ani o da sever Ulkayı, da şansora dayanamêêr, nezaman o dönecek evä. Vanika artık oldu kaavi, balaban bir çocuk, da Uläşanın içindä tutturdı bir eni damar, bezbelli, sevda uyandıydı, da şindi o istärdi Vanikayı kaplamaa da bilä olmaa, da öpmaa onu, ama o ansızdan kızardı da utandı bu günahlı düşenmeklerdän... Ama açan genç kanın kızêr da girişer kaynamaa damarlarda, ozaman kimsey bişey yapamêêr bu dünedä – o bu yaşamak zakonnarını taa bilmärdi, onuştan utandıydı. Ama hep ölä sevinärdi, ani Vanika onu bekleyecek Besarabiyada, da seftä annadı, ani o onu şansora çaarer olmaa gelin. O buna sade gülümsärdi, da koolardı bu fiikiri başından.

Vakıt gerää gibi şansora geçtiydi, açan o bitirdi 7 klas islää notalarlan, onu şkolanın direktoru savaşı yollamaa üürenmää üüredici, ama Uläşa kayıl olmadı. Onun kısmetinä, taman 1956-cı yılda avgust ayında hepsinä kaldırılmışlara ansızdan, kâr ölä, nicä 1949-cu yılda, söledilär, ani var nasıl gitsinnär evlerinä, ani onnar artık serbest. Nekadar da onnara orada islää olmasaydı, evä okadar çekärdi, ani yok nasıl sölemää. Komuşularlan, tanıdıklarlan bitki kerä buluşup, başladılar hazırlanmaa Moldaviyadaki evlerinä dönmää. Birazdana çıktılar yola Besarabiyaya. Elbetki, onnarın canı sevinärdi. Onnar sansın bir aar ük sıbıttılar üstündän da illinnik kabletilär.

Altaydaki kumalarinnän Uläşa pek zor ayrıldı, onnar okadar iidilär, şen hem çemrekiilär... Ama belli, ani evdän hem ana topraandan yok bişey paalı bu dünedä, da hepsini her zaman çeker vatanına. Ölä bu kalmış insana evelki zamandan taa, bezbelli, Allaa ölä kurmuş dünneyi, ani ana topraa kendi ollarını çaarêr evä... Bölä bitti onnarın Sibirdeki yaşamaları.

Genä çok gün demir yolda trennän geldilär Çadırda, sora pindilär Lefter uçuşunun taligasına da artık etiştirilär kendi Baurçuya. Elbetki, bukadar yıl görüşmemää – Lefter uçuşu yaşlar gözlerindä onnarı hepsini kuçakladı, hepsinin gözlerindän yaşlar akardılar. Taa yaklaştıynan küüyün dolayına, taa gördüynän annıkları, kırları, evleri, Uläşanın ürää çekettiydi pek düülmää, ama taa çok sevgiylän dolduydu. O genä gezärdi dedelerin topraanda, taa birazdana onnara karşı çıktılar senselelär hem komuşular.

Hepsı sevinärdilär, sarmaştılar, öpüştülär. Uläşa karşı cıkannarın arasında hesapaldı birkaç kalkınmış düzgülü kumasını, ama onun sivri bakışı tuttu hepsinin arasında pek yakın kafadarını, angısı balabandı, gözäl suratlı çocuu Vanikayı. O tanıdı onu gezme-sindän, onda hep ölä geniş gülümsemäkti, saçları kara. Bu çocuk halizinä onun küçüklük kafadarıydı, ama şindi dä Uläşa annadı, ani Vanika şansora oldu onun yavklusu. Uläşanın ürää dalgalandı, çeketti taa sık düülmäa, yanakları kızardılar, yanardılar, nicä yalın, gözleri doluydu yaşlan. O kapladı hepsini kumalarını da öperäk dedi:

– Saa olun hepsiniz, ani unatmadınız da karşı çıktınız.

Sora yaklaştı Vanikaya da, verip elini, dedi:

– Selemneerin seni, ba Vanika! Te biz artık buluştuk.

– Seläm sana, ba Ulka! Artık gördüm seni! Bän kısmetliyim.

– Bän dä. Şükür ederim Allaha, ani şansora evdäyim.

– Bän ölä çok vakıt seni bekledim, Ulka! Avşamnen görüşecez mi? – sordu Vanika da keskin baktı onun gözäl suratına hem gercik boyuna. O şaştı, nekadar pek diişilmiş Ulkanın siması, okadar käämil olmuş, ani onda içindä o saat seftä bir sevda duygusu duudu. O pek beendi onu, ileri Vanika dostlaştıydı Ulkaylan, ama şindi onun canında başka duygu peydalandı da raada brakmardı. Taman bölä düşünärkän, o işitti Ulkanın cevabını:

– Allaa verirsä, görüşecez.

– Gel, bän bekleyecäm...

Bundan sora onnar daalıştı, ama Ulka hepsinnän bilä yavaş-yavaş girdi Lefter uçusunun evinä, çünkü kiyatlardan bilärdi, ani onnarın evini çevirmişlär Uşak Başçasına. Dädu Örginin evindä dä yaşardı onnarın senseleleri. Te onuştan şindi onnar, taşıdıynan torbaları, camodannarı uçusunun kapu önünä, hepsı oturdılar uzun sklemneyä, o sklemneyi yaptıydı Lefter uçusu, angısı artık sevineräk tutardı elindä şaraplan dolu okayı da teklif edärdi hepsinä geçsinnär sofraya.

– Hadi, musafirlär, şansora erleşin masada, geldi vakıt buyurmaa birär filcan bizim zaybir şarapçıktan. Sızä Sibirdä hızlanmadılar dökmäa kırmızı şarap, a Lişka batü? – güleräk sordu o.

– Yok, belliki, ikram etmedilär. Diil sade kırmızı, ama biyaz da 10 yıl görmedim, onun arasında kapanda da 6 yıl, şansora dadını unuttum, – cevapladı Moşley Lişka, nicä onu bilärdilär Baurçuda.

Ondan sora dädu Örgi kalktı da söledi:

– Hadi, kardaşlar, buyuralım. Bän şükür ederim Allaha, ani biz genä, 9 yıldan sora, bulunêriz evdä, hem dua ederim, ani hiç bir kerä birini bütün dünnedä kendi evindän aşırılaa koolamasınar. Çünkü bundan da çirkin bela, sanêrım, yok bu yaşamakta.

Bu laflardan sora hepsi kaldırlar dolu filcannarı açık-kırmızı, turna gözü gibi şarabı da sevgiylän içtilär. Uläşa da buyurdu saraptan, da hoşlu soluunu kolverdi. Canı doluydu sıcaklan, raatlık urdu, zerä o bulunardı kendi vatanında. Da o düşündü: “Bitti bizim bu zeet. Şansora läázım olmayacak her ay mutlak gitmäa selsovetä da milişiyda jurnalında skalit olmaa, ani sän birercäa kaçmadın. Ama acaba näanı vardı nicä kaçmaa bu Sibirdän – aklım ermeer. Bukadar sıkı bakardılar Stalinin vakıdında bu kaldılırma insanı. Şükür Allaha, ani şansora kurtulduk bu beladan, bu utanç iştan. Şansora olacek başka türlü, hepsi islää olacek. Te komuşular da sevinerlär bizim gelmemizä, Vanikada

atılmamış bendän, da çıktı karşı bana, sansın senselä. Onu bän ürektän severim, o da gösterdi bana kendi sevdasını. Bän şansora kısmetliyim, avşama soracam ona, alacak mı beni gelin, çünkü bän kayılım”.

Bu vakıt Lefter uçuşunun kapu önündä musaafirlär şansora biraz keflendiydilär da şamataylan sorurdular Ulkanın bobasına, nicä o geçirdi kapanı hem kaldırılma zamanını Sibirdä. Ama Uläşa yavaşıcık kalktı da gitti kendi evinä, angısı yakındı, bir-iki ev aşırı. O enikunu açtı pek paalı tokatçıı ona deyni, da geçti kapu önünä. O günü pazardı, onuştan orda uşak yoktu, da o geçti aula, nerdä hep ölä durardı onun sevdi zerdeli aacı. Gördüynän aacı, ilkin ona geldi, prost, ani aklısına getirdi o güç sabaayı, açan onnarı kaldırdılar, da onu aldı bir sıklet, ama, öbür taraftan, canı sevinärdi, ani o genä evdä. Uläşa şaştı, ani hep ölä dallar duradı kırılmaa – okadar çok vardı meyva. O kopardı birkaç zerdeli da idi onnarı. Sade annadı, ani bu zerdelilär taa tatlıydı o çok-tankı meyvalardan, angılarını o dattıydı 8 yıl geeri. Sansın zerdelilär dä sevinärdilär bu görüntüyä. O attı bakışını evin üstünä, angısı şindi durardı boş, onu birdän çekti girmää içeri da birazıcık yatmaa dinnenmää o tanınan, ona deyni paalı patta, nerdä çok yıllar ona sıra geldi uyumaa, ama evin kapusunda asılıydı bir büük kilit. Onun canı sıkıldı, ona pek aar geldi...

Uläşa oturdu evin eşiinä ilk basamakta, da onun önündä peydalındı o çirkin belalı geçä, açan 1949-cu yılda onun aylesini kaldırdılar. O unudamayacak hiç bir kerä bu tragediyayı. Genä aklısına geldi, ani onun uşak düşü ansızdan bölündüydü... Bıraz sora o kalktı da şansora çıkardı tanınan tokattan, ama ona kimsä baardı:

– Kızım, naşey sän yapêrsın aalemin aulunda?

– Selemneerim sizi, dädu Tanas, – cevapladı Uläşa da annadı, ani bu adam burada durer bekçi.

– Sän kimsin, kimin kızısın? – sordu dädu.

– Tanımadımız mı beni, bän bu evin çorbacısının Moşley Lişkanın kızı Uläşa.

– Biyä, sän mi, ba Ulyäşa, bu kadar diişilmişsin, bümüsün! Sän beni prost et beni ihtär däduyu, ani tanımadın. Geç evinä da otur biras o elbetki sizin – şaştıynan söledi lafını bekçi Tanas dädu.

– Saa olun, dädu Tanas, ama şansora gidecäm uyçu Lefterlerä, orda biz durgunduk. Bizi evimizdä taa devlet braamêêr yaşamaa.

– Bu bir büük güç, neçin bölä yaptı bu partya, allaa biler... – dayakladı dädu Tanas onu.

– Gelecek vakıt, da bu belalar için komunistlär tutaceklar cevap halkın hem Allahın önündä, bişey bu dünedä unudulmêêr... Ama biz yok nasıl daava keselim...

– Hadi ozaman kal saalicaklan! Sän her zaman gel evinä, bän seni, kızım, herkerä brakacam, – bitirdi lafını dädu Tanas.

– Saa olun, kalın saalicaklan, – söledi Uläşa, çıkararak auldan.

Geldiynän Nadi lelüsunun evinä, o girdi içeri da artık yattı bir eski kırıvada. O hızlı uyudu, çünkü pek yorulduydı, da gözleri pak kapanardı. Uykusunda Uläşa gördü bir islää, ama fasıl düş. Sansın o otururdu sklemnedä kauk gibi biyaz gelin fistanınnan, da kumalar hem Stifana kresnişası düzärdilär onu, şansora duvak ta koydular başına. Hepsi sevinirdi, çünkü Uläşa evlenirdi, elbetki, Vanıkaya. O açık görürdü, nicä Vanika bir avşam bakışmakta dizçä yalvardıydı, Uläşa versin ona elini hem üreeni, da o kayıldı.

İşidilärdi gözäl gagauz muzıkası. Düüncülär oynardılar “horu”, “kadınca”, “kırta havasını” da, elbetki, hepsicii şendi. Uşaklar kaçınardılar hem baarardılar: “Gelinnän güvä, eni güvä gelinnän...”

Düş bu erdä ansızdan bölündü. O uyandı da, oturup kırvadın kenarında, şaştı bu düşä, onun kefi bozulduydu. Avşamnen Uläşa çıktı sokaa da yaklaştı evin yanında paalı sundarmaya, nerdä şansora vardı çok çocuk hem kız, angıları olduydular şansora büyük, taman evlenmää. O taa bir kerä kumalarını kuçakladı da oturdu yannaşık Manika kumasına. Baalandı bir meraklı lafetmäk, kızlar soruşturdular ona Sibirdä yaşamak için, o da seslärdi, ne olmuş burada Baurçuda, ama gözleri sıkça bakardı Vanıkaya. Çocuun da bakışı hep ölä sevgiliydi. Şansora çokça vakıt geçtiydi, geçä olduydu, da hepsi daalıştılar evlerinä ya da gittilär bakışmaa. Vanika da sordu Uläşaya:

– Var mı nicä bän seni geçireyim evä kadar?

– Geçir, ba Vanika, bän kayılım, – sevgili söledü Uläşa.

Birazdana onnar, kol-kola geleräk, etiştülär Lefter uyçusunun evinä da tokatların yanında duruklandılar bakışmaa – ozaman ölä adetti gagauzlarda. Biri-birinä doymardılar bakmaa da çok vakıt lafettilär, biraz yaklaştılar biri-birinä güüdelerrinnän. Yapıştılar, nicä guguşçuklar. Vanika kapladı kaavi ellerinnän incä, ama käämil kızı, o da sarmaştı çocuun güüdesinä, da onnar seftä yaşamakta öpüştülär. Elbetki, bu tatlı iş onnara fasıl geldi, çünkü vardı taa hesapları, da bu öpüştürmäk büyük utanmak getirdi, ama onnar ikisi dä tez annadılar, ani läözüm olsunnar şansora bilä. Da Vanika baktı Uläşanın gözlerinä da orada okudu, ani o kayıl onunnan dıveç yaşamaa. Ama hep okadar sordu:

– Ulka, hadı olacan mı bana bir gelin, kayılsın mı kabletmää benim dünürçilerimi sizin aula! Sade zeetlämä canımı, sölä dooru, bän hiç küsmeyecäm sana.

– Vanika bän çok düşündüm bu iş için taa Sibirdä dä, şindi burada da. Sanêrın, ani biz biri-birimizä uyêrız da toplandıynan bilä, inanêrım, ani Allaa bizä kısmet verecek yaşayalım bilä. Onuştan deerim sana, ani bän beklärdim bu teklifi da sevnerim ona. Bän seni severim, sän bunu bil hem seftä işit bendän, vererim teklifinä kayıllık, – uzattı lafını Ulka.

– Ulka, bän seni pek beenerim! Saa ol, ani kayılsın. Bän dä çok düşündüm bu iş için, bekledim seni 9 yıl, da Allaa yolladı bana bu kısmeti. Hadi çekedelim hazırlanmaa düünä, – büyük sevinmäklärn hızlıca söledi Vanika.

– Çekedecez, ama ilkin haberleyecez bobalarımızı, annaşalım, nicä geçer bizdä, gagauzlarda, stenoz olacez, da sora var nicä düün dä yapmaa, – gülümseyeräk cevapladı Ulka.

Bundan sora onnar haşlak öpüştülär, elbetki onnarda duudu haliz sevda. Uläşanın o şıralı dudakları pek tatlıydı, sansın kuan balı, onuştan Vanika doymardı onnarı öpmää, o büyük, kaba, ama diilmedik güüslär onun fikirini çelärdilär. O incä belceezi, kıvrak butları hem käämil baldırları onun gözlerini kör edärdi, ama en çok Uläşanın o kara-mor büyük gözleri hem kara nicä kömür saçları brakmazdılar raada Vanıkayı. Nicä bir kızgın demir, nicä bir büyük yalınını ateş, onnar yanırdılar. Onnarın tenneri hazırda sarmaşmaa da düveç biri-birini sevmää, ama onnar annardı, ani taa erken dalamaa o sevda almasını... Lääözümdü taa birazıcık dayanmaa, da evlenmektän sora var nicä bol-bol, doyunca içmää o tatlı sevda şerbetini. Elbetki, ikisi dä delikannı, kannarı kaynardı, onnar tamandılar yaratmaa eni aylä. Gecä yarısından sora gençlär daalıştılar.

Ulășaya diildi kolay taa ilk avşamda kayıllık versin olmaa gelin, çünkü o taa biriciinä bu istemesini şindiyä kadar annatmadıydı, o kumalarına da etiştirämedi sölemää. Hem dä ona biraz utancak gelärdı, ani en paalı saklı kız istemesini ilkin annattı kendi, şansa vardı nicä demää, yavklusuna, da birazıcık güçlüydi, nicä buna bakaceklar anaylan boba. Sabaalen kalktıynan, o haberledı bobasını hem anasını, da onnar iisözledilär onu, dedilär, ani, elbetki, Ulășa kendi ayırdı kendisinä koca, da sora aalaşmasın onnara, ani var problema.

Bir aydan sora çevirdilär onnarın evini. Da orada sentäbrinin bitkisindä yaptılar Ulășanın düün. O sevinärdı, ani artık kendi evindän alındı gelin. Ama ilkin Vanikanın saadıçları onnarı steonoz ettilär. Da taa bir eni aylä kuruldu.

Geçti çok yıllar. Onnar büüttülär uşaklarını, sevindilär unukalarına. Ulășa sevinärdi herbir eni günä. O çoktan hepsini prostetti, küsü dä tutmadı. Bitki-bitkiyë eni devlet çıkardı zakon, ani onun aylesini ozaman diil dooru kaldırmışlar. Ulășa istämeer birkimsey ölä yaşasın hem görsün onu, ne geçirdi onun aylesi...

Lääzım eklemää, ani Ulășa ollarına hem unukalarına, hepsinä başkasına da annadardı o güçlü kaldırılmak istoriyasını, o zor güç ecelini, angısını o geçirdi. Ama ilkin o annadardı, nicä çok vakit geeri onun pak uşak düşü bölündüydü...

K. Kurdoglo hem T. Marinov gagauz yazıcıları aldılar pay literatüra yarışmasında Mahmud Ali Kaşgarlı adına (Türkiya)

ÇİVİRMÄ YARATMALAR BAŞKA DİLLERDÄN

Bu rubrikada savaşacez tiparlamaa yaratmaları, angıları çevirili başka dillerdän. Aşaada veriler bir pyesa – masal küçük uşaklara deyni.

С.А. Латышенко «Сказка О Золотой Овечке и добром пастухе»

S. A. Latışenko « Masal Bir Altın koyuncuk hem cömert çoban için»

Çevirmeyi yaptı Todur MARİNOGLU, yazıcı, şair, gagauz dili hem literatura üüredicisi

Ştena meydanında perdä, angısında resim edili daa, gümä, küçük-küçük açıklıklar hem taaa başka işlär. Fonogramada işidiler fleytanın sesi. Peydalanêr masalcı karı.

Masalcı karı: Zaman hayır olsun, uşaklar! İşidersiniz mi muzıkayı? Bu sizä, muşafirlää gelir masal. İsteersiniz mi işitmää masalı?

Uşaklar: “Da!”

Masalcı karı: Ama siiretmää isteersiniz mi ya?

Uşaklar: “Da!”

Masalcı karı: O zaman sesläyin hem görün masalı Altın koyuncuk hem fukaara çoban için. Bir vakıt varmış, bir vakıt yokmuş yaşarmış bir küüdä fukaara çoban. Zengin o diilmiş. Onda varmış sade fleyta-çırtnacık, yaamurluk hem da varmış pek cömert karakteri.

(Perdänin ötäayanından çıkêr çobancık da oturêr masalcıykanın önündä, hep bir oynayarak çırtnada).

Hepsi küüdä onu sevärdi, hatırlardı – ölä pek isläämiş bu çocuk. Var açan çıkarardı o inekleri, koyunnarı otlatmaa eşil çayıra.

(Fonograma: ineklerin muulaması, koyunnarın mälämäsi).

Kendisi da oturêr açıklıkta, gümä altında gölgecihtë da oynarsan- oynêr çırtnada, nedän bir dä inek yoktur kaybeldii, bir zaman da ,yoktur koyunnar saklı daaya kaçtı. Hepsi hayvannar onun dolayında toplanêr hem otçaz otlêrlar hem muzıkayı sesleerlä. Ama bir günü bizim çobannan bir meraklı istoriya olmuş....

Çoban: Helal, ne pek islää bän yaşêrim. Hepsi bendä var. Bana etär bir parça ekmek sütlän. Ama çırtna, çırtna da her zaman benimnän (Çıkarêr torbasından ekmää, südü susaktan da çekeder imää).

Masalcı karı: Çoban idi ekmeeni, içti biraz süt da neetledi biraz dinnenmä.

Çoban: Çok islää bir iş: idiktän sora biraz dinnenmä, uyumaa. Dooru mu bän söleerim, uşakalr? Dooru mu?

Uşaklar: Da!

(Fonograma: işidiler türlü kuş sesleri).

Masalçı karı: Çoban uyuklêr, hiç aklında da yok, o taa bilmeer ne olacek onunnan ileri dooru. (Girer perdenin ardına, perdeyâ konêr garga).

Garga: Kar-kar-kar! Çoban, bu bänim Saksan - garga! Çoban, sän ne uyuyêrsın mı? Ya seslä nesoy haber bän sana getirdim tüüyümdä-kuyruumda. Uzakta daada seni bekleer kısmetin. (Çoban uyukusunda tatlı gülümseer) Bak sän şuna uyuyêr, işitmeer. Uyusun. Benim işim ona sölemää. Ama, uşaklar, bän yalvarêrım sizä annadın çobana ne bän söyleycäm. islää mi?

Uşaklar: İslää!

Masalçı karı: Annaştık mı?

Uşaklar: Annaştık!

Garga: Uzak daada yaşêr ... Tuttunuz mu aklınızda?

Uşaklar: Da!

Masalçı karı: Fena Büücüyka.. Tuttunuz mu aklınızda?

Uşaklar: Da!

Masalçı karı: Onda var bir Altın koyuncuk. Tekrar edin, uşaklar. (Uşaklar tekrar ederlär) Eer çoban otladarsaydı Altın koyuncuu avşama kadar, onu bekleer orada bir büyük kısmet. Başka da bişeycik yok ne solemää. Bän uçtum, siz dâ annadın çobana hepsini ne bän sizä söledim. (Uçêr)

Çoban: Helal! Ne islää! Ne islää bän uyumuşum! Bana sansın işidildi uyukumda, ani garga “Kar-kar-kar” sesetti bana. Haliz sesetti mi?

Uşaklar: Da!

Çoban: Nicä yapardı?

Uşaklar: “Kar-kar-kar!”

Çoban: E taa naşey o söledi?

(Uşaklar annadêrlar garganın laflarını)

Çoban: Uşaklar, siz nicä düşünersiniz gideyim mi bän almaa kendi kısmetimi?

Uşaklar: Da! Gidin!

Çoban: Ama orada yaşêr Fena Büücüyka, beni korku alêr. Ama siz ne korkmêersınız mı Fena Büücüykadan? Ne söyleyeceniz? Korkmêersınız mı?

Uşaklar: Yok, korkmêerız!

Çoban: Ama onun tölä bir büyük burnusu var, sesi dâ tä tölä çirkin öter. (çıkarêr bir çirkin ses). Bölädä mi ondan korkmayêceniz?

Uşaklar: Yok, korkmayêcez.

Çoban: Ozaman bâ giderim daaya. Ama siz yardım ediniz bana bişey zor olarsa, annaştık mı?

Uşaklar: Da!

Çoban: Ozaman bâ giderim. Yaamurluum, çırtmam durêrlar erindä. Ama hepsi biler, ani açan gözäl muzıka öter yolda ilin olêr. Ölä da yapacam(Çekeder oynamaa çırtmada gider perdä ardına. Peydalanêr garga).

Garga: Kar-kar-kar! Uşaklar, neredä çoban? Yok mu? Gitti mi?

Uşaklar: Yok, gitti!

Garga: Bän sa ona en paalisını unuttum sölemää. Kar-kar-kar, uşaklar, açan o

düşecek belaya, ko üç sıra sölesin Büücüykanın adını, ama sölesin onun adını geeri dooru. Söleyeceniz mi bunu çobana, eer görärsäniz?

Uşaklar: Da, söyleyecez!

Garga: Hadi, bän şansora uçacam. Vakıt geldi kaşa yapmaa, uşaklarımı doyurmaa. Hem adadım onnarı üüretmää bir şiircäöz. Garga babumdan onu üürendiydim, ama bän, allä, onu islää tutmêêrım aklımda. Yardım edeceniz mi, uşaklar, onu aklıma getirmää?

Uşaklar: Da!

Garga: Gözkulak olun! Çekederim: Garga bulü, Garga bulü, Ver bizim elää! Brä bän ötää dooru tutmêêrım aklımda ! Kim bana yardım edecek (Uşakların biri yada hepsi):

Garga bulü, Garga bulü

Ver bizim elää.

(Uşakların biri yada hepsi ilerleder):

Saksan lelü, Saksan lelü

Yapacak kallä.

Garga: Ya te şindi bän yap-yalnız sölemää deneyecäm. Siz susêrsınız. İslää mi?

Uşaklar: İslää! Da-a!

(Garga söleer, şaşırmeêr, sorêr kim taa ezberi biler şiircäözi. Kim sä uşaklardan annadêr).

Garga: Çok saa olun, uşaklar! Yardım ettiniz bana aklıma getirmää şiiri.(uçêr, peydalanêr çoban).

Çoban: Of! Genä ani etiştım bän bu uzak daaya, ama şindi şindi ne yapasın. Nere-dä, sanki, aaramaa Fena Büücüykayı? Of, bileydım ya nesoy onun adı. Şindi çaraceydim onu adınca. Ne, ne siz söleersiniz(Uşaklar annadêrlar, ne söledi garga).

Çoban: Bu çok islää. Ama siz bilersiniz mi nicä büücüykanın adı?

Uşaklar: Yok, bilmeeriz!

Çoban: Of, bän dä bilmeerim. Kendisi dä şu Büücüyka kim ne sölämeyecek. De-neycäm çarmaa onu bölä: "Êy -êy-êy!" Bir kimsey var mı burada?

(Muzıka, peydalanêr Fena Büücüyka koyuncuklan kucaanda)

Büücüyka: Sana ne läözüm benim daayımda? Ne yapmaa geldin burada? (üfkeli, sinirli suvazlêêr koyuncuu)

Çoban: (uşaklara dooru) Ya bakın, koyuncuk akına ani altın. Altın yapaacıkılan!

Büücüyka: Ne läözüm sana burada sorêrım?

Çoban: Bän çobanımda, bana Saksan-garga kuyruunda- tüüyündä getirdi haber, ani burada, bu daada yaşarmış Büücüyka, angısınım adıymış...adıymış...

Büücüyka: Yok neçin sän biläsin benim adımda. Ne için sän geldin benim daayıma?

Çoban: Bän işittim, ani sizä läözümüş çoban Altın koyuncuu otlatmaa deyni.

Büücüyka: Sän çobansın mı? Dooru işitmişin, bana akına, ani läözüm çoban. Dindim bän taşımama kucaamda bu pek aar, meret kalacaa koyuncuu, daymaca hızlanêr bendän kaçmaa... Ama sendän ne kaçamayacak mı?

Çoban: Siz ne! Nedän, ne üzerä o isteyecek bendän kaçmaa?

Büücüyka: Bendän sä savaşêr kaçmaa. Ah seni bişeyä gelmäzkä!

Çoban: Siz verin onu bana otladayım.

Büücüyka: Parasız mı?

Çoban: Parasız.

Büücüyka: Ama sän saklı kırkmayêcan mı onun altın yapaayını?

Çoban: Siz ne, olmaz bölä güzelli bozmaa!

Büücüyka: Bän kayılım! (kolverer koyuncuu erä) Otlat onu avşam oluncak. Avşama bän kendim onu kırkacam, yapaasından kendimä bir şal örüycäm.

Çoban: İslää. Otladacam avşamadan.

Büücüyka: (keseräk çobanın lafını) Ama tut bir iş aklında: imää isteyecek - eldän onu doyurma. İçmää istärsä - sütlän onu sulama!Üşümää çekedärsä çoban yaamurlunnan onu örtmä! Annadın mı?

Çoban: Naşey var burada annamaa. Hepsini tuttum aklımda. Ama läzım olarsadınız, nicä sizi çarmaa?

Garga: Nesoy-nesoy, sän çar birtürlü, sade boşuna şamata kaldırma. Bir afta oldu uyumêêrim: koyuncuk baktım kaçmasın, bekledim yapaası büüsün, olsun taa uzunca. Heptän yoruldu. Avşama kırkacam çıplak deriyädän şu çınarkayı. Olacak benim dä altın şalım.

(Gider perdenin ötäyanına da peydalanêr başka tarafından)

Hem bak düşünmä bendän kaçmaa! Tutacam, seni taşa çevirecäm!

Çoban: Zavalı küçücük koyuncuk! Dooruyum mu bän, uşaklar. Ne zor eceli var oncaazın.(koyunca) Ne susêrsın? Zor sana. Canım acêr sana. (sever, gezdireeräk elini koyuncuun yapaasında).Yok bişey, avşamadan var vakıt, bişey-bişey düşünemez. Sak-san-garga garlamış:

Kısmet beklärmiş beni, kısmet beklärmiş

Ama nicä varincä kısmet duymaa,

Açan biri zorluk çeker, buuşêr zeettän hem savaşêr kurtulmaa.

Ama sän, koyuncuk, kahırlanma. Bän seni şennendirecäm benim muzıkamnan. Ama siz, uşaklar bana bu sefer dä yardım edeceniz mi?

Uşaklar: Da, yardım edecez!

(Muzıka nomeri,uşakların pay almasınnan.

Teklif ederim çalmaa “Zaracı tavşan” türküsünü. Laflar - Todur Marinoglunun. Muzıka - V. Topçunun. (“Seni severim, tarafım!” türkü toplumu uşaklara deyni)).

Türküdän sora siireder Altın koyuncuu.

Çoban: Görünmeer senin gözlerindä ne sevinmek, ne dä kısmet. Bekim sän isteersin imää. Otlasan birazçık. Ya da, buyur, i bir parça biyaz ekmek. (doyurêr ekmeklän).

(Uşaklara) Çok islää, tatlı iyer. Hem dä, görün, elimdän iyer.

(Fonograma: işidiler nicä gök gürüldeer. Peydalanêr Büücüyka.)

Büücüyka: Ne oldu, kim beni uyandırdı? Gök gürüldämedi mi?

Çoban: Bän bişey işitmedim, ama siz, uşaklar, işittiniz mi bişey?

Uşaklar: Yok, işitmedik!

Büücüyka: Bezbelli, bana ölä işidildi. Sän doyurdun mu koyuncuu?

Çoban: Doyurdum.

Büücüyka: Bak ta doyumayasın eldän. Yap ölä nicä annaştık. (Büücüyka gider)

Çoban: D-a-a, büü yapmasınnan şakalaşmaa prost işlär. Açan gürlledi, sandım,

ani gök erä düştü. Lääzım taa kuşkulu, dikatlı olmaa. Brä da, yısındım, terledim pak korkudan. ama siz, uşaklar, korktunuzmu güürüdemektän?

Uşaklar: Yok, korkmadık.

Çoban: Susadım. İçecäm biraz süt.(Hem içer hem bakêr koyuncaa) Vereyim sana da süt, içecän mi? Buyur, al da iç.

(Fonograma: işidiler lüzgär uultusu.)

Ne bu olsun?Ah, nesoy ölä bän unuttum! Büücüyka sımarladı vermemää sana süt içäsin (uşaklara) Uşaklar, saklayın testeyi (susaa) sütlän. Yalvarêrim amazlamayın beni Büücüykaya! (saklêêrlar testeyi)

(Peydalanêr Büücüyka.)

Büücüyka: Nedän lüzgär peydalandı?

Çoban: Bilmeerim.

Büücüyka: Sän bişey sulamadım mı koyuncuu sütlän?

Çoban: Yok, sulamadım. Benim yanımda hiç testim, susaam da yok (gösterer boş elelrini)

Büücüyka: (kokunêr) Duyêrim neredä sä yakında südü, kaymaa kokêr.

Çoban: (kaparak Büücüykaya yolu) Bunu lüzgär yaptı. O getirdi burayı küüdän bu datlı kokuyu.

Büücüyka: Küüdän lüzgär mi getirdi? Ko ölä olsun. Ama biläsin, çoban, taa bir sıra söleerim, sän yapmarsan nicä annaştık, yapmarsan nicä bän sımarladım, of ta prost olacak sana! (gider)

Çoban: U-uf! Kurtuldum. Aldadabildik Büücüykayı. Ama lüzgär ölä pek suuk, pak derini pişirip, yakêr. (koyuncaa) E sana, koyuncuk diil mi suuk? Kaçın, atla biraz da yısınacan. Osadı sän unuttun mu nicä bunnar olêr? Ozaman bän gösterecäm. Bak bana da yap nicä bän. Siz dä, uşaklar, hep bölä yapın. Üüredelim koyuncuu atlamaa hem kaçınmaa erindä.

Muzıka, oyun.

İha-iha, i-ha-ha,

Biz atlêêrız erindä.

İha-iha, i-ha-ha,

Etişeriz göklerä!

Çoban: (Oyundan sora) Sän koyuncuk hiç kımıldamêêrsın da, heptän üşümüşün. Ya bän seni örteyim yaamurluunnan. Biraz lüzgerdän korunasın. (örter onu, işidiler büülü mızıka). Brä, olmalı genä nesä dooru yapmadım. Ama bu ses diil ne güürültü, ne dä lüzgär - bu, bu büülü bir muzıka... Ya çıkarayım bän yaamurluumu koyuncuktan taa Büücüyka uyanmadıynan. (Alêr yaamurluu koyuncuun sırtından. Yaamurluun altında koyuncuun erinä bulunêr bir gözäl kız – Çobanka).

Çoban: Kimsin sän, neredänsin? Neredä kaldı Altın koyuncuk?

Kız: Bän çobanka yakındaki küüdän. Fena Büücüyka, açan gördü benim altın saçlarımı hasetlendi da büüledi beni, eerlim sän çok gözäl, levent çocuk, yardım etmeyeseydin büün bana, bän bütün yaşamamda kalacaydım Altın koyuncuk. Da ozaman her avşam Fena Büücüyka kırkacaydı sırtımdan altın yapaayı.

Çoban: Şindi ne sanki var nasıl yapalım? Şindicik uyanacak Büücüyka, da bän seni kurtaramêyêcam. O beni büüleyecek, bir taş bendän yapacak.

Kız: Biz onu aldadacez. Bän olacam bir kuşcaaz. Da bekim o beni tanıyamêyêcêk. Sän da de ona, ani koyuncuk kaçtı.

Çoban: İslää. Ama sän taa hızlı ol kuşcaaz. (Kızcaaz gider perdenin ötäyanına. Perdenin üstündä peydalanêr kuşcaaz. Çoban hızlı alêr kuşcaazi)

Büücüyka: Avşam oldu. Çoban, neredä benim Altın koyuncuum?

Çoban: Koyuncuk kaçtı.

Büücüyka: Kaçtı mı? Bän inanmêêrim seni çoban. Nereyi sän onu sakladın?

Çoban: Kendiniz bakınız, oncaaz birerdä yok.

Büücüyka: Ya bak sän ne, yaamurluk altında da o yok... Yä, yä göster nesoy kuşcaaz senin elindä.

Çoban: Sıralı bir kuşcaaz, altın bülbül kuşu.

Büücüyka: Ya yaklaş bana, göreyim taa isleecä nesoy şey o.

Çoban: İslää, (yapınêr, ani kuş savaşêr fırlamaa onun elindän, ama o istämeer kolvermäâ) «Ay,ay!» te fırladı. (Yalvarêr uşakalra kuşcaazi versinnär kim bulunêr btkincii sırada) Ya bak sän şuna! Brä, da uzaa pek uçtu.

Büücüyka: Yok bişey. Pek uzaa uçamayêcek, getirecäm saçoo da tutacam şunu (gider)

(Çoban alêr uşakalrdan kuşcaazi da yaklaşêr perdeyâ.)

Çoban: Büücüyka kaçarak gitti saçoo almaa, isteer seni tutmaa. Ne yapabiliriz?

Kuşcaaz: (ses perdenin öbür tarafından) Koy beni kendi torbacına. Bän orada olacam bir gül çiçää da bekim bän çiçekkenä beni tanımayêcek.

Çoban: Şindi hemen (koyêr kuşcaazi torbasına, da çıkarêr onun içindän altın gül-çiçää) Aman da ne gözäl! (kaçarak gelir Büücüyka saçok elindä).

Büücüyka: Nerediysin, nerediysin sän, şu zaracı kuş! Ya bak sän hiç birerdä yok. (çobana) Neredä o? Neredä sän onu sakladın?

Çoban: Bendä bişeycik yok.

Büücüyka: E naşey var senin elindä?

Çoban: Bir çiçecik. Kırdä kopardım.

Büücüyka: Altın güllär kırdä büümerlär. Şindi onu bana veräsin! (isteer almaa gülü, ama saplanêr parmaannan) Ah, seni kirpi gülünü ya! Şindi, bir kıpımda getirecäm makazı da kesecäm o sivri tikennerini. Sän olaca-aan, hep okadar olacan benim. (gider)

Çoban: Altın gülçääz, sölesänä ne var kolay bän taa yapayım?

Gülcääz: Bän olacam bir üzük, sän onu geçirecän parmaana. Bekim bölä aldadarız Büücüykayı.

Çoban: Çok islää. Ama sölä ne bän läözüm yapayım?

Gülcääz: Koy beni testä, susak içinä, bän orada olacam üzük, da sän çıkaracan onu, koyêcan parmaana.

(Çoban ölä da yapêr. Üzüü giidirer parmaana. Ansızdan fırlêêr Büücüyka makaz elindä).

Büücüyka: Hopa na, te bän buradayım. Keskin makaz da elimdä. Neredä o tiken-ni gül? Kesecäm şunun tikennerini.

Çoban: Gülcääz eridi.

Büücüyka: Nicä ölä eridi? Bölä iş yok nicä olsun. Güllär erimeerlär. Genä beni

aldatmaa savaşırsın, duyêrim bân, ani o neredâ sä burada yakında bulunêr. Ah bân onu ya! Ya dur, ya sölä, parmaanda senin nedir o? Bak sän ne! O sendä üzük mü?

Çoban: Bu üzüü benim dädum baaşladı bana duuma günümdä. Pek cömert dädum var. O beni pek sever.

Büücüyka: Pek cömert mi o sendä, dädun pek sever mi seni?

Çoban: Cömert tä, sever dä.

Büücüyka: Üzük senin mi?

Çoban: Benim.

Büücüyka: Koyuncuk ta kaçtı söleersin.

Çoban: Kaçtı!

Büücüyka: Kuşcaaz da uçtu söleersin.

Çoban: Uçtu!

Büücüyka: Gül-çiçek tä eridi?

Çoban: Ölä dä var. Eridi.

Büücüyka: Ne yapasın? Yok ne yapmaa. Ölämiş benim kısmetim. Bân giderim. Saalcaklan!

Çoban: (yalnız) Ura-a! İşidersin mi, üzücäk, biz aldadabildik Büücüykayı.

Büücüyka: (fırlêêr çobanın ardından) Aldatmaa savaştınız, ama aldamadınız. Bân hepsini işittim. (Büü yapêr)

Farin-marin-karin-tarin

Kurusun senin dilin.

Bân sendän şu çobandan -

Yapacam bir aaç taştan.

(Çoban erindä kalêr. Büücüyka çıkarêr çobanın parmaandan üzüü)

Büücüyka: Sän kimi aldatmaa savaştın. Şindän ileri dooru olacan sän bir taş. Bân bunu yapmarsaydım, ozaman hiç büücü olmayım, angısının Nakarat adını bileerlär hererdä!!!

Çoban: (kuvedini koyarak) Uşaklar, işittiniz mi Büücüyka üündü, söledi, ani onun Nakarat adımış - ölä mi dedi? Dooru mu işittim? (Uşaklar: Da-aa!) Gerçek, Gar-ga-saksan naşey sizä sımarladıydı? Ya taa hızlı aklınızı getirin. Üç sıra geeri dooru onun adını Nakarat mı söylemäâ? Ozaman geeri dooru, nicä olacêk onun adı? “Ta-rakan” söyleyin taa hızlı üç sıra: tarakan, tarakan, tarakan!

(Uşaklar üç kerä söleerlär. İşidiler gürültü, muzıka, Büücüykanın innemesi. Çoban başlêêr “dirilmää”)

Çoban: Ya da ne islää olmaa diri, ama diil taştan. Ama neredä Çobanka? Ne oldu Büücüykaylan?

Kız: O döndü da oldu tarakan.

Çoban: Altın tarakan mı oldu?

Kız: Diil altın, onun benezi katran gibi karaydı. O birdän kaçtı. Büülenmesi bitti. Da bân şansora hiç bircaman olmayêcam ne Altın koyuncuk, ne dä altın üzük, ama olacam nicä hepsi kızlar. Sade benim saçlarım kalaceklar, altın gibi sarı.

Çoban: Ama sän läazım bilâsin, ani bizä uşaklar yardım ettilär. Onnar olmaydılar bizim işimiz kayıptı. Çok saa olun, uşaklar! (kıza) Ama şindi sän nereyi gidecän? Evä mi? Da biz başka buluşmayacez mi? Görüşmeyecez mi?

Kız: Sän kayıl olarsan, hadi barabar otladacêz inekleri hem koyunnarı. Sän unutmadin mı? Bän - Çobankayım, becererim, nicä dä sän hayvannarı gütmää.

Çoban: Yok, yok, unutmadım. Bän kayılım otlatmaa barabar hayvannarı.

Kız: Sän oynayêcan fleyta-çirtmada, bän dä aazlan çalacam. Barabar şen, gözäl vakıdı geçirecez.

Çoban: Benim buluşmam seninnän çıkêr, ani sän benim kismetimisin.

Kız: Benim dä kismetim sänsin.

1 Türkü

Biz severiz yaşamaa,
Oynamaa hem çalışmaa.
Zor pek yoksadı dostun
Kim aarêr taa tez bulsun

Refren

İ bir dost sendä eer varsa,
İ bir dost bendä eer varsa -
Kısmetliyiz akına.
Bir bela bana gelärsä,
Bir bela sana gelärsä -
Büük umut var salt ona!

2

Dostlukta küsmäk hiç yok,
Hatırlık onda var çok.
Dost olmak - o becermek,
Hergünnü kaavi destek.

Kız: Kalın saalıcaklan!

Çoban: Nezaman sa siz dä karşıgelecenez kismetinizlän

Kız: Saalık sizä, olunuz büük hem dostlu!

Sonu.

ENİ ADLAR GAGAUZ LİTERATURASINDA

LÜDMİLA BAZADCI
(Ukraina)

Lüdmila Kukuler-Bazadci yaşeer Kotlovina (Balboka) küüyündä, Ukrainada.

Duudu 03.02. 1979 yılda Valkaneş kasabasında. Lüdmila taa küçüktän baalydı muzıkaylan, gezärdi muzika okuluna, oynardı mandalina instrumendindä, hem da solistkaydı vokal ansamblisindä. Taa küçüktän onda vardı bir istemäk, koymuştu netinä yazmaa türkü gagauz dilindä. Dünneyä çıktı ilk türküsü 2016- ıncı yılda, angısının adı "Sorma." Lüdmila yazer diil salt türkü, ama cümbüş, fıkra, kısa şena yaratmacıklarını da.

Dört yılın içindä o yazdı artık otuz türküdän zeedä. Lüdmila işleer Gagauziya, Ukraina, Başkortostan, Belorusiya, Germaniya devletlerin artistlerinnän. Hem dä o işleer Gagauziyadan anılmış kompozitorlan Konstantin Duşkulan. Barabar iki gözäl Gimn yazdılar: "Yaşa halkım" hem "Gagauziyam benim". Lafları yazdı Lüdmila, muzıkayı -- Konstantin. Lüdmila 2016-ncı yıldan beeri ortaklaştı Natali Papazoglulan, anılmış Ukraina türkücü yıldızınnan. Şair hem türkücü barabar yazdılar «Tikenni yol» türküyü, angısınnan «Türktelevizion-2020» konkursunda Natali Popazoglu aldı ilk eri.

2021-inci yılda çıkacak kısa metrajlı kino Başkortastanda, neredä Lüdmilanın türküsü «Unutmayêcam» olacek bir sauntrek gibi. Bu kinoda, angısının adı «Память» o kendisi da pay aldı. Lüdmila çok sever kendi ana dilini hem halkını, onuştan çalışêr olmaa faydalı bizim kulturamıza. Yazdı bir dä gözäl türkü gagauz halkın eceli için.

“Unutmayêcam”

Düşüneräk bin kerä,
 Uyuyamarak kaç gecä,
 Çıkamêêr hiç aklımdan
 O evelki vakıtlar.
 Zor, kahrılıydı günnär -
 Bunu bän hiç unutmam

Refren:

Unutmayêcam, unutmayêcam,
 Zor vakıdı unutmayêcam. (2 -rä)
 Ateşlerdän geçtilär,
 Aaç kaç kerä kaldılar.

Bunu biler salt onnar,
 Büünnän da bän anarak,
 Kalêrim yaşlara salt -
 Pek aardı o yaşamak

Refren:

Unutmayêcam unutmâyêcam
 Zor vakıdı unutmâyêcam (2-rä)
 Ateşlerdän geçtilär,
 Aaç kaç kerä kaldılar.

Gideräk, durgunsana sän,
 Elini ihtära sän ver.
 Geçmä sän yolunu onun,
 Zorunda sän bulun.

2018 y.

Sokak gercikleri” (cümbüş)

Otura-otura, İki karı sokakta, Biledilär dillerini, Deştilär dört skemneyi.	Biri okadara alatlamış: Çoraplarını yannış giimiş. Yokçelerini yıkamamış Delikten belli etmiş.
Stefananın tepesindä Kudrileri sörpeştilär, Ama fodul- fodul çıktı, Nicä bir eşil tırtıl.	Geler kocaları iştan, Sümüklerini suuktan çekän. Bakêrlar tez evä örümää, Sıcak mancayı imää.
Köşedän taman sapmaa Gözüktü iki kafa, Necä bir kırık dalda, Oturêr iki conga.	– Mari Kati, sus gelerlär, Bacaklarını sürükleerlär. Uzaktan omurdanêrlar, Çok maana bizä bulêrlar.
– Aaçan şindi gelecez, Sokakta razgelecez Bizim iki aylak karı Unuttular ev işlerini.	Bıktım evä gelmäâ yorgun Kılıım oldu, nicä maymun. Ah, işitsän beni Alla, Karılara, yolla bela.
Oturarkan raatlıkta, Kırılısın patın aya. Düşsün kukonalar erä, Sansın teprendi maalä.	Gorsün bunu kocaları, Ürekleri çok sevinsin, Ani sokak gercikleri Berttilär bellerini

Topal-topal evä giderlär,
 Okunarak mırıldanêrlar:
 Nändan hıyardan siz geldiniz,
 Bizi gözdän çıkardınız.

Gagauzlar için

Çok kerä düşsäm da bän
Kalkıp, hep gidecäm.
Dalgalı sular akan
Üzmää savaşacam.
Üürendim taa küçüktän
Bölä kaavi olmaa,
Bölä da savaşım gitmää -
Bän gagauz uşaa!

Bizim gagauzlar käämil,
Onnar cana yakın.
Hiç birini kıyamêêrlar
Zorda brakmaa yalnız.
Bizim gagauzlar açık,
Geçsä da çok yıllar
Hiç birini unutmêêrlar -
Böla taa küçüktän.

Bizim gagauzlar bu dünnedä bir şafk.
Bizim gagauzlar kıvrak, hem da yalpak.
Bizim gagauzlar, işleerlär kayet çok
Gagauzlar gibi, bu dünnedä hiç yok.

Bän çok şükür ederim,
Hep dua ederim,
Gagauzlara salt isläälik isterim.
Bir örnek gibi, savaşalım olmaa -
Anılmış olsun bizim gagauzllar!

Vatanım

Benim Vatanım, çok gözäl hem kıvrak.
Benim Vatanım, ilk gündän pek kırnak
Senin için bana anacım annattı
Seninnän benim, üreciim baalandı.

Benim Vatanım, gül gibi, hep açêr
Senin sıcaanı, cancaazım pek duyêr
Senin topraanda çalışkan insannar,
Sendän zor kopmaa, sän bana bir ana.

Benim Vatanım, topraanda çalışım
Sana bakarak, pek mayıl bän olım.
Gökä kaldırıp gözlerimi, sevinim,
Sensiz aar geler, hep bölä düşünim.

Seni çok seviim, bän sana doyamam.
Başka erlerdä, bän sensiz yaşamam,
Bän hep özleyecäm, taa çok anacam,
Sana her sabaa dua edecäm.

“Haylaz çorbacı” (fıkra)

Bir haylaz, hobur gibi, tamahlanmış
Komuşusunnan bitkiyaka yaraşmış.
Yaraşarak, hiç kalmamış geeri
Bakmış gitmää çok ileri.

Küüyün kenarında yıkık bir ev:
Tokatları daanık, içerleri pek bet,
Pençerlendä yırtık bir plâna geerili -
Düşünmeer o, tertiplemeer evi.

Bütün günnärlän o kırın kenarında durmuş,
Ani saklı çalsın, kimi kırda buldu,
İki keçi, hem üç tavşam,
Ortalarında da bir patkan.

Yannarına kondu eşek,
Köör kokoş hem da inek,
Beygir, maymun, morlu bızaa,
Yannarında da koltuklar.

Fasıl gelmiş bu ev musaafirlerä,
Aktarmışlar evi çep-çevirä.
Keçi maymunnan pek maana ona bulmuş,
Bu dünneyä dicabaya durmuş.

Haylaz bizim çorbacımız, çaardı komşuları,
Düüyüp o güüsünü, pek çeketmiş ünmaa:
– Onnar bana iş her gün yapacak,
Bän da bütün günnärlän yatacam.

Yok bişey, – demiş bir taraftan beygir,
Bu ev bizim ellerimizä kalêr.
Köör kokoşu üçtän öttürdêcez,
Uykusunu çorbacının biz bozacez.

Patkan, enikunu durup, sesergenmiş
Deliklerin içerlerini denemiş.
– Burada bän diilim yalnız, kafadarımnan,
Bak başına ne gelecek!

– Benim aulumda, bän çorbacı,
Te siz bendä olacenz biraz kapancı.
Bän diilim alışık erken kalkmaa,
Hem diil ahmak, sizä çırak olmaa.

İşit onun bu laflarını patkan:
– Bän koltuklarımı bölä brakmam,
Kapancılan üstlerine büün bän -
Bak auşamaka neyâ dönecen.

Şen olun, saadıçlar hem koltuklar!
Büündän beeri urulacez yaşamaya.
Beygir keçiyän şarabı taşıyêr,
Urup fiçılara, daul düüyer.

– Bakêrım, pek raatlıkta haylaz durêrsın,
Bizi fikirindän erken silmişin.
Sanêrsın şindi sän düştün raya -
Sevinmä hiç, kobaklarını at aula.

Kokoşlan kedi sık-sık kaçınêrlar:
Hobur çorbacıyı aya koymaa bakêrlar.
Patkan kalpaklan lüzgärcik yapardı,
Beygir keçiyän yanında hep kaçınardı.

Patkan hiç durmamış aylak,
Tepesinä giimiş yırtık kalpak.
Çatlak bir tabla elinä almış,
Hayvannarı evä kıraz etmiş.

Te, oturarkana raatta, çorbacımız
Fikirinä hiç gelmemiş bu iş,
Ani musaafirlär tokatların ötäända,
Sık horuyu sevinmektän oynêrlar.

Kalmış üüsüz çölmek şaraplan boş,
İçmiş onu kara, te ö köör kokoş.
Sarfoş olmuş, dili yanna dönmüş,
Ama çorbacıya bir laf sormuş?

Gider maana dolaşacak musaafirleri,
Açan gördü bunu, kaldı o döşeklee.
Tuttu beli, kastı yarım ayaa,
Dili kösteklendi büük aazında.

Cannarı acıdı çorbacıya.
Tavşam, beygir hem da keci
Kıyamadılar onu brakmaa,
Ne köör kokoş, ne saar bızaa.

Onuştan, her zaman läüzım insan olmaa.
Küstürmemää hayvannarı, insannarı.
Çalışım biri-birimüzlän annaşmaa,
Kavga hiç diil läüzım yapmaa!

ENİ ADLAR GAGAUZ LİTERATURASINDA

ZİNA KANZİR

Zina Kanzir duudu 1981-inci yılda canavar ayın 9-da Kongaz küüyündä. Birada, kendi küüyündä başardı orta okulu. 2000-nci yılda oldu Komrat Devlet universitetin studentti, angısını bitirdi dä kabletti jurnalist zanaatını. 2009-uncu yılda başardı magistraturayı tarih üüredicisi uzmanında. 2005-inci yıldan buyanudooru çalışêr GRT kampanyasında. Büüinkü gündä burada götürer SPRT hem» Çiftçilik» programalarını.

Lääzim açıklamaa, ani Z. Kanzir bir eni deneyeci kendini gagauz literaturasında. O başladı yazmaa şiir hem annatma okul zamanında rus dilindä. Gagauz dilindä çeketti yazmaa, açan üürenärdi universitettä.

Yaz gibi, hava geldi, Yaamurcuk kayıp, braktı
Naturamız diişildi. Göktä renkli şiridi.
Çimçirik çakêr göktä, Hoşlandı ot kırlarda,
May ayın bitkisindä. Gözäl çiçeklär aulda.

Çıktı güneş, eri yısıttı, Oynêêr uşak bataкта,
Lüzgercik bulutları Kolverer gemi sucaazda.
Taa ileri kooladı. Te genä, geldi bulut,
İnsanı umutlandırdı. Kaçtı evä o çabuk.

Çimçirik çakêr, gürleer.
Lüzgär taa pek hızlandı,
Büük yaamuru getirdi,
İyün ayına basıldı.

ŞARAP

Moldovanın üülen tarafında, Pandallar sarkêr çotukta,
Eşil geniş meralarında, Kara, biyaz, renklerdä.
Güz vakıdı insan çalışêr, Türlü çeşittä hem datta –
Baalarda üzüm toplêêr. Olacek şarap tezdä.

Dädu şarapanayı yıkadı, Kaynadı şıra fiçıda,
Täskayı tavandan indirdi, Gözäl koku maazada.
Üzümneri geçirmää başladı. Döker çorbacı filcana,
Tatlı şıra kazana damnadı. Gözü seviner renginä.

Duruk, datlı, bütün candan
Dostlarını konaklêêr.
Dua etmäâ Allaha
Herkezi çalışêr.

Pek aar bastı bu vakıtlar

Pek aar bastı bu vakıtlar, Urdu üklär üstümüä. Paalılandı hepsi mallar, Zeedelendi harcamaklar.	Pek aar bastı bu vakıtlar, Uşakları bakêrlar ihtârlar. Ana evleri yıkılêr, Küülerin çoyu boşanêr.
Pek aar bastı bu vakıtlar, Peydalandı eni laflar: Gastarbayter hem magnat, Oligarh hem meţenat.	Çok diişilmeklär olêr. Bütün dünnedä bellilener: İnsan git-gidä sıkılêr, İnanı hem kaybeler.
Bütün dünneyä zorluk geldi, İşçiz çoyu bütün kaldı. İnsan, guguş gibi, kırladı, Yabancı erlerdä erleşti.	İşleer, katır gibi, orda, Brakıp aylesini burda. Patretleri sıkıp güüdesindä, Çok yaş döker aşırıda.
İnanı hem şeremetlii, Dooruluu hem cömertlii Koruyêrlar kalibindä – Gelecektir ilin günnâr.	Pek aar bastı bu vakıtlar, Ama yaşêêr gagauzlar Komuşularlan birliktä, Makarki kriziz düünnedä

İKİ KAFADAR

Bucaa geldi yaz vakıdı. Uşaklar onu pek beklârdilär. Okul kolverdi üürenicileri dinnenmäk zamanına da varnicä üç ay dinnemää hem yardım etmää evdä analara- bobalara, malilerä. Ama bölä düşünmäärdi hepsi uşaklar. Başka türlü düşünärdi iki pek dostlaşık kafadar Andrey hem Vani. İki dost bilä okula giderlär, bilä bir bankada oturêrlar, birerdä evä gelerlär, sokakta bilä oynêêrlar. Maalenin uşakların aralarında onnar en büüktülär da sayılardı, ani läözımdı örnek olsunnar taa küçüklerä. Tabeetlerindän zulumdular hem türlü kötü işlär yapardılar. Ya kaazları papşoyların içinä koolardılar, ba kediyi tutup zeetlârdilär, ba pınar başında kiyat oynardılar, yada taa küçükleri hırsızlaa üüredârdilär. Zulunun-zulumu sayardılar onnarı sokakta. Her gün, dernektä oturan bulü Yanka, onnarı takazalardı, ama faydasız. Bir kulaana girärdi laflar, öbüründän çıkardı. Küçükklär da onnarı hep yansıldılar hem baarardılar onnara: «Vanuş-kuş, köpeklârlän buuşmuş, köpek paçasını tutmuş, Vanuş korkudan dilini yutmuş», «Andrey bordey, yakêr nicä ardey». Dostlar da onnarı bu laflar için ya kulaklarını çekârdilär, ya bir bacak kışlarına urardılar.

Bir sabaa erken kafadarlar annaşılalar gitmää balık tutmaa. Avşamdan hazırladılar kurtları, angılarını çıkardılar küçüklär hem aldılar başka avadannıkları. Kalkıp erken, gittilär. Bu gün belliydi, ani hava açık olacek. Güneşin sade bir uçcaazı görünärdi. Gelip gölün boyuna, uygun erleştilär da çekettilär tutmaa balık. Bir saat, iki oturêrlar – balık yok.

– Andrey, var mı burada balık? – sordu Vanuş

– Var ba Vanuş. Dün gördüm Dumba Nikulaşa gelärdi, torbası doluydu. O söledi, ani maasuz burada tutmuş.

Başladı güneş yakmaa, dostlar sadece ikişär balık tuttular. Utandılar evä boş gitmä. Yakında iki çocucak ta tutardı balık. Onnarın kazannarında biraz taa çoktu balık. Kafadarlar sayıkladılar almaa onnardan balıkları. Ölä da yaptılar. Aalarak uşaklar gittilər evä, balıksız. Yoktu kimä aalaşsınar, büyüklerdän yoktu kimsey. Vaniylän Andrey sevineräk, doruldular evä. Hodulluklan geçärdilär sokaktan, gösterip, ani onnar tuttular bu balıkları. Avşamnen balıkları pişirdilär, da idilär. Onnarın cannarı da acımadı, ne onnar yaptılar. Gün – gündän yazın yarısı geçti. Vanuşların sokaanda yaşardı Sandi batü. Onun vardı beygiri kuliciinnän. O may her gün beygirlän koşulu gidärdi kıra ya ot biçmä, ya taraşa, ya daaya dal toplamaa. Vaniylän Andrey sıkça yalvardılar Sandi batüya gezdirsın onnarı taligada daayadan, yada alsın kıra. Onnar pek istärdilär, kendileri denesinnär haydamaa beygiri terbilärlän. Kimär keret Sandi batü alardı onnarı, bir parça erädan, ama bu azdı onnara deyni. Bir avşam geldiynän Sandi batü kırdan, yalvardı çocuklara yardım etsinnär ona, boşaltmaa otları taligadan. Neyä çocuklar söledilär: «Vermeersın gezinelim, kendin boşalt otlarını. Başka işimiz yok, sade sana kaldı yardım edelim». Da gittilər yukarı. Kulicii herkeret çorbacı beygirin yanına talıgaya baalardı. Bu avşam, koyup onnarın önnerinä alaf, Sandi batü çeketti taşımaa otları kapunun önünä hem yaymaa onnarı, ki kızmasınar. Kuliciklän beygir durardılar tokadın boyunda. Şansora karannık çökärdi. Sandi batü kendi-kendisinä düşündü: başaracam yaymaa otları, da soram alacam hayvannarı aul içinä. Bu vakıt dostlar gelärdilär kenardan, neredä kesmiştilär dal tavşanlara. Fikirlerinä hemen bir iş geldi, zarar yapmaa. Esap alıp, ani beygir durêr taa sokakta, bakıp biri-birinä, kafadarlar, Vanuş deyiverdi: «Andrey, hadı çözelim kuliylän beygiri, ko Saşa batü onnarı, aarasın.»

– Bekim diil läzım, – dedi Andrey.

– Ne korkêrsın mı? – hızlı ekledi Vani.

– Yok, raz o bizi gezdirmeer, ko olsun ölä. Biraz arayaceklar da bulaceklar. Uzaa koolamayacez, – dedi Andrey.

Bakınıp iki tarafa da birini görmeyip, dostların biri gözledärdi tokatta çorbacı birisi da çözärdi beygirlän kuliyi. Ama hayvannar bireri kaçmadılar. Ozaman kafadarlar, fişkancıklan urup, kooladılar hayvannarı kenara dooru. Sokaan bitkisindä papşoy merası bulunardı. Bundan sora dostlar pindilär bayıra, bakmaa nereyi kaçaceklar hayvannar. Dinip, kalıp kuvetsiz, etiştirmedilär görmä nereyi gittilər hayvannar. Kara beygir hem kuli, sansın er içinä girmişlär. Sandi batü başarıp yaymaa otları, çıktı geçirmä beygirleri dama. Çıkıp sokaa, şaş-beş kaldı: hayvannar yok.

– Bän onnarı sıkı baaladım, boşanaydılar da hayvannar bireri kaçmayaceydılar. Neredä şindi onnarı arayım, – kendi-kendinä sölenärdi çorbacı.

– Tudorka, marı Tudorka, ya gel burayı, – baardı o.

– Ne, ne oldu Sandi? – sordu karısı

– Yok, marı Tudorka, beygirlän kulicik. Taligada sıkı baalydılar. Kim sa çaldı onnarı. Yaşlar akardılar gözlerindän. Onnar, onun uşakları gibiydilär. Onnarsız, nicä elsiz- kolsuzdu Saşa batü. Bän onnarı büütüm, besledim, kim sa hazır geldi da aldı. Hızrsızlar! Tutarsaydım bacaklarını koparacam!

Kafadarlar sa saklanıp pınarın ardına, siiredärdilär, nicä kaçınêr bulü Tudorka hem Sandi batü. Onnar hiç kabaatını duymazdılar, onnara şaka bu iş gelärdi, sansın ölä da läüzim olsun. Bu keskin sesä çıktılar komşular da. Üürenip neresi naşey, çekettilər kendi nasaatlarını vermää. Bay Dimu dedi: «Sandi ba bekim onnari kimsey çalmadı, koparlanıp kaçtılar kıra.»

– Yok nicä olsun, onnar sıkı baalydılar taligaya. Onnari kimsa aldı, yada çözüp kolverdilər. Kimä bu läüzim, bilmeerim.

Dostların birisini, halizdän korku aldı.

– Vani ba , ha söyleyecz , ani biz boşandırdık, – dedi Andrey.

– Sän, ne isteersin, bizi düüsünär mi. Baka beni islää kaşyacak kayışlan. Sus da, sesirgen. Şindi enikunu evä gidecez, sansın bişey olmadı. Ölä da yaptılar.

Bu vakıt hepsi adamnar daalıştılar aaramaa beygirlän kulicii. Kim kenara, kim da ara sokaklara. Yarım gecä aradılar – yok. Kimsey ne görmüş, ne da işitmiş. Sansın er altına girmişlär. Çocuklar şindän sora üçüncü düşü görärdilär. Gecenin bir vakıtında hepsi daalıştı evlerinä. Saşa batü sa, kendinä er bulamazdı. Karısınnan uyumadılar sabaadan, hiç göz kıpmadılar. Beygirlän kulicik sa, girip papşoyluk içinä, şişip eşil papşoydan, yatardılar tarlanın ortasında. Taa başladıyanan aydınnanmaa Saşa batü genä, çıktı kenara aaramaa. Ayaklarını duyamazdı, ama hep aaradı. Gün çıktıyanan, Andrey hazırlandı anasınnan gitmää kıra, tütün dizmää. Bu gün anası onu sucu aldı olsun. Andreyi hiç brakmazdı fikir, acaba buldular mı hayvannarı. Döndüynän üülendä evä, Andrey doruldu harmana dädusuna. Biraz, susup sordu: «Dädo, buldu mu Sandi batü beygiri kuliylän»?

– Bilmeerim aşaa inmedim, aarardılar. Neçin sorêrsın, hem neredän sän, kuduz, bilersin, ani onnar kaybeldilər.

Andrey susurgandı, bulamazdı ne cuvap etmää. Da alıp kendisini elä, dedi: «Dün Vaniylän, kenardan inärkana, işittik».

– E siz ne aaradınız aşaa, bizim ev neredä, onnarın da taa bayırda. Ya sölä ne siz aaradınız orada ?- üfkelendi dädusu.

– Bişey, dädo, indik dün taa aşaa, da esap aldık nicä hepsi kaçınardı.

Bu laflardan sora Kostı dädü dedi: «Ya bak benim gözlerimä, ne genä yaptınız ba zulumlar. Kaç keret dedim zarar yapmayasınız. Bu sizin ellerinizin işi mi?»

Andrey diişti benizdä, da peltikleyip, dedi: «Diil biz, bän bişey bilmeerim».

– Bän üürenärsäydım, ani siz yaptınız bu işi lobut sirtinizdan inmeyecek, mamun da arka olamayêcek.

Kurtardı Andreyi mamusu, angısı çaardı onu yardım etmää şilkmää palaları. O sabaa Vanuş yollandı pınara. Yaşardı üç ev aşırı Sandi batünün evindän. Çıktıyanan sokaa, annadı, ani taa bulmadılar beygirleri, korku alardı onu. İkincilää çıkıp pınara, gördü, ani çok insan, toplanmıştı tokadın boyunda. Tudorka bulülara gelmişti doktor. Sandi batüyü aldılar bolnişaya. Onu çıkardılar koltuktan. Görüp bunu, Yanuşun içindä nesä diişildi, yaşları peydalandı. İildip başını, yaklaştı anasına, angısı durardı pınarın yanında. Bakmadaan, ani o 8-nci sınıfa geçmişti, o diildi pek ölä zulum, nicä hepsi sayardılar. Vardı onun da acızgannı Sandi batüyä.

– Mamo, mamu neçin Sandi batüyü alêrlar bolnişaya? – sordu Vani

– Kahırdan prost oldu, kalbi tutmêr.

– Mamo, sän barınmayacan mı, erlem bän söläseydim kim onnarı boşandırdı.

– Neçin, sän bilersin mi? – sordu anası

Vani iildip başını aşaa, enikunu dedi: «Biz Andreylän.»

Korkudan görüp anasının kızgınnını, Yanuş ilerledi: «Hepsini Andrey çıkarttı, o dedi bölä yapmaa». Anası tutup çocuun kulaandan, gittilər Andreylerä.

– Bän dedim ona, diil läözım bölä yapmaa, o seslämedi.

– Kuduzlar, siz ikiniz da isläsiniz, – dedi anası.

Gelip Kosti batülara, nerdä taman Andreyin anası barınardı ona, annattılar nicä oldu bu iş.

– İnanmêırım, – dedi bay Kosti, – ani Andrey yalnız yaptı bu işi. Onnar ikisi da sarp. Ya dooru söläyiniz, zerä söläseydik Tudorka bulüyä, düşecek lobut sizä islä, – barındı Vaninin mamusu.

– Bän yalnız mı yaptım, ama bana kim dedi çöziim onnarı ya, yalan!. Sän da biläydin, – dedi Andrey.

Bay Kosti, sıkıp yumuruunu, baardı: « Nereyi onnarı kooladınız, cansızlar!

– Kenara kaçtılar, biz gördük.

Alıp biri-iki adam hem çocukları gittilər enidän aaramaa hayvannarı. Bu iş üülendän soraydı, da aaradılar karannadan. Aarayarkana dostlar bir da laf kaçırmadılar, duyardılar kendilerini kabaatlı, onnar düşünärdilər ne olacek duyarsa Sandi batü. Bu vakıt işidildi, nicä Miti batü baardı: «Bulдум, gelin burayı, yatêrlar!» Onnar yatardılar up-uzun papşoy sıralarının içindä, uzak meranın boyundan. Emlenmiştilär eşil papşoylan. Kaldırıp hayvannarı, getirdilər evä. Tudorka bulü sevinmektän yaşlarını silärdi. Kosti batü, koyup önünä zulumnarı, dedi : « Şindi annadın kim yaptı bu işi hem neçin kabaatı biri-birinä atêrsınız? Nesoy siz dostsunuz, açan korkudan kabaatı aranızda payedämeersiniz, ama biri-birinizä atêrsınız».

Annadıp hepsini Tudorka bulüyä, onnar afetmâk istedilər. Bundan sora kafadarlar dolaştılar Sandi batüyü bolniçada, annadıp ne yaptılar. Sesleyip onnarı, adam afetti onnarı. Evdä Vaniyi mamusu takazaladı hem verdi sıkı iş iki aftaya. O vakıt o hiç görünmedi sokakta, duyardı kendisini kabaatlı hem utanardı çıkmaa: ne deyecek komşular. Andreyi anası her gün alardı kıra, onu aldılar sucu (su daadan kişi) işlemää, mamusuna gün yapmaa. Dostlar sadece avşammen selâmleşärdilər, da daalışardılar evä. Döndüy-nän Sandi batü bolniçadan evä, dostlar ona yardıma sıkça gelärdilər. O da alardı onnarı kıra ot biçmää hem tavşannara dal getirmää. Bu oluştan sora, dostluk kafadarların aralarında sadece kaavileşti.

Geldi güz. Çeketti okullarda üürenmâk vakıdı. Gagauz dersindä üüredici verdi yazmaa yaratma, nicä bän geçirdim yazı. Dostlar, bakıp biri-birinä, kararladılar yazmaa doorusunu. Bu yaratma için üüredici koydu ikisinä dä nota dokuz. Onnar söz verdilər üürediciyä, ani pek islä üüreneceklär, hem ani bu bitki zarar onnarda. Anaları da adadı çocuklara, eer üürenmâk yılını ii notalarlan başararsadılar, onnara biçiklet alaceklar. Andrey hem Vani bu vakıtan beeri her gün ikisi ev işini bütündän yapardılar, her bir derstä da elini kaldırmaa savaşardılar.

ENİ ADLAR GAGAUZ LİTERATURASINDA

TELPİZ HARLAMPIY

Bu genç çojuk duudu Baurçu küüyündä 2000-inci yılda küçük ayın 23-dä. Ürener 3-üncü kursta medkoledjta Kagul kasabasında. H.Telpiz talantlı bir genç peetçi, taa okuldan beri yazêr şiir ana dilindä. Sanêrız hem inanêrız, ani o yaratçılıktan atılmayêcek da bizim literaturamızda kaplayêcek anılmış bir er.

Kannan aalêr Baurçu,
Daarsıklıktan küsülü.
Kalmadı insanın ucu,
Braktılar küüyü.

Zor, açan küü boşlu,
Yıkılêr gözâl yapılar.
İnsansız, etişmeer soluum.
Neyi kuvetläardı cannar.

Çoyu işleer başka devlettä,
Kim Var oldular orda yaşayan,
Unuttu kim yolu evä.
Dayan Baurçu, dayan.

İnanêrım gelecek, ki zaman,
Neredä iz yapacak ayaan,
Yaşayacak Baurçuda insan,
Dayan Baurçu, dayan.

Bän darsıdım başka erdä,
Çeker brakmaa da tez kaçmaa,
Nerdä bekleer anam evdä:
Gecä gündüz kapu açmaa.

Bän darsıdım, bän darsıdım:
Beni annar kim diil evdä.
Darsıklıktan yufka kaldım:
Bana bu etişti geerdän

Bän darsıdım uzak evdän,
Ayıp geleer olmaa yalnız.
Hiç diil läözım para zeedä,
Açan canın kalêr raatsız.

Darsıklıktan kaçêr uyukum,
Darsıklıktan kefim sendi.
Salt içimdä kaldı duygu,
Ani evi braktım kendim.

Kalk, halkım, oyna biraz,
Şennensän bir gün.
Küsülü durmaa olmaz,
Olsun istärsä kürtün.

Üşenmä, halkım, hadi bilä,
Ya yapalım bir oyun.
Ko uyansın bizda sevgilär,
Demesin kimsey “durgun.”

Durgunma, halkım, açan çekettin Senin için halkım, bütün yaşamam
Kabartmaa şenniklii. Olsun senin adına.
Unut, ani vardı zeetin Şincik tez gelecek o zaman,
Da yoktu hayır, zenginiiin. Açan hızlı çekedecän kalkınmaa.

Benim haliz topraam Gagauz Yeri, Sän bakma ,ani seni bän braktım,
Beklä beni, açan bän uzakta. Da gittim başka devletä:
Şincik bän da gelecäm geeri, Bunda var sade benim kabaatım,
Da bilä yaşayacez raatlıkta. Ani aararkan raatlık, düştüm zeetä.

Bän zeedä düşünärdim, Ani taa islää var er. Sendä benim dedelerim gömülü,
Da kaçmaa savaşaardım sendän. Senin soluun beni dirilder.
Şindi bän uzakta, da bana gelir, Aklımda sade bir bölüm
Ani sendän ii er yok dünedä. Taş erindä düüleer

İrmi Yaş.

Te etiştım irmiyä, da ne bendä var? Bendä yok zanaat, nicä yok işim,
Ne bän kazandım kendimä bu yaşadan? Bän hep savaşêrim kalmaa kişi:
Ne bän buldum, ya da ne kaybetim? Savaşêrim sevmää, kim beni sayêr,
Nicä döndü yaşamam irmiyädän? Çıkêrim kaarşı kim bana gelir.

Bendä var aylä, var anam, var bobam, Duyguları üürendim bän dizmää peetlerä,
Benim var saalım, bu mu diil mutluluk? Üürendim yakarı çevirmää şekerä.
Bän yaşêêrim raat, etişer param, Bän irmi yaşında, başardım küçüklüü,
Sade beenmää, kimärket etişmer soluk. Şindi fit enidän çekedecek türküm.

Projektorlar urêr gözlerimä. Taazä soluk dirilder şairlii.
Yaamur türküsü bir raatlık verer. Üzümdän hiç gitmüz küsülük.
Beni sä büün çeker hep özlemää, Soran olursaydı, nasıl saalım,
Kim beni acaba düşünêr... Neçin büün kefindä bölä ük?

Yollara süzüldü gözlerim, Başka insan bana diil meraklı.
O yola, nerdän o gelecek. Yalnızlıktan delirdim, allele.
Kalbimä dä gelir serin: Duygumu hep tutêrim saklı,
Dünnädä başka kalmadı renk. Doslarım da bana büün aalem.

Avşam güneşi kırmızidêr evleri, Ilkyazın aaçlar, taa uykusemesi,
Açan vazgeçer vermää sıcak. Ama dünna hep ölä diri.
Ne oldu, o geçti çevirilmüz geeri, Gelecek aklına, ana-boba terbisi,
Sansın aacı yok etti nacak. Hem onnarın evi.

Gençlik o şaka, gençlik o oyun, Bän şindi taa genç, annêêrim aaz,
 Ani kalêr deerin kalbindä. Nicä deerlar bana büüklär,
 Gelecek aklına, nicä kıvraktı boyun, Sora olmasa geç, akıllanmaa biraz,
 Açan yaşamak geçecek önündän. Açan zorladacak yıllar.

Sän mi o kız, ani her sabaa,
 Gelecek daatmaa uykumu?
 Yardımcı olacek cannatmaa,
 Hem doorutmaa soluumu?

Baaşlayêcek bana sevgilik, Gelsäna bana, gam daatmaa,
 Türkü çalacak her zaman. Sar benim boynumu.
 Getirecek bana zenginnik, Sänsin o kız, ani her sabaa,
 Bu akına hiç diil yalan. İsteerim daatsın uykumu.

Tüter kafe çölmektä, Bişey çevirmeyecän geeri,
 Yaamur düüyer şişeyi. Ne oldu, o geçti, bitti.
 Kara bulutlar göktä, Fikirimdä kalacak deerin,
 Büün yıslêêrlar eri. Donup orada çetin.

Unudêr insanı insan, Unudêr insanı insan,
 Ama kalêr içindä duygular. Ama kalêr içindä duygular.
 Unutmarsan, istesän, savaşsan, Unutmarsan, istesän, savaşsan,
 Açan birlää toplandıydı cannar. Açan birlää toplandıydı cannar.

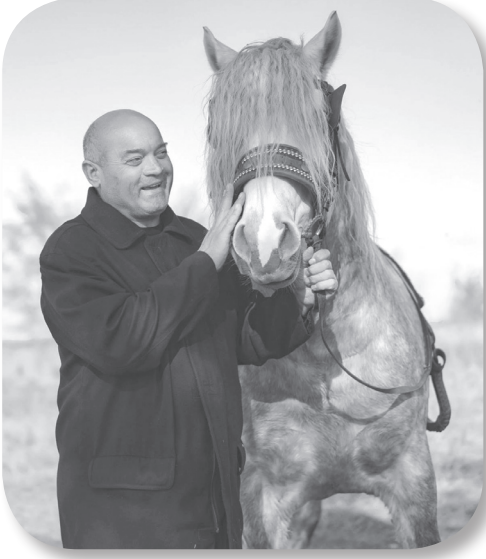
Tüter çölmektä kafe,
 Yaamur şişeyi düüyer cansız.
 Kim duyguları unutmaa savaşêr,
 Denemekleri kalacak faydasız.

Aşırlyka.

Aşırđan bän bilerim bir kız, Yaz vakıdı, buluşêrız siirek,
 Tanıştık onunnan, diil çoktan. O hiç çıkmêêr benim aklımdan.
 Ama avşammen, kalêrim raatsız, Umutluyum, bekim beenecek
 Bän duydum, o yakın bana can. Da olarım ona bir adam.

Bilerim, yoktur ondan taa gözäl,
 Ama bän, sevdim onun canını.
 Umudum var gözünä girecäm,
 Da öpeyim tatlı yanaanı.

RESİMCİLİK SAYFASI

**KONSTANTİN KELEŞ – 12.03.1960 d.y.
(Çadır-Lunga)**

Şanı gagauz pesimji K. Keleş duudu Çadır kasabasında. Büün da burada o yaşêr hem çalışêr “АТ-Пролин” kurumunda. 2020-nci ylda mart ayın 12-dä tamannadı 60 yaşını. Lääzım açıklamaa, ani o çalışêr önderci beygırlär fermasında, neredä büüderlär, terbiederlär tamazlık beygirleri – orlovskiy rısak soyusundan. O hiç aarlanmêr, ani pek az serbest vakıdı var, ama bu büyük iş sıklılında da o bulêr kendinä zaman resim, tablo yaratmaa.

K. Keleş taa küçüktän pek beenardı hayvannarı, taa da pek sevardı beygirleri. Açan bobası gelardı fermadan atlı yada bedarkaylan, ozaman o çabuk yaklaşırdı da sevardı beygirleri. Bu sevgi hayvannara kaldı onda bütün yaşamasına, ihlamlandırdı onu yaratçılara – risovat etmäa hem yazmaa boyaylan tablo, elbetki, o kendi resimlerinde göstürer gözäl, kıvrak, türlü karakterli beygirleri. K. Keleş resimcilikte da bir çok talantlı uzman. Bu çekiler ondan, ani o başardı resim okulunu 1975-inci ylda.

Anılmış resimci-animalist K. Keleş şansora yarattı 200-dän zeedä resim karandaşlan hem renkli boyaylan. Kasımda 2020 yilda o genä kurdu bir resim sergisi, angısı geçti Komratta Regional resim galereyasında. Bölä sergileri o vardır yaptı Kişnövdä hem başka devletlerin kasabalarında da. Ama bu sergidä o seftä göstürdü kendi renkli resimlerini, angıların sayısı 60 tane kadardı. Serginin açılışı geçti meraklı hem kalabalıkta.

K. Keleş tiparladı 5 albom, angıların sayfalarında bulunêrlar türlü kompozitşiyalı, süjetli yapıma karandaşlan resimnär. Büünkü gündä o “Gagauz-Art” Resimcilär Birliin anılmış azası. Birkaç resim onun yaratmalarından dergimizin sayfalarında tiparlêerız. Buyurun da siiredin, hoşlanın.

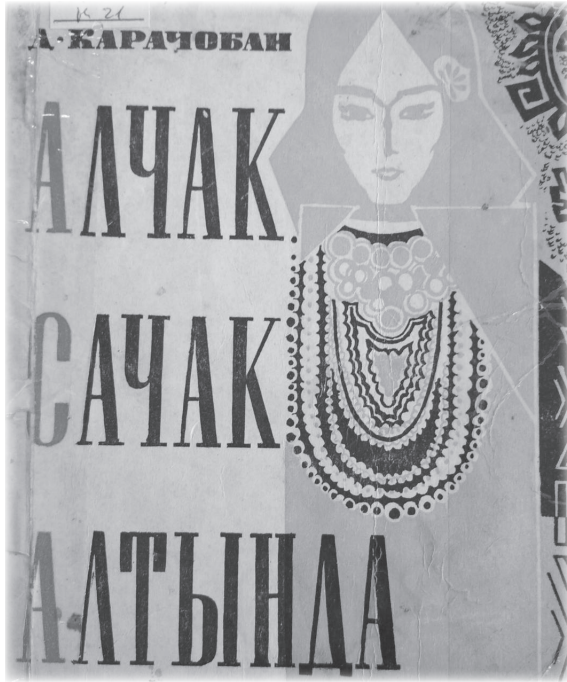

Keleş Konstantin (ortada) kollegalarlan - resimcilärlän Çadır kasabasından, 2020 yıl

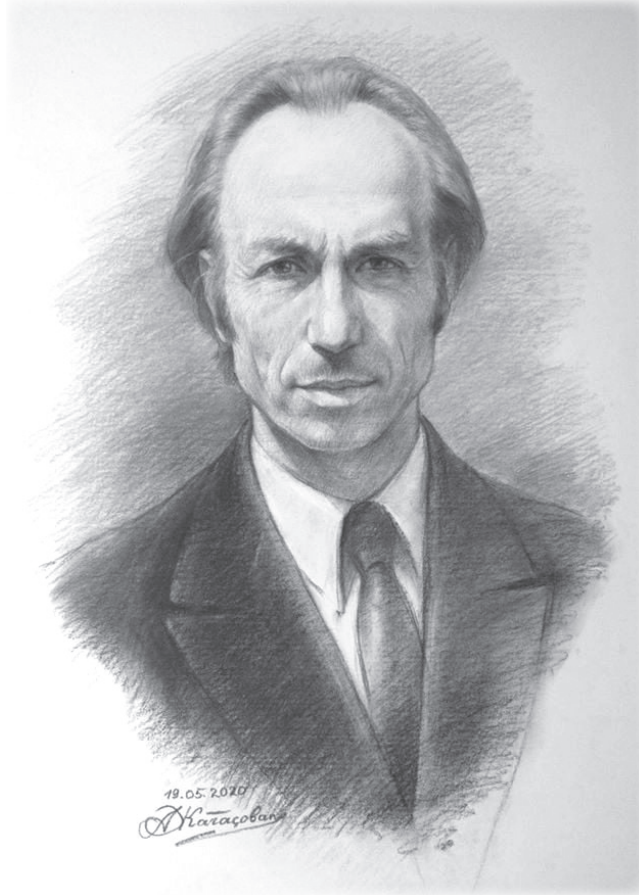
KİYATLARIN YILDÖNÜMLERİ

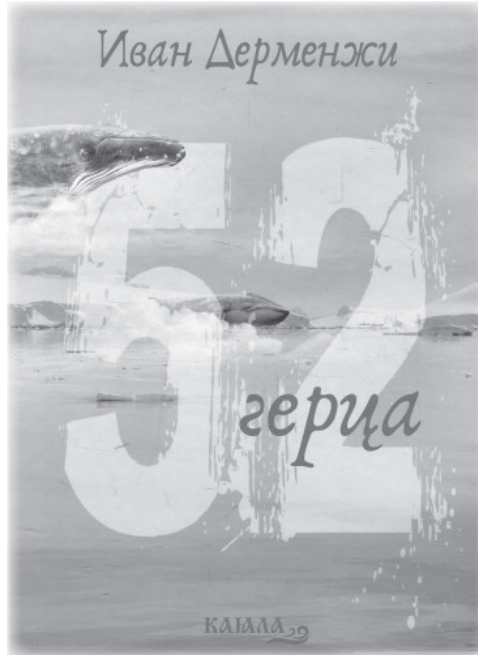
Dimitri KARAÇOBANIN kiyadına «ALÇAK SAÇAK ALTINDA» 55 yıl tamannandı, nicä tipardan çıktı.

Dimitri Kara Çobanın kiyadına «PROZA» 45 yıl tamannandı, nicä tipardan çıktı.

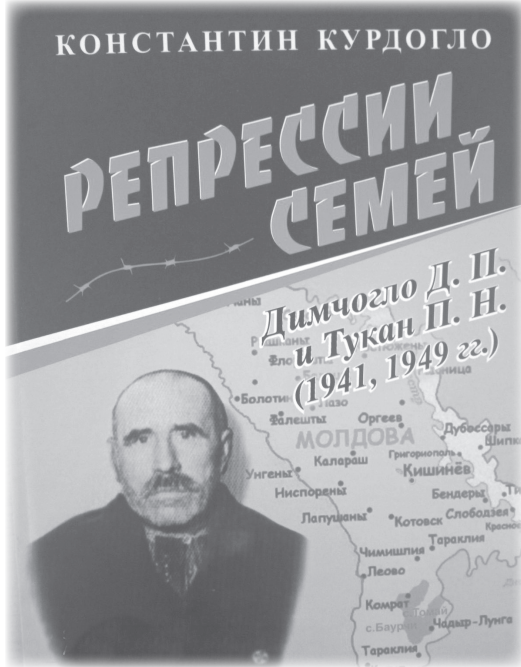
KİYAT PREZENTAŢIYALARI

Ukrainadan şair İ. Dermenji kiyadına “52 gerça” Gagauziyanın regional bibliotekasında 2020-nci yılda prezentaŷıya yaptı.

ENİ KİYATLAR 2020-NCİ YILDA

Hederlez ayın 20-dä 2020-nçi yılda Kurdoglo Konstantinin kiyadı "РЕПРЕССИИ СЕМЕЙ ДИМЧОГЛО Д. П. И ТУКАН П. Н. (1941, 1949 гг.)" tıparlandı.

Kasım ayın 14-dä 2020-nci yılda "GAGAUZ YAZICILAR BİRLİİ" jurnalnı ilk numeri tıparlandı.

